

Fleksible lærerutdanninger

Et kunnskapsgrunnlag

6. januar 2025

Av

Kristian Andersen, seniorrådgiver

Avdeling for lærerutdanning ved UiA

Kristin Skoglund Robstad, seniorrådgiver

Avdeling for lærerutdanning ved UiA

Innhold

Forord.....	5
Sammendrag.....	6
Innledning.....	13
Rekrutteringsgrunnlag, behov og etterspørsel	15
Behov for lærere i barnehage og skole.....	16
Nasjonalt nivå.....	16
SSBs framskriving LÆRERMOD 2020-2040	17
Rekruttering av lærere ved norske skoler (SØF 2023).....	18
Lærerkompetanse i grunnskolen (SSB 2021/2022)	18
Får skolene den fagkompetansen de trenger (HK-DIR 2024).....	20
Oppsummering av nasjonale undersøkelser og kartlegginger	21
Agderregionen.....	22
Kompetansestrategi Agder 2030.....	22
Andel barnehager i Agder som oppfyller Pedagognormen	22
Kartlegging gjennomført ved Avdeling for lærerutdanning høsten 2024	23
Utdanningssøkendes etterspørsel etter lærerutdanning.....	29
Nedgang i rekruttering til lærerutdanningene.....	29
Fagvalg for studenter på lektor- og grunnskolelærerutdanningene ved UiA.....	30
Antall uteksaminerte kandidater.....	32
Drøfting og anbefalinger	33
Barnehagelærere:	36
Småskole- og mellomtrinn.....	37
Ungdomstrinn:	38
Videregående:	39
Videreutdanning – fagdidaktisk master i undervisningsfaget:	40
Grep som kan øke opptak og antall kandidater i Agderregionen	40
Systematisk rekrutteringsarbeid i samarbeid med regionen	41
Tilsvarende og beslektede studier i regionen og nasjonalt	42
Studieplan og modeller for undervisning.....	42
Studieplan – overordnet organisering.....	43
Modeller for fleksibel undervisning	48
Fleksibel barnehagelærerutdanning.....	48

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10	50
Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning	51
Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere).....	52
Modeller for praksis	53
Fleksibel barnehagelærerutdanning.....	55
Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10.....	56
Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning	56
Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere).....	56
Muligheter for oppstart høsten 2025 for ett eller flere tilbud.....	56
Fleksibel barnehagelærerutdanning.....	56
Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10.....	57
Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning	57
Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere).....	57
Alternativer for opptak, opptakskrav og plan for opptak	57
Fleksibel barnehagelærerutdanning - deltid.....	57
Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning	58
Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10.....	58
Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning	58
Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere).....	58
Plan for opptak	58
Økonomiske beregninger	59
Fleksible studier kostbare?	59
Finansiering av fleksible studier på UiA.....	60
Fleksibel barnehagelærerutdanning – økonomiske beregninger.....	62
Veien videre med fleksible studier i lærerutdanningene.....	66
Referanser.....	68
Vedlegg	72
Vedlegg 1 Utredning av modeller for fleksible lærerutdanninger	72
Vedlegg 2 Erfaringer fra ABLU og DBLU	74
Vedlegg 3, Internfordeling 2025	78
Vedlegg 4, Fleksibel BACABLU-DELTID og BACBLU-DELTID.....	80
Vedlegg 5, Spørreskjema for kartlegging av kompetansebehov og rekrutteringsgrunnlag i Agder-regionen.....	82

Forord

Avdeling for lærerutdanning fikk i juni 2024 i oppdrag fra viserektor for utdanning å utrede modeller for fleksible lærerutdanninger. Bakgrunnen for oppdraget var å skaffe et kunnskapsgrunnlag som kan brukes når UiA skal ta strategisk viktige avgjørelser om hvilke lærerutdanninger som skal tilbys som fleksible studieprogram de nærmeste seks til åtte årene.

Kunnskapsgrunnlaget som fremstilles i denne rapporten bygger på nasjonale evalueringer, meldinger, rapporter og strategier som omhandler fleksible profesjonsutdanninger. Det er også gjennomført en kartlegging i regi av Avdeling for lærerutdanning ut mot barnehagemyndighet, barnehageeiere og skoleeiere, samt barnehager og skoler, i samtlige kommuner på Agder, hvor en bla. har søkt å få oversikt over rekrutteringsutfordringer i fylket. Videre tar utredningen opp i seg erfaringer som er gjort med gjennomføring av arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og distriktsvennlig barnehagelærerutdanning (DBLU) ved UiA, faglige dialoger med fagmiljøene ved UiA, fagpersoner ved andre UH-institusjoner og representanter fra regionen.

Tusen takk til Viktoriia Romashchenko for viktig bistand i gjennomføringen av kartleggingen.

Ledergruppen ved Avdeling for lærerutdanning har fulgt arbeidet med rapporten tett og stiller seg bak rapporten og anbefalingene som framkommer. Rapporten vil være sentral i strategiske veivalg for lærerutdanningene i tiden som kommer.

Kristiansand, 6. januar 2025

Gunn Bjørnsen
Robstad

Dekan for lærerutdanningene

Kristian Andersen

Seniorrådgiver

Kristin Skoglund

Seniorrådgiver

Sammendrag

I denne rapporten presenteres et kunnskapsgrunnlag som vil informere videre strategisk utvikling av fleksible lærerutdanningsstudier som skal tilbys ved Universitetet i Agder, og hvordan disse kan designes på en måte som er bærekraftig både med tanke på kvalitet og økonomi. Sammendraget som følger munner ut med anbefalinger om videre oppfølging.

Rekrutteringsgrunnlag, behov og etterspørsel

Behov

- Det er ingen entydig sammenheng mellom nasjonale framskrivninger og behovet for lærere lokalt. Nasjonale undersøkelser viser at skoler i Norge har svært varierende utfordringer med å rekruttere lærere. Variasjonene er ulike ut fra geografi, trinn, fag, arbeidsmarked og lignende.
- Det er utfordrende å rekruttere lærere i mange distriktskommuner. For barnehager er utfordringen også stor i større kommuner og mer sentrale strøk.
- Det er mest utfordrende å rekruttere lærere på 1.-4. trinn, samt lærere i fremmedspråk (tysk, fransk, spansk og engelsk) og lærere i enkelte yrkesfag.
- Behovene for lærere i Agderregionen må kartlegges jevnlig. Analysenettverket i Agder har en sentral rolle i dette arbeidet.
- En enkel kartlegging av behovene i Agder gjennomført oktober/november 2024 viser at:
  - De største kommunene/byene langs kysten er per i dag forholdsvis godt dekket med kvalifisert pedagogisk personale både i barnehage og grunnskole, men kommunene lengre inne i fylket tilkjenner rekrutteringsutfordringer både i barnehage, grunnskole og videregående skole.
  - Regionene Lister og Setesdal opplever det som særlig utfordrende å rekruttere kvalifiserte lærere til ungdomstrinnet.
  - Det etterspørres lærere med bred fagkompetanse og på spesifikke fagområder som språkfag (fransk, spansk og tysk), spesialpedagogikk, praktiske- og estetiske fag.
  - Trenden i videregående sammenfaller med trenden på ungdomstrinnet og i tillegg rapporteres det om rekrutteringsbehov til yrkesfag.

Etterspørsel

- Utdanningsøkendes etterspørsel etter ulike typer lærerutdanninger har sunket kraftig både nasjonalt og regionalt siden 2020/2021.
- Som en følge av synkende opptakstall vil det bli en betydelig nedgang i uteksaminerte kandidater framover.
- For å forsøke å øke opptak og antall kandidater framover er det viktig med et vedvarende samarbeid om rekruttering, slik den regionale, partssammensatte arbeidsgruppa for rekruttering til lærerutdanningene nå gjør.
- UiA hadde i 2022 lavest andel studenter på fleksible studier i landet (gjelder alle typer utdanninger), og Agder har høyest andel studenter som tar fleksibelt studie i en annen region. Det kan indikere et potensiale.
- Fagvalgene til studenter på grunnskolelærerutdanningene og lektorutdanningene ved UiA viser at det er noen fagområder som over tid velges av svært få studenter og som vil gjøre rekrutteringssituasjonen enda vanskeligere for skolene.

Kartlegge tilsvarende og beslektede studier i regionen og nasjonalt

I Agders nabofylker, Rogaland og Telemark, tilbyr hhv. Universitetet i Stavanger (UiS) og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ulike lærerutdanninger både på heltid og deltid, og også nett- og samlingsbaserte utdanninger. UiS tilbyr fleksibel barnehagelærerutdanning og vil

høsten 2025 gå i gang med master i integrert PPU. De tilbyr også en erfaringsbasert master i fagdidaktikk for lærere (deltid over tre år, 90 studiepoeng).

USN har det bredeste lærerutdanningstilbudet med flere nett- og samlingsbaserte studier: barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanning og fagdidaktiske masterløp for lærere (deltid eller heltid, 120 studiepoeng). Universitetet i Oslo (UiO) tilbyr i tillegg integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning.

Foreslå mulig(e) modell(er) for studieplan, herunder hvilke valgfag som kan tilbys og konsekvenser av dette

I dette kapitlet gjøres det rede for noen viktige dimensjoner som må tas hensyn til ved organisering av fleksible studier: omfang, varighet og progresjon, undervisningssted, opptakskrav, studiemodell, læringsutbytte, undervisnings- og læringsformer, vurderingsformer, praksis og skikkethet, progresjonskrav og egenbetaling. Den store utfordringen er å designe studieprogram som forener kvalitet og fleksibilitet på en god måte. Det refereres til hvordan andre institusjoner har gjort dette, og gjøres rede for viktige erfaringer som kommer frem i nasjonale evalueringer.

Beskrive mulige modeller for fleksibel undervisning, inklusive plan for praktisk gjennomføring på ett eller flere studiesteder utenfor campus og/eller samlingsbasert på campus

Basert på kunnskapsgrunnlaget referert i forrige punkt, erfaringer med gjennomføring av DBLU og ABLU på UiA, tett dialog med fagmiljø (instituttledere og KO-ledere/fagkoordinatorer) og representanter for regionen, foreslås det i dette kapitlet konkrete modeller for hvordan utdanningene som omtales kan gjøres fleksible fortrinnsvis med tanke på tid/progresjon og sted for samlinger. De aktuelle studieprogrammene og studiemodellene har ulike design og det vil være ulike dimensjoner som foreslås som fleksible i utdanningene.

Foreslå modell for praksis, herunder hvor praksis kan gjennomføres

Nasjonale rapporter omtaler praksis som et element som det er lite fleksibilitet på, for eksempel samlingsbasert utdanning, men ikke-fleksibel praksis. De aktuelle studieprogrammene og studiemodellene som presenteres har ulike tilnærminger til hvor og når praksis kan gjennomføres, men det legges i stor grad opp til at praksis er mulig å legge til rette for nært der studentene bor. I tillegg er fordeling av praksisdagene mellom semestrene noe endret (sammenliknet med campusbaserte utdanning), samt fokus på individuell gjennomføring eller gjennomføring i «geografiske par» der det er mulig og hensiktsmessig. Det legges også opp til at en i enkelte utdanninger vil organisere praksis slik at studentene kan gjennomføre praksis på deltid. På den måten kan studentene både studere og jobbe deltid.

Vurdere alternativer for opptak med eller uten geografisk begrensning

Her gjøres det rede for om opptak skal være årlig og gjøres lokalt eller gjennom samordna opptak. Videre vises det til opptakskrav for de ulike utdanningene.

Vurdere muligheter for oppstart H-25 for ett eller flere tilbud

Fra og med høsten 2025 vil det gjennomføres et lokalt opptak til Barnehagelærerutdanning - deltid og Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det vil også tilbys fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere). Videre foreslås det at UiA fra høsten 2026 tilbyr integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning (lokalt opptak) med geografisk begrensning.

Skissere en plan for opptak de nærmeste 6-8 årene

Det foreslås en plan for opptak de nærmeste 6-8 årene. Det vil være naturlig at en justerer plan for opptak underveis og i lys av evalueringer.

Beregning av kostnader med utgangspunkt i skisserte modeller for gjennomføring av undervisning og praksis

I dette kapitlet omtales først noen overordnede perspektiver som er viktige med tanke på økonomi og fleksible utdanninger. Deretter viser vi hvilke inntekts- og kostnadsområder som må beregnes når vi skal vurdere økonomi og bærekraft knyttet til fleksible utdanninger. Dette er gjort med utgangspunkt i fleksibel barnehagelærerutdanning (ABLU og BLU deltid), siden det underveis i utredningen har vært viktig å avklare om denne kan tilbys allerede høsten 2025. Når det gjelder de andre utdanningene som omtales i utredningen er disse fortsatt under utarbeiding og økonomiske beregninger må gjøres som en del av dette arbeidet.

Anbefalinger til Styret for lærerutdanningene

Noen av anbefalingene er allerede behandlet (sak [39/24](#) – Etablering av PPU-master, sak [48/24](#) – Programplan for ABLU og BLU deltid), mens andre foreslås behandlet i løpet av 2025.

Fleksibel barnehagelærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel barnehagelærerutdanning fra høsten 2025. Underveis i arbeidet med utredningen fikk UiA tildelt økonomi i statsbudsjettet til 20 studieplasser på arbeidsplassbasert lærerutdanning (ABLU).

I tillegg anbefales det å starte opp en deltidsbasert barnehagelærerutdanning (BLU deltid – 20 studieplasser), fordi disse utdanningene vil kunne samkjøres, og rekruttere studenter fra ulike søkergrupper. I sak [48/24](#) ble sak om fleksibel ABLU og BLU deltid behandlet. Det ble vedtatt oppstart for begge studieprogram høsten 2025. Utdanningene vil ha opptak hvert år, gå over fire år, være samlings-/og nettbaserte, lokasjon for samlinger vil legges på tre ulike studiesteder (Kristiansand, Grimstad og Lyngdal-Lister studiesenter) for de ulike kull, og det vil legges til rette for fleksibel og desentralisert praksis i den regionen studentene er bosatt.

Programplan og emneplaner vil være tilnærmet like heltids BLU, med lik studiepoengfordeling i de ulike kunnskapsområdene. Med bakgrunn i at studiet går over fire år vil kunnskapsområdene organiseres noe ulikt. Avdeling for lærerutdanning anbefaler å fleksibilisere bacheloremnet og noen av fordypningene, slik at disse kan brukes i alle BLU studieprogrammene.

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å *ikke* sette i gang fleksibel grunnskolelærerutdanning høsten 2025. Kompleksiteten rundt denne utdanningen er stor, og fleksibilisering må sees i en større sammenheng. Arbeidet som gjøres nasjonalt med å vurdere grunnskolelærerutdanningene (NOKUT) og KDs vurdering av om alle lærerutdanninger bør ha én felles rammeplan, vil legge premisser for hvordan disse utdanningene kan modelleres.

Det anbefales derfor at det gjøres en grundigere utredning av grunnskolelærerutdanningene i tre faser:

Fase 1, våren 2025

ALU i samarbeid med «Analysenetverket» (omtales s. 21 i rapporten) må få et enda skarpere bilde av utfordringene knyttet til de ulike regionenes behov på ulike trinn og behov for fag. Dette vil være avgjørende med tanke på hva slags utdanning som eventuelt skal tilbys GLU 1-7, GLU 5-10 eller GLU 1-10¹ og hvilke fagvalg det bør legges opp til. ALU må i samarbeid med fagmiljøene se på ulike muligheter for fleksibilisering innenfor de ordinære campusutdanningene – og på den måten gjøre dem enda mer tilgjengelige og interessante for ulike studentgrupper – uten at det går på bekostning av kvaliteten og styrken ved disse utdanningene. Muligheter som bør undersøkes er:

- Samkjøringsmuligheter (mellom 1-7/5-10/8-13)
- Innpassingsmuligheter i ulike utdanninger
- Tilstedeværelse/obligatorikk
- Praksisopplæring (muligheter for differensiering)
- Opptakskrav

Fase 2, vår/høst 2025

Det må avklares om UiA skal søke dispensasjon til å tilby en GLU 1-10-utdanning som er innovativ og bedre tilpasset små distriktsskolars behov for større faglig bredde og fådelt skole (dvs. aldersblanding av elever på ulike trinn). Alternativt om UiA skal tilby GLU 1-7 og/eller GLU 5-10. Representanter for praksisfeltet må være involvert i utredning av hva slags trinninnretning som eventuelt bør velges. Et slikt arbeid innebærer å skissere mulige modeller og gjøre økonomiske beregninger av disse, fordi erfaringer (både lokalt med A-BLU og D-BLU og nasjonalt for institusjoner med nett- og samlingsbasert GLU) viser at det er meget kostbare utdanninger. Bærekraft i de ulike fagmiljøene (størrelse og kapasitet i personalet) må vurderes i tett dialog med fagmiljøene ved UiA.

Fase 3, høst 2025/vår 2026

Utarbeide programplan(-er) og emnebeskrivelser, søke akkreditering – dersom UiA bestemmer seg for å sette i gang et fleksibelt tilbud. Legge til rette for kompetanseheving i fagmiljø som skal bidra i gjennomføring av utdanningen.

Eventuelt sette i gang et målrettet rekrutteringsarbeid til «fleksibel GLU» i samarbeid med «Rekrutteringsgruppa». Det er avgjørende at antall studenter er høyt nok for å kunne starte et slikt tilbud, så her får regionene en svært viktig rekrutteringsoppgave.

Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning.

I Styret for lærerutdanningene ble det vedtatt at Avdeling for lærerutdanning ikke skulle sende søknad om etablering av integrert master i PPU høsten 2024, se sak [39/24](#).

Forslaget ble nedstemt med 8 mot 3 stemmer og følgende begrunnelse: «Styret for lærerutdanningene berømmer arbeidet som er gjort med etableringssøknad for PPU-master og anerkjenner betydningen av at UiA kan tilby et slikt studium. Styret ønsker imidlertid at det avventes en søknad om etablering av PPU-master til den pågående utredningen om fleksible studietilbud er ferdig. Styret ønsker å innta utredningen som

---

¹ Regjeringen har signalisert i Profesjonsmeldingen at de ønsker at institusjonene «...utforsker handlingsrommet for å tilpasse utdanningene til ulike studentgrupper og behova i barnehage og skule...» (s.55) og peker blant annet på at de ønsker å «...opne for forsøk med alternative organiseringar av grunnskulelærerutdanningane med mål om å auke rekrutteringa, til dømes grunnskulelærerutdanning for trinn 1-10...» (sst).

kunnskapsgrunnlag for etableringssøknaden og ser også behov for mer tid til samarbeid med de enkelte fagmiljøene enn oppstart av studietilbudet høsten 2025 ville tillatt. Styret imøteser behandling av en etableringssøknad våren 2025.»

I bla. Programgruppemøte med fagkoordinatorer for lektor 8-13 og PPU ble det påpekt viktigheten av å legge til rette for at en ved en etablering av integrert master i PPU etablerte et studiedesign som speilet nettopp dette – en integrert lærerutdanning.

Det anbefales derfor at det jobbes videre med å utvikle en studiemodell for integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning som presenteres for Styret for lærerutdanningene i styremøte 27. mars, 2025. Det vil i forkant av styremøtet legges opp til prosess med fagmiljøene hvor en også vurderer etablering av nye emner i de ulike masterfagene slik at studiedesignet får et forsterket profesjonselement som kan bidra til å gjøre utdanningen mer integrert.

Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å videreutvikle nåværende fagdidaktiske masterløp. Økt antall studenter på disse utdanningene vil gi mer bærekraft i de ulike fagmiljøene, spesielt de fagdidaktiske masterløpene i GLU som har rekruttert få studenter siden masterutdanningen startet i 2017.

Fagdidaktiske masterløp må ha et studiedesign som gjør at fagemner gjenbrukes fra GLU-utdanningen (år 4 og 5) eller andre nåværende (lærer)masterutdanninger. De fagdidaktiske masterløpene må gjøres fleksible, slik at lærere kan velge å ta dem på deltid. Fleksibilitet rundt tid og sted er sentralt, fordi lærere (oftest) tar utdanningen i tillegg til arbeid.

Arbeidet med å videreutvikle fagdidaktiske masterløp for lærere må gjøres i samarbeid med fagmiljøene, og med et mål om at masterløpene er gjort (mer) fleksible fra høsten 2025.

Rekruttering

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at det opprettes en prosjektstilling/koordinator i samarbeid mellom UiA og regionen som arbeider med å øke rekrutteringen til lærerutdanningene. Prosjektkoordinatoren blir deltaker i «Rekrutteringsgruppa» og «Analysenettverket». Det er viktig å dra veksler på erfaringer fra prosjektet «Lærer i Nord».

Modeller for praksis

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at utdanningene legger til rette for en så fleksibel praksis som mulig og tilrettelagt for det enkelte utdanningsløp. Det vil være behov for økt grad av individuell praksis og i stedet for tradisjonelle praksisperioder alle dager i uka (tre til fire uker), må det vurderes om noen faste dager i uka over en lengre periode kan være en mer fleksibel modell. Det må sikres gjensidige avtaler mellom avdeling for lærerutdanning og praksisfeltet som er tilrettelagt det enkelte utdanningsløp og som sikrer kvalitativt god tilrettelegging og gjennomføring av praksis. Nye praksislærere må få tilbud om grunnleggende opplæring i praksisveiledning. Muligheter for å gjøre en slik kompetanseheving av lærerutdannere i praksisfeltet på tvers av lærerutdanningene, bør undersøkes nærmere.

Muligheter for oppstart høsten 2025 for ett eller flere tilbud

Avdeling for lærerutdanning anbefaler:

- Fleksibel barnehagelærerutdanning, ABLU og BLU deltid, tilbys med opptak høsten 2025 med samlinger i Kristiansand.
- Integrrert master i PPU tilbys med opptak høsten 2026 dersom etableringssøknad godkjennes av Styret for lærerutdanningene og Universitetsstyret våren 2025.
- Fleksible grunnskolelærerutdanninger tilbys ikke høsten 2025 på grunn av videre utredningsarbeid. Tidligste start er høsten 2026 dersom det blir bestemt at et fleksibelt tilbud skal tilbys.
- Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere) tilbys med opptak høsten 2025.

Alternativer for opptak og plan for opptak

Avdeling for lærerutdanning anbefaler følgende plan for opptak de neste 6-8 årene:

Utdanning	Hyppighet og opptaks-område	Studieplasser	Sted for fysisk undervisning	Opptaks-grunnlag
Fleksibel ABLU og BLU-deltid	Årlig Første opptak H-2025 Samordna opptak	40 (20+20)	Rullering 2025: Gimlemoen 2026: Grimstad 2027: Lyngdal 2028: Gimlemoen 2029: Gimlemoen 2030: Grimstad 2031: Lyngdal	GSK Realkompetanse -vurdering ABLU: Jobb i barnehage, minimum 40%
Fleksibel GLU 1-7 og 5-10	Må utredes videre med tanke på mulig oppstart høsten 2026.			
Fleksibel integrert master i PPU	Årlig Første opptak H-2026 Lokalt opptak	35	Gimlemoen	Bachelor
Fleksibel fagdidaktisk master	Årlig Opptak H-2025 Lokalt opptak	Fagmiljøene setter antall ut fra hvordan studentene på GLU1-7/5-10 velger sine fordypninger	Gimlemoen	Fullført lærerutdanning

Det vil være naturlig at en justerer plan for opptak underveis i lys av søkertall og evalueringer.

Økonomi

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at det gis full tildeling i emnemodulen og at reelle særkostnader dekkes fullt ut ved opprettelse av fleksible studier.

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at Forum for lærerutdanning (arena for instituttledere, studieledere, dekan og direktør ved Avd. LU) drøfter videre punktene som gjelder økonomi for lærerutdanninger i matrise og ser dem i sammenheng med [sak 22/22: Ressursbruk i lærerutdanningene](#) (Styret for lærerutdanningene) og [sak 82/23: Fastsetting av prinsipper for tildeling av tid til undervisning ved UiA](#) (Universitetsstyret).

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at Styret for lærerutdanningene gir en grundig høringsuttalelse når budsjettmodellutvalget presenterer sine forslag til ny budsjettmodell.

Innledning

Avdeling for lærerutdanning (ALU) fikk sommeren 2024 i oppdrag fra viserektor for utdanning å utrede modeller for fleksible lærerutdanninger (oppdragsteksten ligger som vedlegg 1). Oppdraget er knyttet til utarbeidelse av en langsiktig plan for fleksibel utdanning ved UiA som legges frem for Universitetsstyret 29. januar 2025.

Bakteppet for utredningen er at lærerutdanningene både nasjonalt og lokalt de siste årene har opplevd synkende søkerfall. For å beholde kvalitet i barnehage og skole er det vesentlig at en jobber målrettet for å øke rekruttering til læreryrket. Rekrutteringsarbeidet er også viktig fordi en med flere studenter trygger fagmiljøene som er knyttet til lærerutdanningene som er vesentlige for at UiA fortsatt kan tilby praksisnære og forskningsbaserte utdanninger. UiA har en viktig rolle i arbeidet med å utdanne nok lærere til barnehage og skole både regionalt og nasjonalt som et bidrag i arbeidet med å dempe trykket knyttet til en varslet lærermangel. Kandidatproduksjonen bidrar også til å trygge finansiering av lærerutdanningene.

Arbeidet med kunnskapsgrunnlaget var skissert i to faser. I **fase 1** skulle det utarbeides et foreløpig kunnskapsgrunnlag knyttet til «**rekrutteringsgrunnlag, kostnader og mulige modeller**». I **fase 2** skulle det foreligge en helhetlig utredning om fleksible utdanningstilbud for BLU, GLU og PPU.

Kunnskapsgrunnlaget har vokst frem i dialog og samarbeid med ulike aktører. Det har vært behov for å formidle informasjon om oppdraget og være i løpende dialog med fagmiljøene ved UiA for å forankre utredningen og utviklingsarbeidet i egen organisasjon. Det samme gjelder for regionen og dens representanter i ulike fora. Det har også vært behov for å levere saksunderlag til formelle beslutningsprosesser i både Styret for lærerutdanningene (20/24, 28/24, 36/24, 39/24, 40/24, 48/24), Universitetets utdanningsutvalg (58/24) og Universitetsstyret (75/24, 85/24).

I **fase 2** av arbeidet er kunnskapsgrunnlaget utviklet videre og flere av punktene som legges frem og anbefalingene som gis er utviklet i samarbeid med fagmiljø ved UiA og representanter fra regionen. I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er følgende grupper og forum konsultert, og de har på ulike måter bidratt til innholdet i kunnskapsgrunnlaget:

- Den regionale arbeidsgruppa for rekruttering til lærerutdanningene (partssammensatt)
- Andre representanter for regionen (for eksempel KS, barnehage- og skoleeiere, enhetsledere i kommunene i Agder, Lister studie- og kompetansesenter, representanter for regionene)
- Ledergruppa ved Avdeling for lærerutdanning
- Forum for lærerutdanning (instituttledere UiA)
- Økonomiavdelingen (økonomiske beregninger)
- Utdanningsavdelingen (behov og etterspørsel)
- Programgruppe/KO-ledergruppe for BLU
- Programgruppe for GLU
- Programgruppe 8-13/PPU
- Styret for lærerutdanningene

I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er det også vokst frem et komplekst sakslandskap. Det er reist viktige og strategiske spørsmål som en videre har undersøkt. Kunnskapsgrunnlaget omfatter lærerutdanninger rettet mot både barnehage, grunn- og videregående skole. I og med at lærerutdanningene ved UiA er matriseorganisert er det mange aktører fra ulike fagmiljøer som er involvert og har «aksjer» i oppdraget. I tillegg kommer eksterne samarbeidspartnere og andre aktører.

Universitetet i Agder (UiA) har i likhet med alle andre UH-institusjoner i Norge en Utviklingsavtale med Kunnskapsdepartementet (KD). Avtalen beskriver hva som er UiAs mål for en fireårsperiode. I [Tildelingsbrev 2024 til UiA](#) er følgende beskrevet i kapittel 2.4:

«Mål 3 - For å bidra til samfunnets økende behov for ulike typer kompetanse vil studietilbud tilrettelegges og tilgjengeliggjøres for nye målgrupper

Kompetansebehovene i samfunnet endrer seg, og UiA har som ambisjon å gi et godt utdanningstilbud til voksne arbeidstagere. UiA vil tilrettelegge og tilgjengeliggjøre studietilbudet slik at det blir mer fleksibelt og kan bidra til samfunnets behov for livslang læring. Regionen støtter opp om og etterspør stadig flere tilbud fra universitetet. Samskapingen med regionen gir UiA kunnskap om etterspørsel, og bidrar til at UiA kan spisse forskjellige tilbud. UiA skal ikke bare være en regional aktør, men også tilby fleksible utdanninger i et nasjonalt marked. Universitetet vil bidra til livslang læring ved å møte etterspørsel av fleksible utdanninger, digitale tilbud, etter- og videreutdanninger og distriktsvennlige utdanninger. For å lykkes vil universitetet også utvikle og videreutvikle undervisnings- og vurderingsformer. Fleksible studier er kostbare, og det blir viktig treffe behovet.

Styringsparametere:

9. Få kunnskap om behov for økt og endret kompetanse i arbeids- og samfunnsliv.
10. Møte behovene med økt antall fleksible tilbud.
11. Videreutvikle og ta i bruk nye lærings- og vurderingsformer tilpasset fleksible tilbud slik at både tilgjengelighet og tilrettelegging sikres.»

Tildelingsbrevet og Utviklingsavtalen peker UiA i en tydelig retning både med tanke på samskaping med regionen og det faktum at KD forventer at UiA bidrar med ulike studietilbud som er attraktive både for potensielle studenter i regionen og også nasjonalt.

Begrepsavklaring – definisjon av fleksible studier

I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har en med tanke på begrepet fleksible studier forholdt seg til definisjonen slik Kompetanse Norge presenterer den. I [Rapport 2020:29 «Fleksibel opplæring for voksne En kunnskapsoppsummering»](#) fra NIFU redegjøres det for slik:

«Det foreligger ingen entydig definisjon av «fleksibel opplæring» i litteraturen. Begrepet fleksibel opplæring benyttes gjerne synonymt med beslektede begrep, slik som åpen læring, fjernundervisning, omvendt undervisning, blandet læring og e-læring. Selv om disse er beslektede når det gjelder hva som faktisk *tilbys*, skiller fleksibel opplæring seg ut ved at den nettopp skal være *fleksibel*. Det framgår av litteraturen at også begrepet «fleksibilitet» benyttes noe ulikt, men at to sentrale aspekter er individuell *valgfrihet* og mulighet for å gjøre *tilpasninger*. Dette kan imidlertid gjøres langs én eller flere dimensjoner. Denne kunnskapsoversikten tar utgangspunkt i Kompetanse Norges definisjon av fleksibel opplæring; her settes den lærende i sentrum gjennom å bli tilbudt et pedagogisk opplegg med flere alternativer for gjennomføring av læringsaktiviteter. Definisjonen nevner tid, sted, omfang, progresjon, vurdering, formalisering, samhandling og innhold som dimensjoner ved fleksibilitet.» (Rapport, [NIFU](#), s. 7-8)

I arbeidet med kunnskapsgrunnlaget er det utviklet ulike studiemodeller for de aktuelle lærerutdanningene og definisjonen fra Kompetanse Norge og de aktuelle dimensjonene for fleksibilisering har fungert som viktige referansepunkter i arbeidet. I kunnskapsgrunnlaget presenteres det hvordan de ulike dimensjonene kan utformes i tilknytning til de ulike lærerutdanningene.

Under følger en oversikt over UiAs lærerutdanninger som tilbys per desember 2024:

- Barnehagelærerutdanning, bachelorprogram i hhv. Grimstad og Kristiansand

- Barnehagelærerutdanning, bachelorprogram, distriktsvennlig, Kristiansand (4-årig*)
- Barnehagekunnskap, 2-årig masterprogram
- Grunnskolelærerutdanning for trinnene 1-7, masterprogram (5-årig)
- Grunnskolelærerutdanning for trinnene 5-10, masterprogram (5-årig)
- Fagdidaktikk for grunnskolens trinn 1-7, masterprogram (2-årig)
- Fagdidaktikk for grunnskolens trinn 5-10, masterprogram (2-årig)
- Lektorutdanning for trinnene 8-13, masterprogram
- Praktisk pedagogisk utdanning for allmenne fag
- Praktisk pedagogisk utdanning for yrkesfag (heltid og deltid*)
- Lærerutdanning for tospråklige lærere, bachelor*

Utdanningene over er i all hovedsak campusbaserte, heltids studietilbud. Utdanningene markert med *kan i lys av definisjonen fra Kompetanse Norge betegnes som fleksible utdanningstilbud.

I utredningsarbeidet er det følgende lærerutdanninger man har sett nærmere på med tanke på fleksibilisering, og disse omtales videre i rapporten:

- Fleksibel barnehagelærerutdanning, bachelorprogram (ABLU og BLU deltid)
- Fleksibel grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7, masterprogram
- Fleksibel grunnskolelærerutdanning for trinn 5-10, masterprogram
- Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning
- Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Rekrutteringsgrunnlag, behov og etterspørsel

I regjeringens strategi «[Desentralisert og fleksibel utdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter](#)» pekes det på at dimensjonering av institusjonenes desentraliserte og fleksible studietilbud må være «...nært knyttet til arbeids- og samfunnslivets **kompetansebehov** i de ulike regionene og svare på den enkelte utdanningssøkendes **etterspørsel** etter utdanning...» (KD 2021:12, vår utheving).

[Regjeringens Perspektivmelding](#) (2024) peker også på at UH-institusjoner må tenke strategisk rundt hvilke reelle behov som skal dekkes i samfunnet, og dimensjonere studietilbudet slik at det «...i større grad innrettes og dimensjoneres slik at **kapasiteten følger etterspørselen fra utdanningssøkende og arbeidslivets behov, både på kortere og lengre sikt...**» (Perspektivmeldingen 2024, kap. 1.2.1, vår utheving).

Også regional [Kompetansestrategi Agder 2030](#) slår fast at utdanningstiltak må settes i gang ut fra reelle kompetansebehov i regionen:

«I vedtak fra Sørlandsrådet høst 2017 ble fylkeskommunene bedt om å koordinere regionrådenes behov for høyere utdanning, inklusiv etter- og videreutdanning, opp mot Universitetet i Agder. **Det må gjennomføres kartlegginger for å avklare regionens reelle kompetansebehov for konkrete og ekstraordinære utdanningstiltak settes inn.**» (Pkt. 4.1.2 – vår utheving).

For å kunne dimensjonere studietilbud riktig trengs det kunnskap om barnehagenes og skolenes behov på den ene siden, og utdanningssøkendes etterspørsel på den andre siden. Det er i denne sammenheng grunn til å løfte fram en påpekning som Direktoratet for høyere

utdanning og kompetanse (HK-DIR) gjør i en viktig rapport «[Dimensjonering av høyere utdanning](#)» (2023):

«...flere stortingsmeldinger og utredninger har omtalt UH-sektorens behov for kunnskapsgrunnlag for bedre å kunne dimensjonere studietilbudet etter studentenes etterspørsel og samfunnets og arbeidslivets kompetansebehov. ([HK-DIR 7/2023:5,8](#)).

I nevnte rapport skrives det videre at det kunne vært nyttig med en slags “pulsmåling” på de store profesjonsutdanningene, som sammenstiller og gir oversikt over søker tall, antall utdannede kandidater, antall studie plasser og framskrivinger av behov. Med bakgrunn i slike data kunne det gjøres en analyse av dimensjonerings bildet for å lette arbeidet for institusjonene. I en 10 punkts liste over anbefalinger blir “sammenstilte analyser for profesjonsutdanningene” foreslått som et viktig grep ([HK-DIR 7/2023:28,43](#)).

Per desember 2024 finnes det ikke en tilrettelagt og sammenstilt oversikt som synliggjør behov og etterspørsel for lærere på Agder som UiA kan benytte. Denne utredningen forsøker derfor å sammenstille noe av det en kan lese ut fra eksisterende kartlegginger om behov og etterspørsel på nasjonalt og regionalt plan, samt vise til funn fra en egen kartlegging i Agderregionen gjennomført oktober/november 2024.

Behov for lærere i barnehage og skole

I det offentlige ordskiftet omtales ofte mangelen på kvalifiserte lærere i barnehage og skole som en «lærerkrise». Det er imidlertid viktig å merke seg at det er

«...store regionale forskjeller på rekrutteringsutfordringene i barnehage og skole. Det er utfordrende i de nordligste fylkene og i mange distriktskommuner. For barnehager er utfordringen også stor i større kommuner og mer sentrale strøk...» ([Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024–2030](#)).

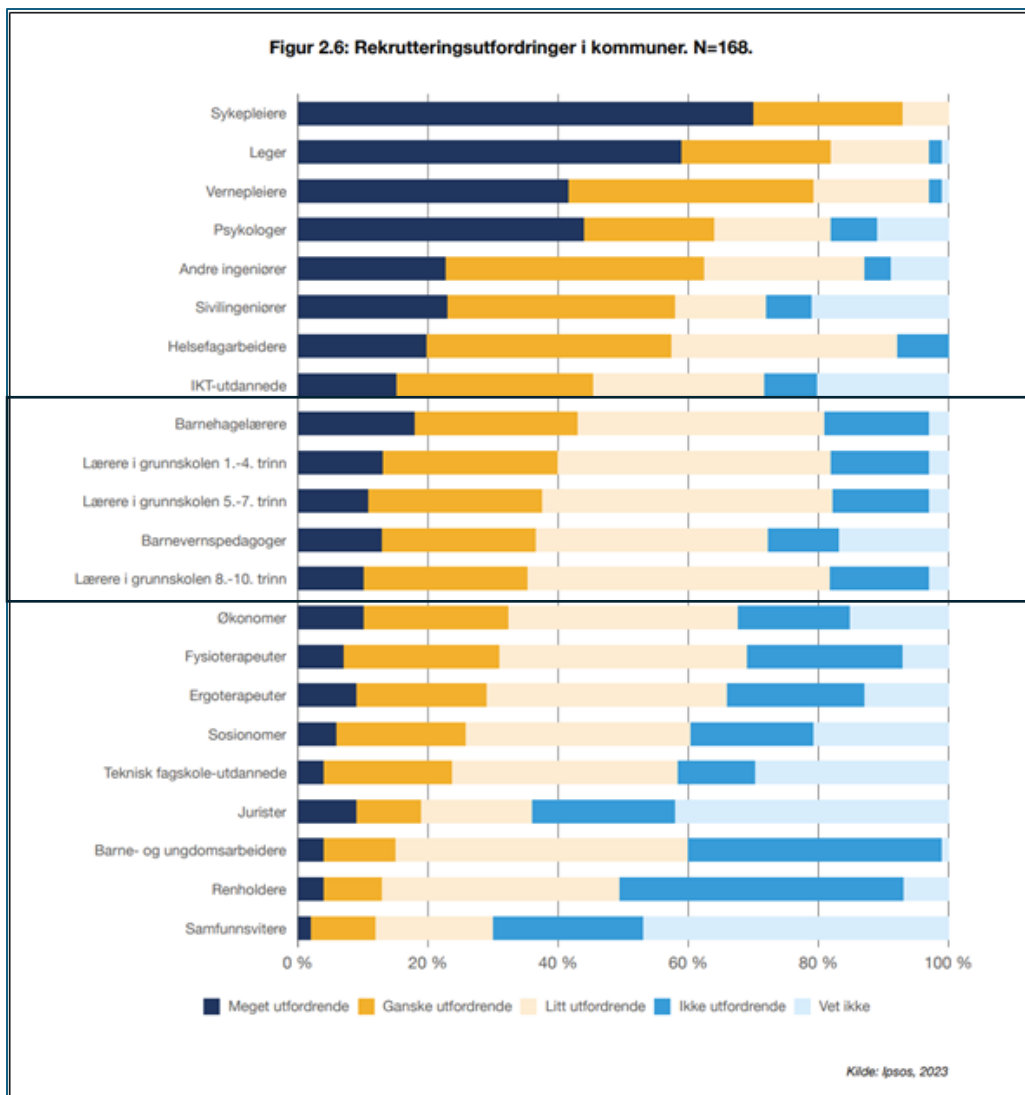
Videre vil vi forsøke å gi et bilde av hvordan behovene er på nasjonalt og regionalt nivå.

Nasjonalt nivå

Arbeidsgivermonitoren 2023 (utgis hvert andre år): Denne undersøkelsen viser at omtrent en av tre kommuner opplever det som ganske eller meget utfordrende å rekruttere lærere opp til 10. trinn, og rundt fire av ti kommuner melder det samme når det gjelder rekruttering av barnehagelærere. Det er størst mangel av kvalifiserte lærere på 1.-4. trinn og i praktiske og estetiske fag, fremmedspråk og yrkesfag. Undersøkelsen viser at det er kvalifiserte søkere til de fleste stillinger ved de fleste skolene i Norge, men det er store variasjoner og en del barnehage- og skoleeiere har utfordringer med å rekruttere lærere (her etter [Profesjonsmeldingen](#) s. 23).

Sammenlignet med Arbeidsgivermonitoren 2021, så er utfordringene ifølge denne undersøkelsen skjerpene og felles over hele landet.

Figur 1: Rekrutteringsutfordringer i kommuner (Kilde: Arbeidsgivermonitoren 2023, KS)

Det er grunn til å nevne at i [Profesjonsmeldingen](#) hevdes det at ovennevnte undersøkelse ikke er så egnet til å måle lærermangel, fordi den er «...basert på rekrutteringsproblem om vinteren, medan lærarar i stor grad blir tilsette rundt skolestart...» (s. 23).

SSBs framskrivning LÆRERMOD 2020-2040 (2023) viser at dersom vi fortsetter å utdanne like mange lærerkandidater som i 2021, vil en kunne møte behovet for lærere i både barnehage og skole, og lærertettheten vil kunne øke i årene fram mot 2040. SSB-framskrivingen mangler informasjon om hvilke trinn og fag de ulike lærerne underviser på/i. Det er altså ingen entydig sammenheng mellom framskrivingene og behovet knyttet til lærere i ulike fag og trinn og geografisk beliggenhet.

En økning i lærertetthet vil ifølge LÆRERMOD gjelde for barnehagelærere, grunnskolelærere, faglærere, yrkesfaglærere, lektorutdannede og de med praktisk-pedagogisk utdanning i allmenne fag. Det er bare for lærere med praktisk-pedagogisk utdanning innenfor yrkesfag (PPU-Y) at det framskrives et underskudd, altså en lavere tetthet framover i forhold til i dag.

Et viktig premiss for framskrivningen er at kandidatproduksjonen framover er på samme nivå som i 2021, noe som en allerede nå ser ikke vil være tilfellet, og som gjør at antydningen om økt lærertetthet ikke vil slå til. Dette slås fast også i nevnte [Profesjonsmelding](#) som sier om undersøkelsen at den «...må tolkast med varsemnd og sjåast i lys av føresetnadene i modellen, som mellom anna inneber at kandidatproduksjonen av nye lærarar er stabil. Fleire år med dårleg søkning kan endre dette biletet...» (s. 23).

Det er også verdt å merke seg at framskrivningen ikke tar høyde for en økt «pedagognorm» i barnehagen, hvor regjeringens ambisjon er å øke andelen ansatte med barnehagelærerutdanning fra dagens 50 % til 60 % fram mot 2030. Hvis denne ambisjonen skal innfris vil et framskrevet overskudd i 2040 på 13.000 barnehagelærere, bli til et underskudd på rundt 7000 årsverk. SSB skriver i LÆRERMOD 2020-2040 at «...den initiale lærermangelen kan elimineres, men overskuddet er ikke stort nok til å dekke målsetningen om at 60% av de ansatte skal være barnehagelærere. Til det trengs et overskudd på nesten 20.000 årsverk...» (s. 58).

Ellers er det viktig å merke seg ved at LÆRERMOD 2020-2040 understreker at "...det er ingen entydig sammenheng mellom nasjonale framskrivinger og behovet for lærere lokalt» (s.18) Det pekes også på at det er risiko for at det vil være lærermangel i de kommunene som har stor lærermangel i dag, også i 2040.

[Rekruttering av lærere ved norske skoler \(SØF 2023\)](#) er en undersøkelse om tilgang på lærere i Norge til både grunnskole og videregående skole. Undersøkelsen konkluderer med følgende: «De aller fleste skolene synes **ikke** det er veldig utfordrende å rekruttere de fleste stillinger gjennom hovedutlysningene med oppstart ved skolestart. ... For stillinger med oppstart ellers i året er det mer utfordrende.» (s.52)

Videre slås det fast at skolene har svært varierende utfordringer med å rekruttere lærere. Variasjonen blir bestemt av geografi, trinn, fag, arbeidsmarked og lignende. Det er mest utfordrende å rekruttere lærere på 1.-4. trinn, samt lærere i praktiske og estetiske fag, fremmedspråk (tysk, fransk, spansk og engelsk) og lærere i enkelte yrkesfag.

Det kommer også frem at rekrutteringsutfordringer er størst for små skoler (under 100 elever), for skoler utenfor tettsted eller kommunesenter, langt unna kollektivtilbud og for skoler i Nord-Norge.

Rapporten oppsummerer med at det «...ikke er store utfordringer med å rekruttere lærere for de fleste stillingene ved de fleste skolene i Norge. Likevel er det en del skoler og kommuner som synes det er mer utfordrende, særlig for spesifikke fag og trinn. (s. 7)

Det oppsummeres videre: «Dersom vi kort skal karakterisere skolenes utfordringer med å rekruttere lærere, vil det bli å si at det er svært varierende. Variasjonen blir bestemt av geografi, trinn, fag, arbeidsmarked og lignende.» (Senter for økonomisk forskning, NTNU: [Rekruttering av lærere ved norske skoler](#), 4/23).

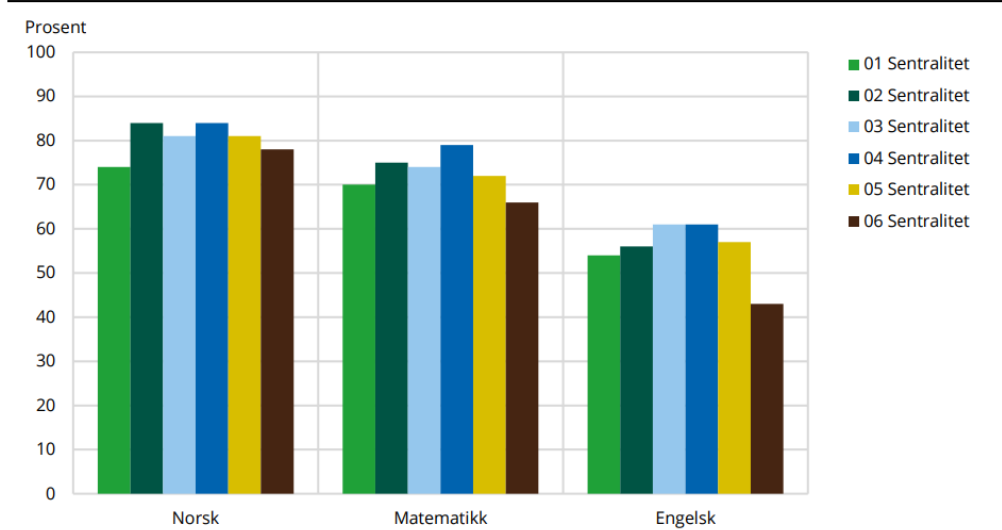
[Lærerkompetanse i grunnskolen \(SSB 2021/2022\)](#) er en undersøkelse som kartlegger fagkompetansen i undervisningsfag for småskole-, mellom- og ungdomsskoletrinn. I tillegg kartlegges fagkompetanse for spesialpedagogikk og andelen lærere som har masternivå i undervisningsfaget. Undersøkelsen ser også på hvordan fagkompetansen i norsk, engelsk og matematikk er i forhold til sentralitet. I sammendraget pekes det blant annet på følgende:

“...i både norsk, matematikk og engelsk har det vært en økning i andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse siden kartleggingen i 2018/2019 (Perlic, 2019). I 2021/2022 har 81 prosent av norsklærere, 74 prosent av matematikklærere og 57 prosent av engelsklærere tilstrekkelig fagkompetanse. For engelsk er mangel på tilstrekkelig fagkompetanse helt klart størst blant de som underviser på småskoletrinnet, hvor kun 40 prosent av lærerne har tilstrekkelig fagkompetanse. På ungdomstrinnet har imidlertid 81 prosent av engelsklærerne tilstrekkelig fagkompetanse... [...] I alle undervisningsfag – med unntak av musikk – har andelen med studiepoeng økt siden forrige kartlegging...” ([Lærerkompetanse i grunnskolen. Hovedresultater 2021/2022 – SSB](#))

2.6. Fagkompetanse og sentralitet

Statistisk sentralbyrås (SSB) sentralitetsindeks er et mål på hvor sentrale norske kommuner er. Sentralitet beregnes basert på reisetid til arbeidsplasser og servicefunksjoner. Verdiene går fra 1 til 6, fra det mest sentrale til det minst sentrale. I denne rapporten påfører vi sentralitet på den enkelte arbeidskommune. Les mer om sentralitetsindeks i Vedlegg C: Bakgrunnsvariabler.

Figur 2.11 Andel lærere med tilstrekkelig fagkompetanse, etter undervisningsfag og sentralitet. 2021/2022

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

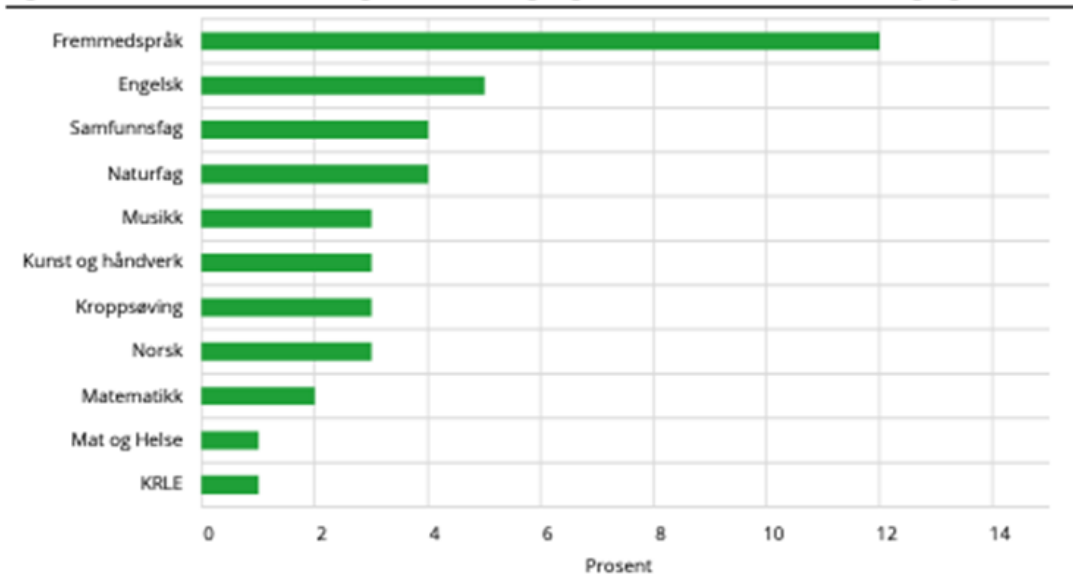
I Figur 2.11 ser vi en lignende kurve i alle fag. Det er lavere andel med tilstrekkelig fagkompetanse i sentralitet 1 og 6. Som skissert i delkapittel 1.1, er det klart lavere andel med tilstrekkelig

Forskjellen mellom engelsk og de andre to fagene er særlig markert i sentralitet 6. Det er, totalt sett, engelsklærere som underviser i de minst sentrale kommunene som har lavest andel med tilstrekkelig fagkompetanse, kun 43%.

Det er interessant å se at andelen lærere med masterkompetanse i undervisningsfaget i grunnskolen er lav. Figuren nedenfor viser andel lærere med mastergrad eller hovedfag i faget de underviser i. Fremmedspråk skiller seg kraftig ut, og en mulig forklaring på dette er

«...at en mastergrad eller hovedfag i fremmedspråk, altså fransk, tysk eller spansk, er en utdanning der jobbmulighetene i større grad ligger innenfor undervisning, sammenlignet med de andre fagene...» (s.21).

Figur 2.10 Andel lærere med mastergrad eller hovedfag i faget de underviser i, etter undervisningsfag, 2021/2022

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Får skolene den fagkompetansen de trenger (HK-DIR 2024)

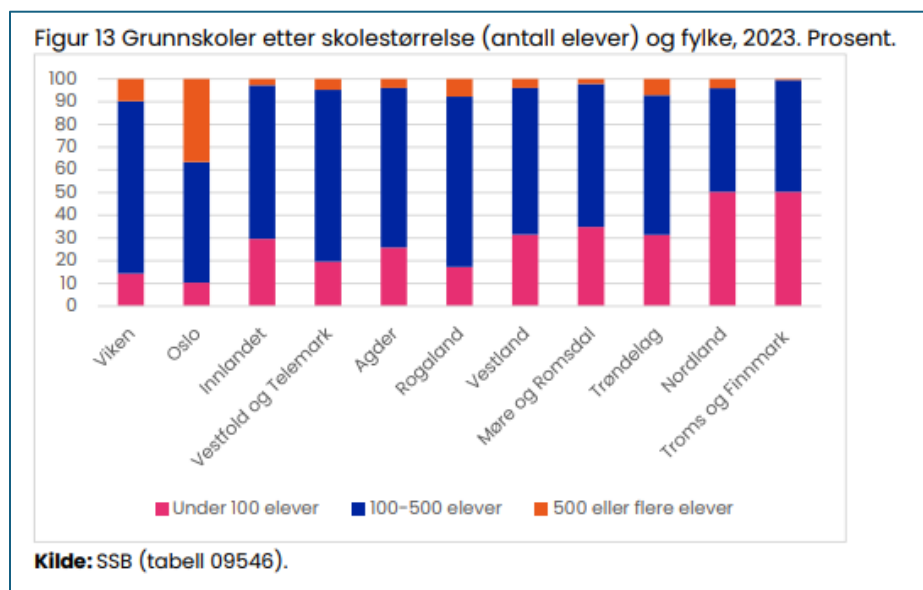
I desember 2024 lanserte HK-DIR rapporten «[Får skolene den fagkompetansen de trenger?](#)». HK-dir. har kartlagt fagtilbud og fagvalg blant lærerstudentene, skolenes kompetansebehov og arbeidsmarkedet for lærere. Hensikten med rapporten er å «...gi et mer helhetlig kunnskapsgrunnlag om lærerutdanningene, med særlig vekt på om det er samsvar mellom nyutdannede læreres fagkompetanse og skolenes behov...» (s. 5).

Oppsummert viser kartleggingen blant annet:

- Det er store variasjoner i lærernes fagkompetanse i grunnskolen og videregående opplæring ut fra trinn, fag, fylke og sentralitet
- Det er størst mangel på fagkompetanse på 1.-4. trinn og på mindre skoler i distriktene
- Språkfag og estetiske fag har høyest andel lærere uten tilstrekkelig kompetanse
- Fagkompetansen er relativt høy i videregående opplæring (unntatt yrkesfag) sammenlignet med grunnskolen
- Mange skoler har utfordringer med å få dekket behovet for fagkompetanse på ulike trinn og i ulike fag
- Mange skoler opplever at nyutdannede har færre undervisningsfag enn tidligere, noe som fører med seg utfordringer i å få kompetanse i alle skolens fag
- Lærerstudentenes fagvalg indikerer at det kommer til å bli uteksaminert færre lærere med kunst og håndverk, KRLE, mat og helse og ulike fremmedspråk i årene fremover

Det er interessant å merke seg at det i rapporten pekes på at rekrutteringsutfordringene i grunnskolen er «...lavest i Agder og Vestfold og Telemark, med rundt 10 prosent som opplever utfordringer...» (s. 72). Videre at «...regresjonsanalyser gjennomført av SØF viser at skolestørrelse er en svært viktig faktor med tanke på rekrutteringsutfordringer, sammen med geografi og beliggenhet...» (s. 73).

Når det gjelder skolestørrelse viser rapporten at det er 40 % prosent som oppgir rekrutteringsutfordringer blant grunnskoler med mindre enn 100 elever, mens tilsvarende andel er 10 % som oppgir rekrutteringsutfordringer for grunnskoler med mer enn 500 elever. Det er derfor interessant å se hvordan skolestørrelse er i Agder, noe flg. tabell får frem:

Det er også verdt å merke seg at det i rapporten gjøres en refleksjon over den siste SSB-framskrivingen LÆRERMOD 2020-2040 som er omtalt over. I LÆRERMOD 2020-2040 fremskrives et såkalt overskudd av lærere frem mot 2040. Beregningen er gjort med en forutsetning om at kandidattallene fra 2021 opprettholdes, men som vist over har opptakstall fra 2021 og framover sunket kraftig noe som vil føre til lavere antall uteksaminerte kandidater. Dette omtales slik:

«...Tall fra DBH viser at det har vært en kraftig nedgang i antallet lærerstudenter siden 2021, og dette medfører at utviklingen er mindre positiv enn det som er lagt til grunn i den siste framskrivningen. HK-dir. har konkludert med at «synkende studenttall kan gjøre det vanskeligere å redusere lærermangelen» (HK-dir. 2024a, s. 43) [...] I et notat om LÆRERMOD 2.0 understreker SSB at en nedgang i studenttallene ikke nødvendigvis øker lærermangelen. Årsaken er at andre variabler – som fødselstall, fullføringssannsynlighet og lærertetthet – også spiller en sentral rolle i modellen. Studenttallene har gått ned siden 2019, men fødselstallene har også gått noe ned. SSB vurderer det totale empiriske bildet dithen at lærermangelen ikke kommer til å øke betraktelig med det første selv om studenttallene peker i feil retning (SSB, 2024). (HK-dir. s.74)

Oppsummering av nasjonale undersøkelser og kartlegginger

Oppsummert viser nasjonale undersøkelser noen funn og tendenser som er interessante, samtidig som det pekes tydelig på at variasjon i utfordringer varierer mye mellom kommuner, mellom ulike trinn og fagområder i skolen. Dette er bakgrunnen for at vi som en del av utredningsarbeidet ønsket å gjennomføre en mer lokal kartlegging for å prøve å få frem et skarpere bilde av behovene for lærere i Agderregionen. (I parentes bemerket er kartlegging og behovsanalyse noe som må prioriteres framover i et samarbeid mellom UiA og fylket/kommunene, slik «Analysenettverk» for Agder legger opp til, og som omtales nedenfor.)

Agderregionen

Kompetansestrategi Agder 2030

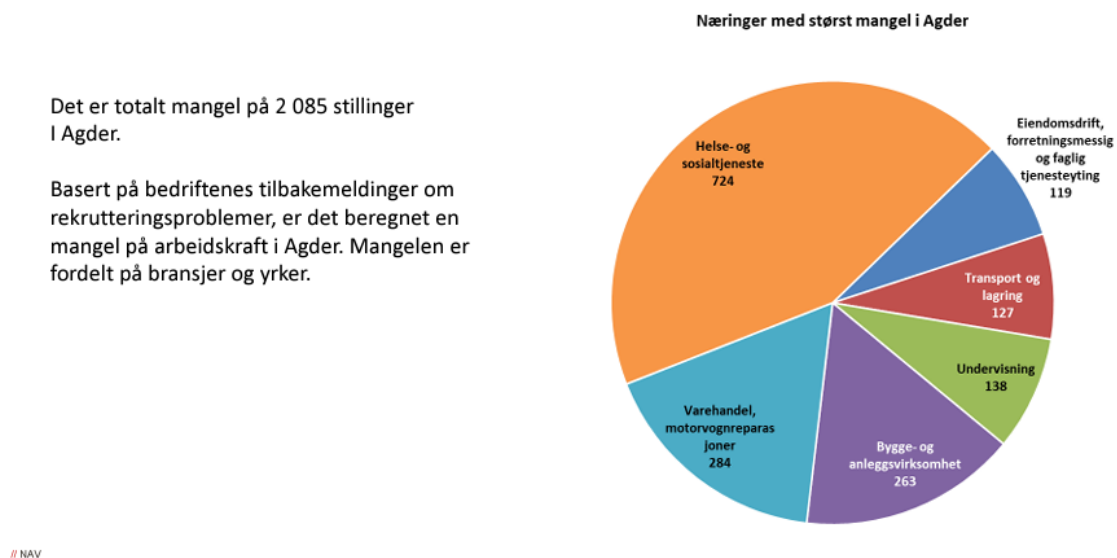
I Kompetansestrategi Agder 2030 pekes det på at det er viktig å kartlegge reelle behov for lærere i barnehage og skole.

Det er etablert et «[Analysenettverk](#)» for Agder hvor ulike aktører samarbeider om å fremskaffe data som kan legge grunnlaget for at regionen kan ta kunnskapsbaserte beslutninger for aktiviteter som igangsettes. Dette er i tråd med signalene i «[Distriktsmeldingen](#)» (Kommunal- og distriktsdepartementet 2023) som sier «at UH-sektoren skal samarbeide med fylkeskommunene om å tilrettelegge utdanning i lys av regionale kompetansebehov. (her etter [HK-DIR 7/2023](#): s.9).

Kunnskapsgrunnlaget som utarbeides av Analysenettverket fremstilles på nettsiden «[Agdertall](#)». Under temaet «Utdanning og kompetanse» er det foreløpig ikke statistikk eller oversikter som viser noe om behovene for lærere i Agder. I møte med representanter for KS Agder i november 2024 bekreftes det at det er et «kunnskapshull» på dette området, men det er stor vilje og ønske om å få til et godt samarbeid videre.

[Bedriftsundersøkelsen 2024](#) (NAV) forsøker blant annet å vise hvilke næringer som har størst mangel i Agder. Av totalt 2085 manglende stillinger innen ulike bransjer i fylket mangler undervisning 138 stillinger (se figur under). Det er estimert en mangel på 75 grunnskolelærere.

Bransjer med størst bemanningsbehov, antall stillinger

Figur 2: Næringer med størst mangel i Agder (NAV bedriftsundersøkelse 2024).

Andel barnehager i Agder som oppfyller Pedagognormen (pr. 31.12.2023)

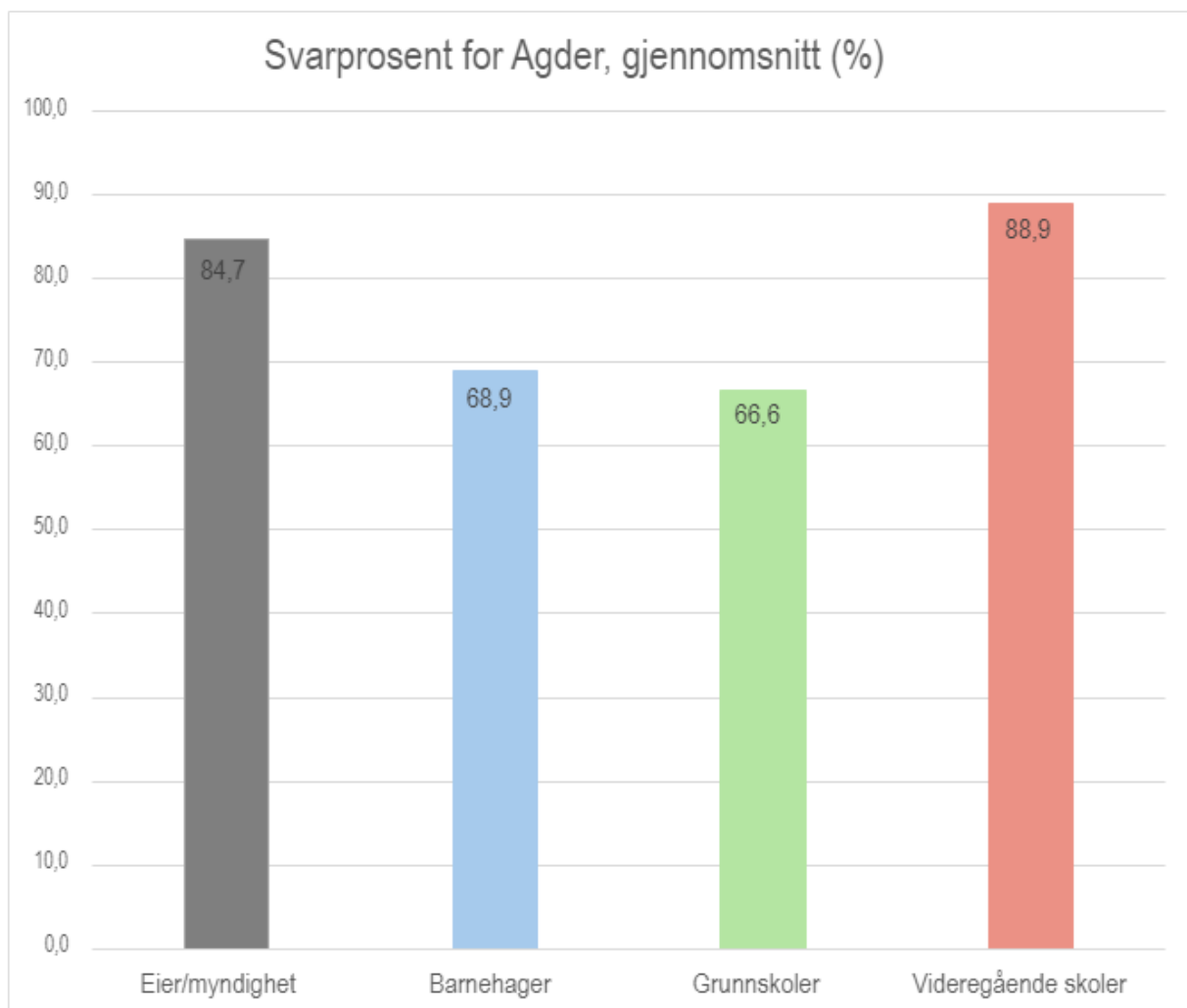
Ifølge Utdanningsdirektoratet (2023) oppfyller 93,1 % av Agders totalt 288 barnehager gjeldende pedagognorm (50 % ansatte med barnehagelærerutdanning eller tilsvarende). De kommunene som har lavest andel som oppfyller nåværende pedagognorm er (antall barnehager i parentes): Evje og Hornnes 66,7 % (3), Flekkefjord 66,7 % (9), Kvinesdal 71,4

% (7), Sirdal 50 % (2), Tvedestrand 83,3 % (6) og Åmli 50 % (4) (Kilde: [Udir 2023](#)). Økes pedagognormen fra 50 % til 60 % med barnehagelærerutdanning i tråd med regjeringens ambisjon som nevnt over, vil det gi betydelige behov for utdannede barnehagelærere i alle Agders barnehager fram mot 2030.

Kartlegging gjennomført ved Avdeling for lærerutdanning høsten 2024

Da arbeidet med kunnskapsgrunnlaget begynte ble det klart at det ikke forelå undersøkelser hvor en hadde kartlagt behov og eventuelle rekrutteringsutfordringer for lærere i barnehage, småskole-, mellom- og ungdomstrinn og videregående skole i kommunene i Agder. Som en del av arbeidet med kunnskapsgrunnlaget ble det derfor utarbeidet en enkel kartlegging slik at en kunne få et oversiktsbilde over regionens behov. Undersøkelsen ble gjennomført i oktober og november 2024 og ble sendt til regionens barnehager og skoler, samt til barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeier.

Tabellen under viser svarprosenten for de ulike gruppene og den høye svarprosenten gir kartleggingen valide data.

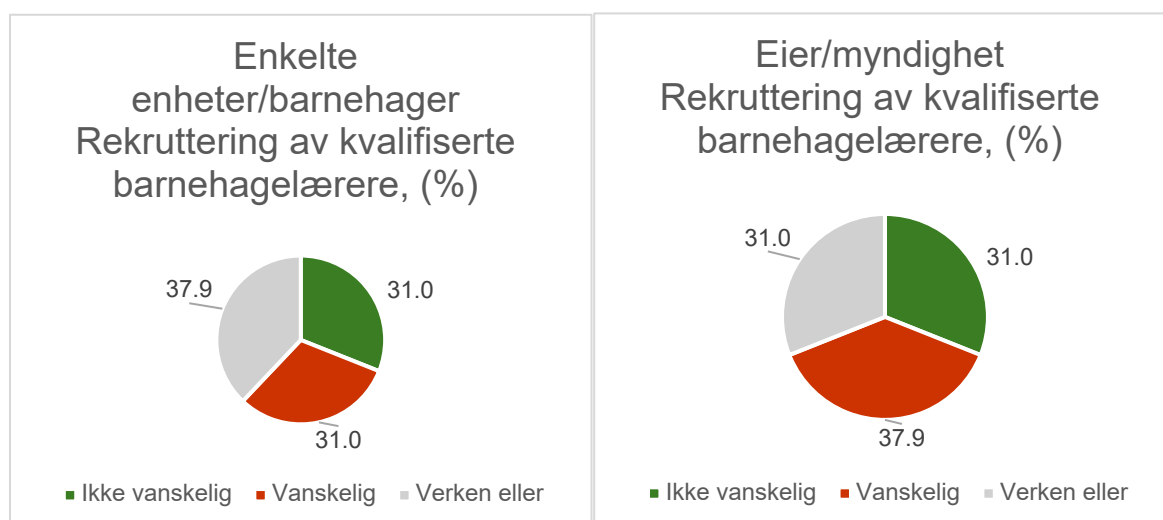

Kartleggingen bidrar til å gi et overblikk over ulikheter i behov for rekruttering og kompetanse mellom Agders fire hovedregioner, dvs. Region Kristiansand, Region Lister, Region Setesdal og Region Østre Agder ut i de ulike kommunene i regionene.

Samlet sett viser kartleggingen at samtlige regioner i Agder opplever det som vanskelig å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere, grunnskolelærere og lærere til videregående skole. Region Kristiansand ligger jevnt over lavere enn de andre regionene som vist i søylediagrammene under.

Diagrammene og grafene under viser tilbakemeldinger fra regionene, både på eiernivå og enhetsnivå, på hvordan de opplever rekrutteringssituasjonen til hhv. barnehage, grunnskole og videregående skole.

Diagrammene under viser tilbakemelding fra barnehageeiere, barnehagemyndighet og de enkelte enhetene på Agder på spørsmålet om hvordan de opplever arbeidet med å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere.

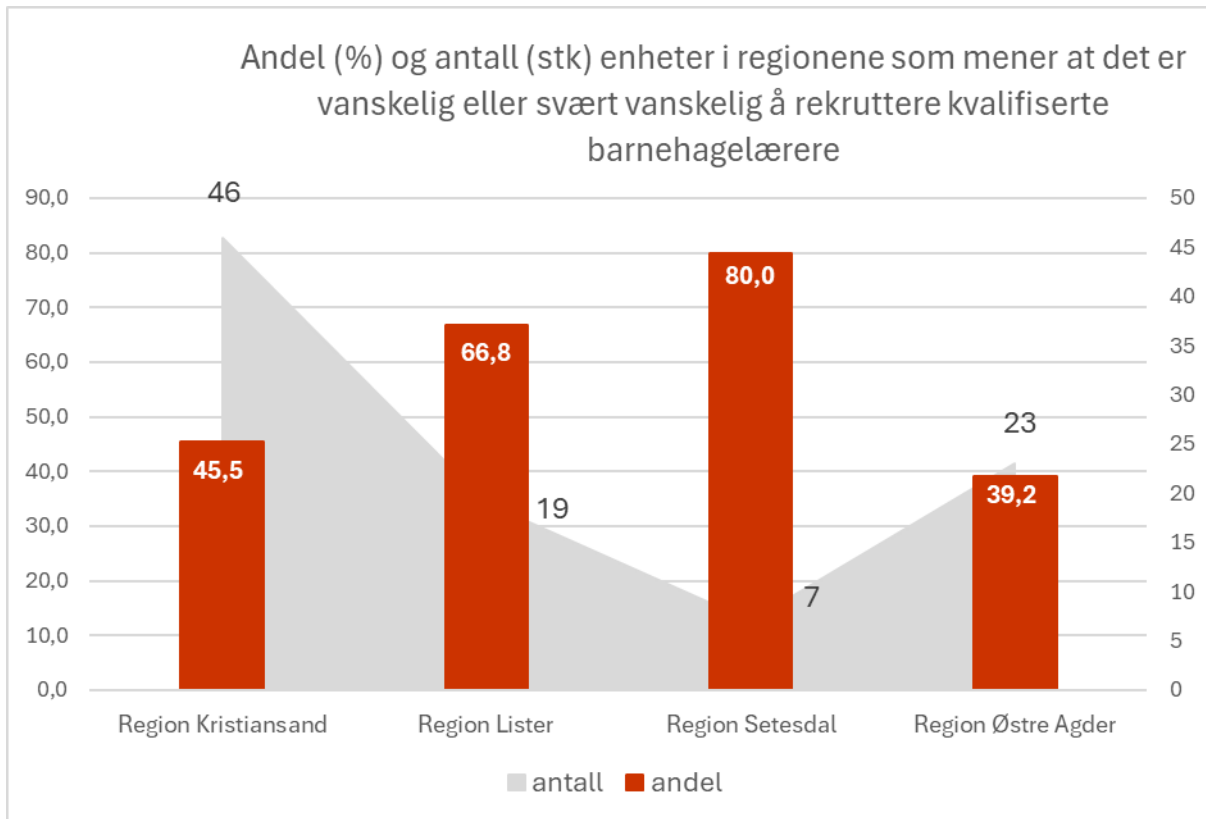

Det er verdt å merke seg at kartleggingen ble sendt til samtlige barnehage- og skoleeiere på Agder. Det betyr at en andel av dem som har svart på spørsmålet må svare «Ikke aktuelt spørsmål» da de representerer en annen eier/myndighet enn den som spørsmålet er rettet mot.

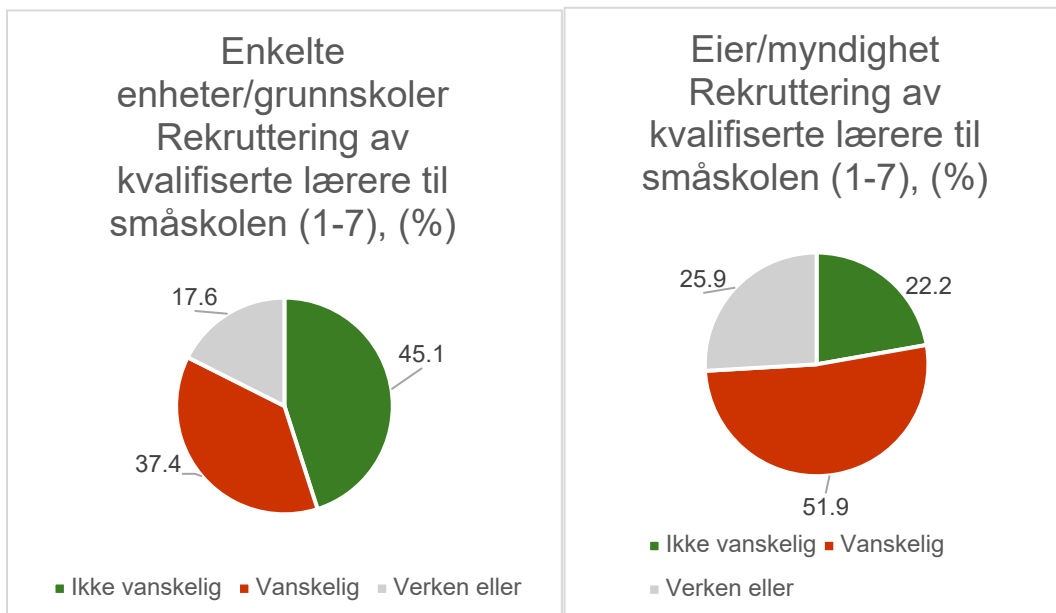
Med henblikk på å presentere en overordnet fordeling av absolutte prosentandeler for hele regionen, er de som ikke har besvart (missing) fjernet fra kakediagrammene. Ettersom det kan være av interesse for de respektive regionene og kommunene å ha innsikt i hvor mange som svarer samt hvor mange som finner spørsmålene ikke aktuelle, er denne sistnevnte undergruppen inkludert i understående søylediagrammer.

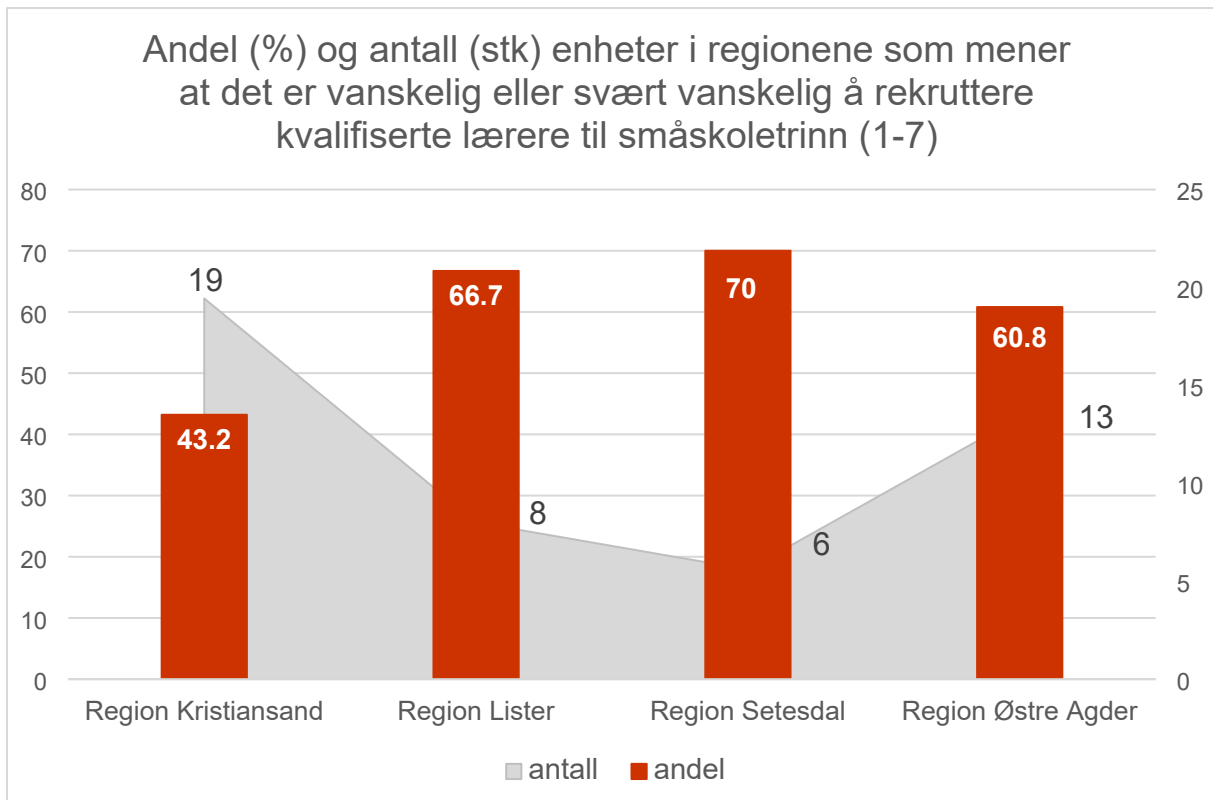
Grafene under synliggjør hvordan enhetene/barnehagene i regionene fordeler seg på spørsmålet om hvordan arbeidet med rekruttering er. I regionene Lister og Setesdal er det synlig utfordrende å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere.

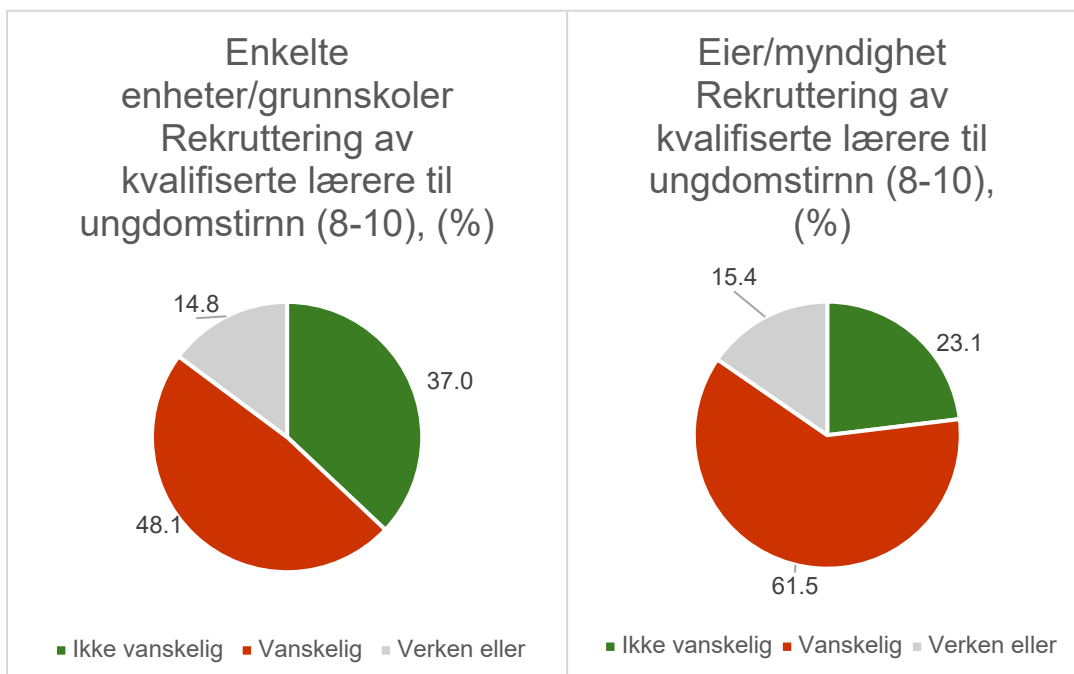

Diagrammene under viser tilbakemelding fra skoleeiere og de enkelte 1-7-skolene på Agder på spørsmålet om hvordan de opplever arbeidet med å rekruttere kvalifiserte lærere fra 1.-7. trinn.

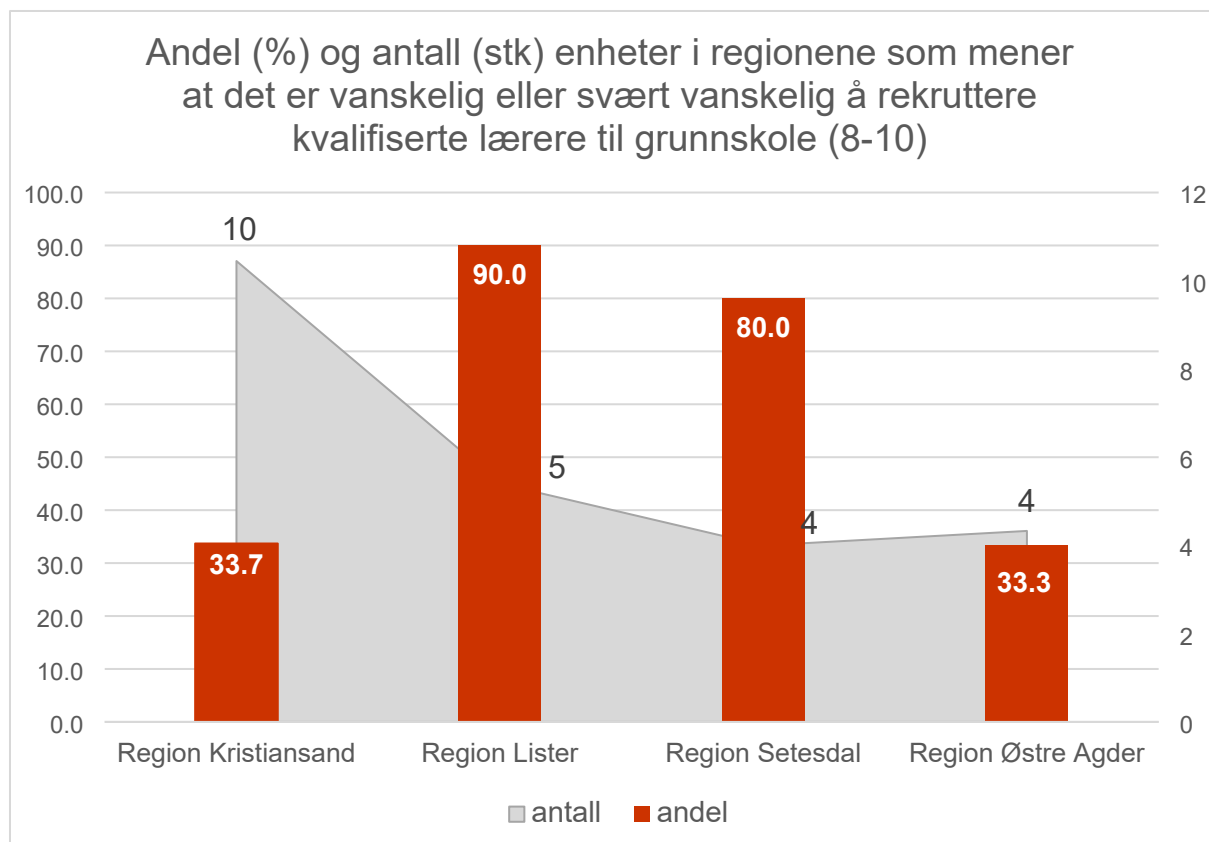

Diagrammene under viser tilbakemelding fra skoleeiere og de enkelte 8-10-skolene på Agder på spørsmålet om hvordan de opplever arbeidet med å rekruttere kvalifiserte lærere fra 8.-10. trinn.

Svarene fra både skoleeiere og skoleledere viser at det er utfordrende å rekruttere kvalifiserte lærere til 8.-10. trinn. Region Lister og Region Setesdal utpeker seg hvor hhv. 90% og 80% av regionens skoler svarer at det er vanskelig å rekruttere kvalifiserte lærere.

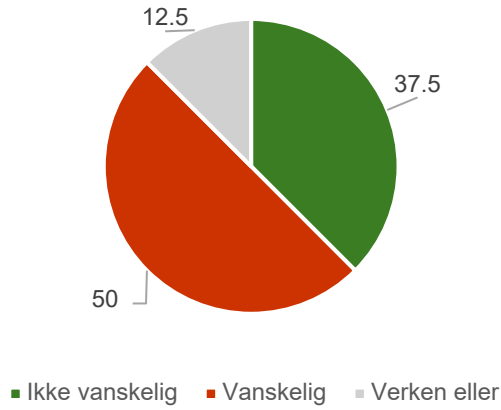

Barnehage- og skoleeiere rapporterer at det er mer krevende å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere og lærere til utkantsområder sammenliknet med mer sentrale strøk. Flere kommuner opplever at det er vanskelig å få kvalifiserte søkere til vikariater eller til stillinger som lyses ut midt i barnehage- eller skoleåret. Dette er et resultat fra kartleggingen samsvarer med funn fra [SØF-rapport nr. 04/23, Rekruttering av lærere ved norske skoler](#), (s.54). Flere kommuner uttrykker bekymring for årene som kommer bla. pga. forventet pensjonsavgang. Det er en gjennomgående utfordring at barnehage- og skoleeiere rapporterer om utfordringer med å dekke behovet for vikarer både i barnehage og skole. Det er kun kommuner med geografisk nærhet til universitetet som opplever godt søknadstilfang og som rapporterer om gode søkere til faste stillinger som lyses ut om våren.

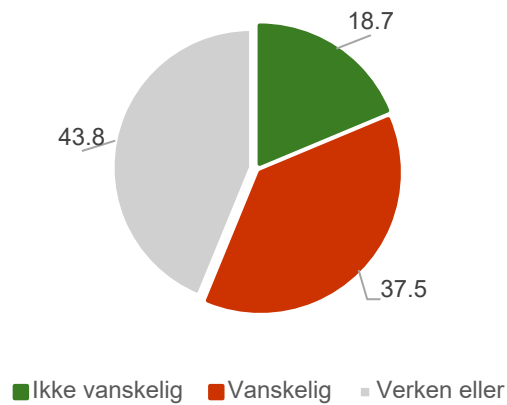
Underveis i arbeidet med kunnskapsgrunnlaget har det også vært møter med ulike aktører i praksisfeltet for å få en bedre forståelse av hva som er regionens behov og rekrutteringsutfordringer. Signalene som har vært gitt fra regionene i møter, er i stor grad sammenfallende med resultatene i kartleggingen.

Det er totalt 16 av 18 offentlige videregående skoler som har besvart kartleggingen. På spørsmål knyttet til rekruttering av kvalifiserte lærere fordeler svarene seg som vist i diagrammet under.

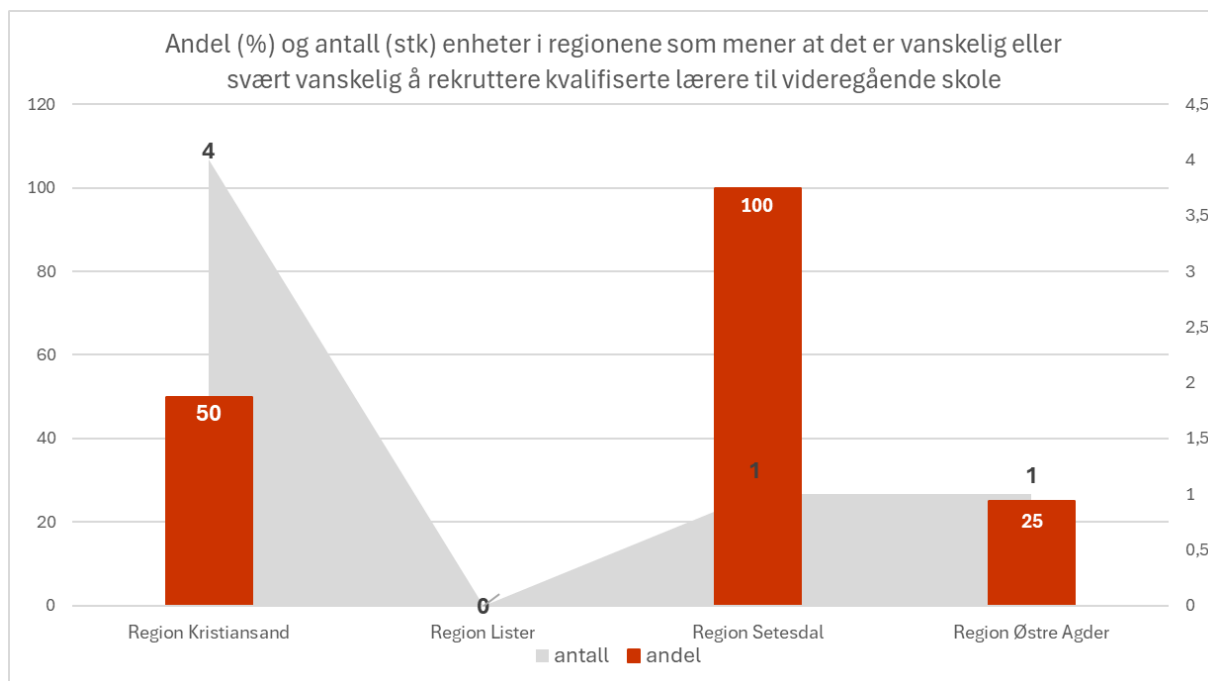
Eier/myndighet Rekruttering av kvalifiserte lærere til videregående skole, (%)

Rekruttering av kvalifiserte lærere til videregående skole (%)

Videregående skoler på Agder opplever rekruttering til fellesfag som relativt lett med unntak av språkfag som tysk og spansk. Det er derimot rekruttering til yrkesfagene som er en gjennomgående utfordring både som følge av manglende kvalifiserte søkere og geografiske forhold. I de større byene på Agder melder videregående skoler om flere kvalifiserte søkere enn områder som Region Lister og Region Setesdal.

I dialog med KS Agder (november 2024) pekes det på at kommunene på Agder opplever ulike utfordringer med hvilke typer kompetanse det er vanskelig å beholde og rekruttere, og det er derfor vesentlig at det gjennomføres en grundig behovsanalyse og kartlegging. KS Agder vil i samarbeid med Agder fylkeskommune sørge for at det utarbeides et kunnskapsgrunnlag som blir en del av portalen «[Agdertall](#)» og som oppdateres jevnlig. For å kunne møte regionenes behov for kvalifisert personell i offentlig sektor i årene som kommer det vesentlig med tett dialog mellom UiA, KS Agder og Agder fylkeskommune.

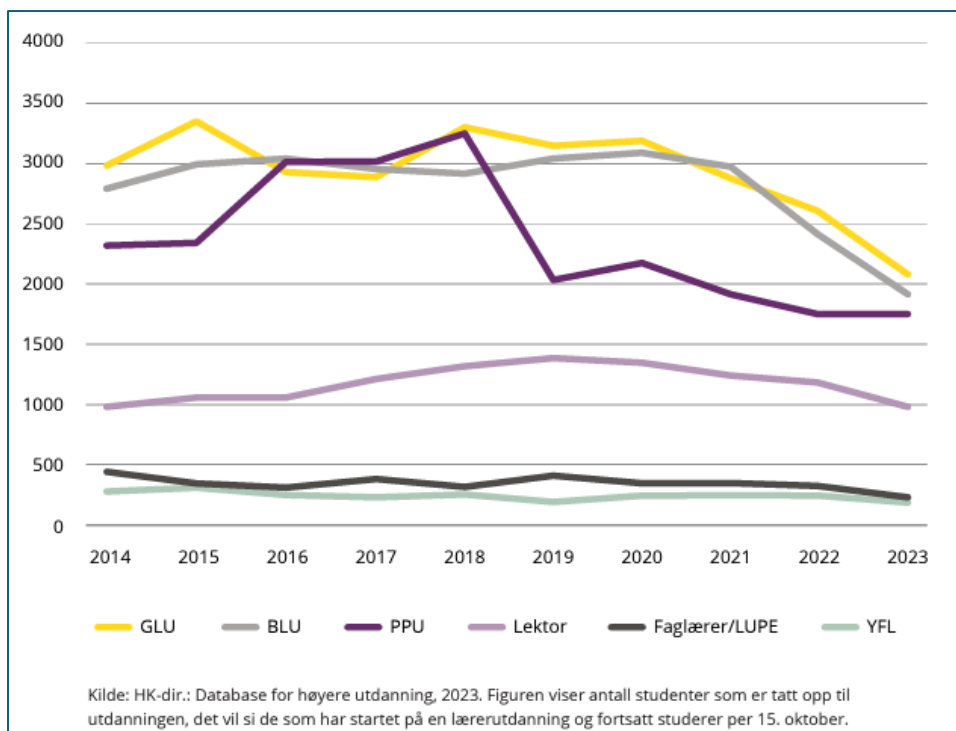
Utdanningssøkendes etterspørsel etter lærerutdanning

UiA må dimensjonere sine studietilbud innenfor lærerutdanning ut fra samfunnets og arbeidslivets behov og utdanningssøkendes etterspørsel.

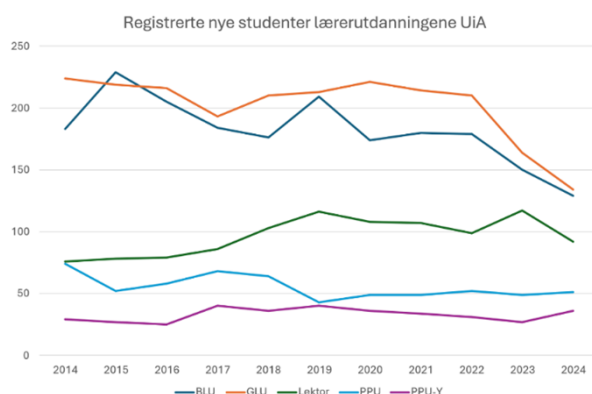
Nedgang i rekruttering til lærerutdanningene

I årene 2014-2019 økte antallet førstevalgssøkere på lærerutdanningene for barnehage og skole med omtrent 20 prosent nasjonalt, noe som gav svært gode opptakstall i perioden. Fra 2020 til 2023 gikk antallet førstevalgssøkere ned med 35 prosent, og opptaket i 2024 viste ytterligere nedgang. I [Profesjonsmeldingen](#) slås det fast at «...Samanfatta viser tala at det er mangel på søkarar som skapar utfordningar med å dekke behovet for lærarar [framover]...» (s.23).

Antall studenter som startet på en lærerutdanning, 2014-2023

For lærerutdanningene ved Universitetet i Agder er opptakstallene slik for perioden:

Fagvalg for studenter på lektor- og grunnskolelærerutdanningene ved UiA

Våren 2021 (del 1) og våren 2022 (del 2) behandlet Styret for lærerutdanningen sak om UiAs studieportefølje for lærerutdanningene ([20/21 Strategisk studieporteføljegjennomgang – del 1](#) og [14/22 Studieporteføljegjennomgang del 2](#)). I disse sakene kommer det fram at enkelte fag velges av få studenter (noen praktiske og estetiske fag, fremmedspråk (fransk, spansk og tysk) og norsk for 5.-10. trinn). I dekanens refleksjonsnotat leser vi følgende (vår utheving):

«...**Bredden av fag i porteføljen:** [...] Etter studieporteføljegjennomgangens del I ble det en diskusjon i Styret for lærerutdanningene om nettopp de frie fagvalgsmulighetene. Flertallet av styremedlemmene er skeptiske til å innføre begrensninger i disse, og mener den store friheten i valg av fag og fagkombinasjoner

er et fortrinn for lærerutdanningen ved UiA - og at de bør markedsføres bedre. **Samtidig ble det poengtert at det er viktig at studentene får god informasjon om konsekvensene av sine valg, som videre muligheter på arbeidsmarkedet. Dette jobber vi kontinuerlig med. Samtidig må vi fortsatt følge godt med på konsekvensene av de frie fagvalgene, for å sikre at vi utdanner til de behov regionen har, og at det er bærekraftig for UiA som utdanningsinstitusjon.** Det er fortsatt enkelte fag som har store utfordringer, enten ved at det er få som velger dem (f.eks. praktiske og estetiske fag, fremmedspråkene) eller at det er mange studenter som velger dem (f.eks. spesialpedagogikk, begynneropplæring).»

Regionens behov for kvalifiserte lærere er tydelig og selv om en for eksempel på ungdomstrinnet trekker frem at det er behov for kvalifiserte lærere bla. innen språkfagene er det også noen kommuner som etterlyser «den gamle allmennlæreren» som en kunne «bruke til alt». Fokuset bør derfor trolig være på rekruttering først og i den sammenhengen synliggjøre UiAs fagtilbud i lys av regionenes behov. I GLU-sammenheng kan det bety ei noe strammere «fagvalgsløype» eller at GLU-studenter kan velge enkelte fag to ganger i løpet av utdanningen.

Ved UiA er fagviften i de ulike lærerutdanningene bred og den faglige bredden er viktig i rekrutteringsøyemed. Studenter opplever at de har gode valgmuligheter både i eksisterende GLU og i lektor for 8-13. For å opprettholde denne faglige bredden og fagmiljøene som underviser og forsker innenfor disse fagene, er det viktig å rekruttere flere studenter framover.

I rapporten «[Får skolene den fagkompetansen de trenger?](#)» (HK-dir. 2024) som er referert over, har HK-dir. kartlagt hvilke fag grunnskolelærerstudentene (1-7/5-10) velger underveis i utdanningen ved samtlige institusjoner i Norge. Det er i verdt å merke seg følgende:

«Studentenes fagvalg er relativt stabile, men det er nedgang i noen fag

Gjennomgangen av data for grunnskolelærerutdanningene viser at studentenes fagvalg er relativt stabile. Overgangen til femårig masterutdanning for grunnskolelærere fra 2017 har i hovedsak ført til en økning i studentenes kompetanse i de store skolefagene norsk og matematikk, kroppsøving og samfunnsfag, samt engelsk. Det er en nedgang i fagene kunst og håndverk, KRLE og mat og helse. For fremmedspråkene fransk, tysk og spansk er det lave kandidattall over tid for både lektorutdanningen og PPU. Nedgangen i disse fagene vil kunne påvirke i hvilken grad skolene får den fagkompetansen de trenger for å gi undervisning av god kvalitet i alle fag.» (s. 5)

I rapporten kommer det også fram at flere institusjoner vurderer å kutte i fagtilbudene på grunn av økonomiske forhold og nedgang i studenttall:

«Institusjonenes fagtilbud kan endre seg fremover

For grunnskolelærerutdanningene er fagtilbudene i hovedsak preget av bredde. Valgfagene som blir tilbudt, har vært relativt stabile, men fremover er det mange institusjoner som vurderer kutt i fagtilbudet på grunn av økonomiske forhold og nedgang i studenttall. For lektorutdanningene er det større variasjon i fagprofilene mellom universitetene og høyskolene. Samlet sett er fagtilbudene i

lektorutdanningene stabile, og det er her færre som oppgir at de vurderer endringer eller kutt i fagtilbudet fremover.» (s.5)

Det vil skape store utfordringer framover dersom UH-institusjonene som gir grunnskolelærerutdanninger ikke kan tilby utdanning innenfor alle skolens fagområder. Det betyr at tilgang på kvalifiserte lærere innenfor en del av skolens fag vil bli enda vanskeligere. Dette er en utfordring som må arbeides med framover, både ved UiA og på nasjonalt nivå.

Antall uteksaminerte kandidater

I følge «[Strategi for rekruttering til lærerutdanning og læreryrket](#)» har det siste tiåret vist en positiv utvikling i antall studenter som gjennomfører utdanningen på normert tid. Omtrent 50 % av studenter som startet på 4-årig grunnskolelærerutdanning i 2010 gjennomførte på normert tid i 2014. Dette tallet har økt til godt over 60 % i de nye femårige grunnskolelærerutdanningene. For treårige lærerutdanninger har det vært en økning i gjennomføring på normert tid på ca. 9 % det siste tiåret (fra 56 til 65%) (s.27).

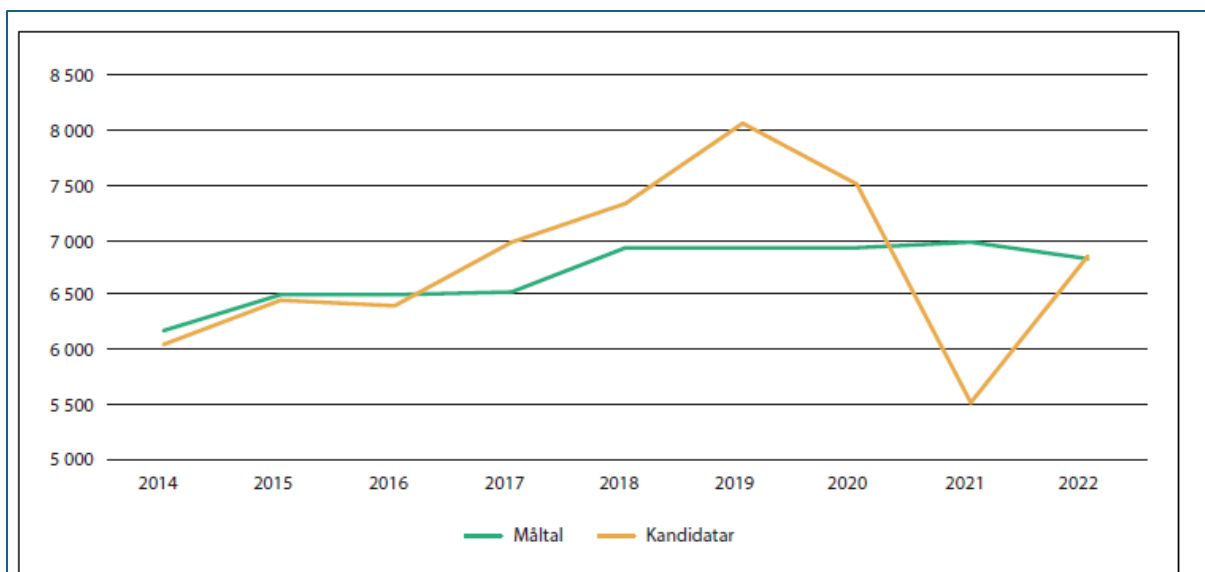
Det er imidlertid viktig å merke seg at kandidatproduksjon nasjonalt høyst sannsynlig vil få et kraftig fall framover. Dette gjelder både for lærerutdanninger som utdanner til barnehage og skole. Kandidatproduksjon nasjonalt vil dermed ikke kunne opprettholdes på samme nivå som 2021 (forutsetning i LÆRERMOD 2020-2040), fordi opptakstallene nasjonalt har falt kraftig på flere av barnehage- og lærerutdanningene fra 2020, og fallet kompenseres ikke av en noe økt gjennomstrømming på enkelte av utdanningene. Leder for Universitets og høgskolerådet – lærerutdanning, Asle Holthe, oppsummerer kort denne utfordringen slik (her med tanke på grunnskolelærere):

«...Vi vil altså ha høy kandidatproduksjon fram til 2026, så begynner nedgangen i antall utdannede grunnskolelærere. For skoleeiere betyr dette at kampen om lærere med godkjent lærerutdanning vil øke...» ([Khrono 7/9 2023](#)).

HK-dir. beskriver utfordringen slik: «Hovedårsaken til at institusjonene ikke klarer å uteksaminere det ønskede antallet kandidater, er at det over flere år har vært for få kvalifiserte søkere til å fylle alle studieplassene.» (Dimensjonering av høyere utdanning, kap. 4.6: Om dimensjonering av lærerutdanning, s. 33).

Kandidatmåltall og kandidater uteksaminert for lærerutdanningene det siste tiåret:

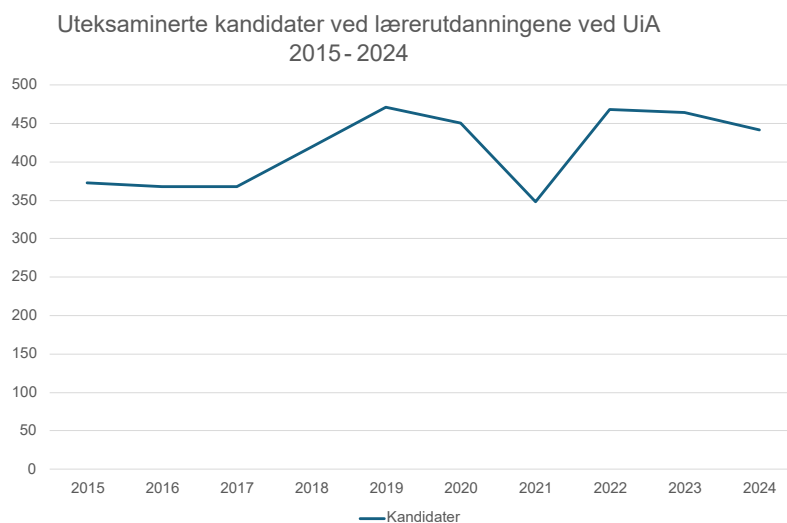

Figur 3.12 Kandidatar og kandidatmåltal for lærerutdanningane

Kjelde: Kandidatar: HK-dir/DBH Låg produksjon i 2021 kjem av at det blei innført 5-årig lærerutdanning. Måltal: Blå bok 2014–2022 på Regjeringa.no (10.01.2024).

For lærerutdanningene ved Universitetet i Agder er kandidattallene slik det siste tiåret:

Nedgangen som er synlig i 2021 ved UiA sammenfaller altså med den nasjonale trenden det aktuelle året, og skyldes i hovedsak innføring av femårige grunnskolelærerutdanninger (ett år uten at det ble uteksaminert kandidater fra denne pga. utvidelse fra fire til fem år).

Drøfting og anbefalinger

Det er vanskelig å trekke bastante konklusjoner om behovene for Agderregionen samlet sett og kommunene hver for seg det neste tiåret ut fra nåværende kunnskapsgrunnlag. Vi mener likevel at de nasjonale undersøkelsene og den regionale kartleggingen som er referert over,

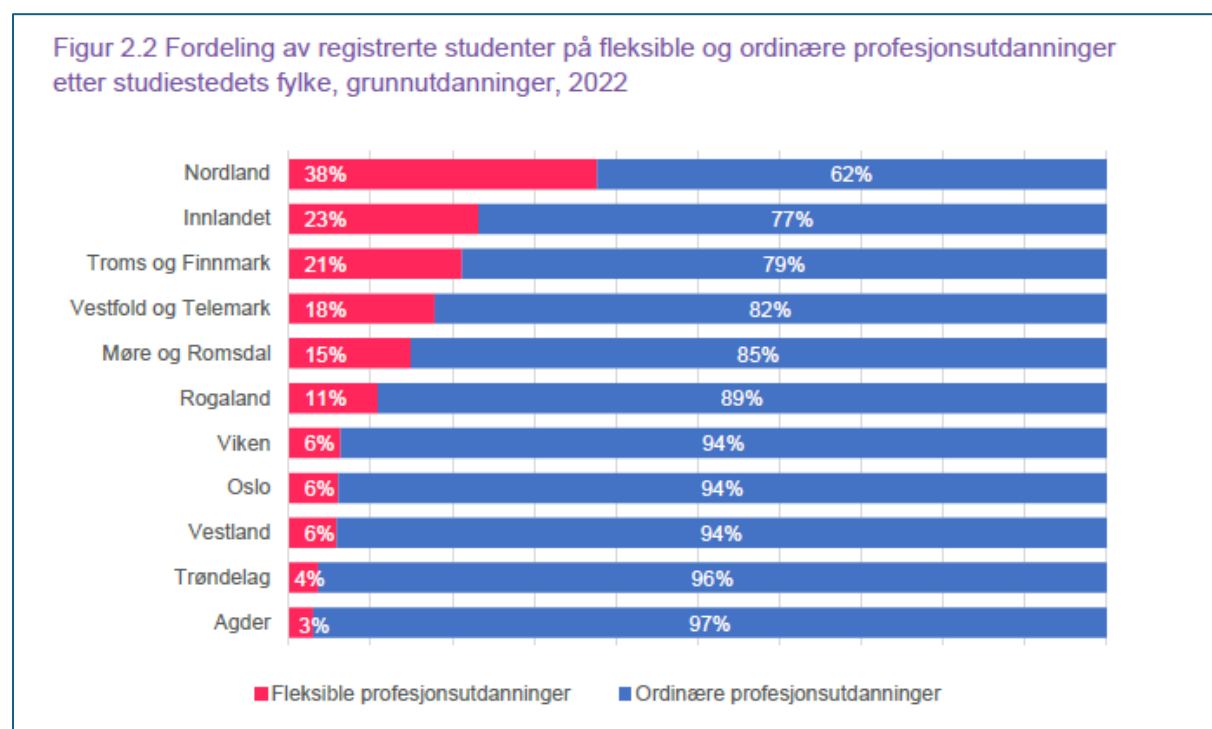
sammen med vurderinger rundt forventet nedgang i kandidatproduksjon på ordinære campusutdanninger og økt bemanningsnorm i barnehage tilsier at det ikke vil utdannes nok lærere ved de ordinære campusstudiene ved UiA for å dekke behovene i barnehage og skole i regionen framover. Dette er også på linje med det den nasjonale [Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024-2030](#) for lærere som slår fast: «...Om ikke flere utdanner seg til å bli lærere, vil utfordringene merkes over hele landet...» (s.2).

NIFU slår fast at

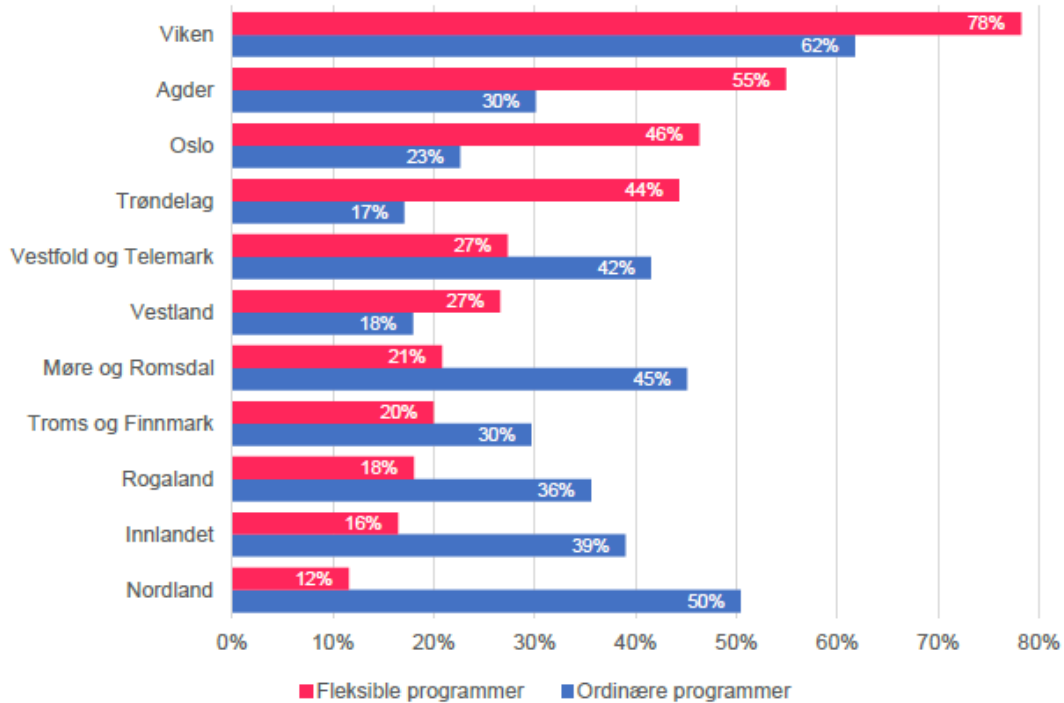
«...fleksible og desentraliserte profesjonsutdanninger gjør det mulig for en bredere studentgruppe å ta profesjonsutdanning, [...] øker rekrutteringsgrunnlaget for lærestedene i en tid med synkende søknadstall [...] og bidrar til å møte arbeidslivets behov for profesjonsutøvere i distriktene...» (NIFU 3/2024:9).

Søkergruppa til fleksible studier har ofte en livssituasjon som gjør at de ikke har mulighet eller ønsker å følge en tradisjonell campusbasert utdanning med krav om mye fysisk tilstedeværelse. For denne gruppa er fleksibilitet knyttet til tid og sted viktig.

UiA har lavest andel studenter på fleksible studier i landet, og Agder har høyest andel studenter som tar fleksibelt studium i en annen region, vist i oversikten under fra rapporten [Fleksible profesjonsutdanninger](#), (s. 26)

Figur 2.4 Andel studenter registrert på campus i annet fylke enn hjemfylket, fleksible og ordinære programmer, grunnutdanninger, 2022

Det kan indikere et potensiale for å rekruttere studenter som vil søke en fleksibel lærerutdanning på UiA dersom det legges til rette for det.

I kartleggingen som ble gjennomført høsten 2024 løftes det frem at fleksible utdanninger vil være både viktig for regionene og interessant for den lokale befolkningen fordi det vil kunne gi de som ønsker det mulighet til å gjennomføre en utdanning uten at de vil måtte flytte fra stedet. Regionene melder at potensielle studenter i distriktene vil være interesserte i fleksible utdanninger om det lar seg gjøre å kombinere deltidsarbeid og familieliv med fleksibel utdanning. For regionene er det også viktig at lokalbefolkningen blir på stedet og at en kan tilby gode barnehager og skoler til fastboende i regionene.

Å tilby fleksible lærerutdanninger hvor studenter for eksempel får tilrettelagt praksis i sitt nærrområde vil kunne bidra til at kommuner kan rekruttere lokale søkere, noe som igjen kan gi en viss stabilitet. Dette nevnes også i [SØF-rapport nr. 04/23, Rekruttering av lærere ved norske skoler](#), s.55:

«For skoler som mener rekruttering er ganske utfordrende, er det mange som vektlegger samarbeid med UH-sektoren. Dette nevnes også av mange i spørreundersøkelsen. Gjennom å ha studenter og tilby praksisplasser på skolene, blir man kjent med kandidatene, kan bruke dem som vikarer og vil etablere kontakt som gjør det enklere å rekruttere dem inn til faste lærerstillinger senere. Flere kommuner poengterer at dette har blitt en svært viktig rekrutteringskanal.»

Barnehagelærere: [Kommunesektorens arbeidsgivermonitor 2023](#) viser at barnehagelærere oppfattes som den lærergruppa som er vanskeligst å rekruttere for kommunene (nasjonalt plan – 4 av 10 kommuner). Det er også verdt å merke seg regjeringens ambisjon om at innen 2030 skal 60% av de ansatte være barnehagelærere i alle landets barnehager («[Pedagognormen](#)»). I 2023 var det på nasjonalt plan registrert 42% tilsatte med barnehagelærerutdanning eller tilsvarende og nesten en fjerdedel av ansatte i barnehage hadde ikke fag- eller høyere utdanning ([Fakta om barnehager 2023, Udir](#)). For Agder er tallene bedre hvor 93,1 % av fylkets 288 barnehager ifølge Udir (2023) oppfyller nåværende pedagognorm. Som vist over vil ambisjonen om økt andel av de ansatte med barnehagelærerutdanning fra 50 % til 60 % føre til et underskudd på 7000 årsverk ifølge LÆRERMOD 2020-2040 (s. 58).

Kandidatproduksjonen vil synke framover på de ordinære campusutdanningene i Kristiansand og Grimstad på grunn av fallende opptakstall.

På regionalt nivå viser kartleggingen utført av Avdeling for lærerutdanning høsten 2024 at svært mange, både barnehageeiere og enhetsledere i barnehager, opplever det som vanskelig og utfordrende å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere. Det er særlig Region Setesdal og Region Lister som skiller seg ut i kartleggingen. Rekrutteringsutfordringen er noe mindre i kommuner med geografisk nærhet til universitetet, men det er tydelig at det er rekrutteringsutfordringer også der, med mindre stillingene lyses ut om våren og det er faste stillinger som er tilgjengelige for mulige søkere. I kartleggingen ba man om tilbakemelding fra barnehageenhetene på om de hadde ansatte uten formell kompetanse, men som kan være interesserte i å ta en fleksibel barnehagelærerutdanning. Tilbakemeldingene var utelukkende positive fra samtlige regioner og tilkjenner at det er både stort behov for og stor interesse for fleksible barnehagelærerutdanninger.

Under følger en oversikt over antall ansatte i de ulike regionene som kan være interesserte i å følge en fleksibel barnehagelærerutdanning.

Region	Antall ansatte som er interesserte i å følge en fleksibel BLU
Kristiansand	101
Lister	29
Setesdal	9
Østre Agder	72
Totalt	211

I nevnte kartlegging spurte man også om hvilke dimensjoner det var viktig at ble gjort fleksible? Flere respondenter nevner steds-dimensjonen som viktig. Det å studere nært der man bor er viktig for mange. I tillegg er det å kunne ta utdanningen over flere år (deltid) vesentlig: en fleksibel timeplan og det å kunne gjennomføre utdanningen i tilpasset tempo løftes frem som ønskelig. Å få tilrettelagt praksis og å kunne gjennomføre denne på egen arbeidsplass er også en form for fleksibilisering som trekkes frem som positivt. En annen dimensjon som nevnes er økonomi: det å kunne jobbe deltid eller at det er mulighet å få lønn under utdanning løftes frem som viktig.

Oppsummert mener vi det er grunn til å si at behovet for barnehagelærere i Agderregionen som helhet ikke vil dekkes av uteksaminerte kandidater fra våre ordinære heltidsutdanninger i Kristiansand og Grimstad.

Anbefaling - Fleksibel barnehagelærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel barnehagelærerutdanning fra høsten 2025. Underveis i arbeidet med utredningen fikk UiA tildelt økonomi i statsbudsjettet til 20 studieplasser på arbeidsplassbasert lærerutdanning (ABLU).

I tillegg anbefales det å starte opp en deltidsbasert barnehagelærerutdanning (BLU deltid – 20 studieplasser), fordi disse utdanningene vil kunne samkjøres, og rekruttere studenter fra ulike søkergrupper. I sak [48/24](#) ble sak om fleksibel ABLU og BLU deltid behandlet. Det ble vedtatt oppstart for begge studieprogram høsten 2025. Utdanningene vil ha opptak hvert år, gå over fire år, være samlings-/og nettbaserte, lokasjon for samlinger vil legges på tre ulike studiesteder (Kristiansand, Grimstad og Lyngdal-Lister studiesenter) for de ulike kull, og det vil legges til rette for fleksibel og desentralisert praksis i den region studentene er bosatt.

Programplan og emneplaner vil være tilnærmet like heltids BLU, med lik studiepoengfordeling i de ulike kunnskapsområdene. Med bakgrunn i at studiet går over fire år vil kunnskapsområdene organiseres noe ulikt. Avdeling for lærerutdanning anbefaler å fleksibilisere bacheloremnet og noen av fordypningene, slik at disse kan brukes i alle BLU studieprogrammene.

Småskole- og mellomtrinn: [Kommunenes arbeidsgivermonitor 2023](#) viser at det er lærere i småskole- og mellomtrinn som oppfattes som vanskeligst å rekruttere etter barnehagelærere (en av tre kommuner oppgir det som ganske eller meget utfordrende). Undersøkelsen «Rekruttering av lærere ved norske skoler» (2023) viser at det er vanskeligst å rekruttere lærere til 1.-4. trinn (småskoletrinnet).

Nedgang i opptakstall til grunnskolelærerutdanning 1-7 (GLU 1-7) er foreløpig ikke like stor som grunnskolelærerutdanning 5-10 (GLU 5-10) ved UiA. En kan derfor anta at kandidatproduksjonen ikke vil få en like kraftig nedgang som for GLU 5-10 framover, men den vil likevel være betydelig. Det er også verdt å merke seg at kandidater som har GLU 5-10, lektorutdanning og PPU kan få fast ansettelse fra mellomtrinn og oppover, men ikke i småskoletrinn (jf. [Opplæringsforskriften § 12-2 og 12-3](#)).

Nasjonale undersøkelser påpeker at det ikke er entydige sammenhenger mellom nasjonalt og regionalt nivå, og at behovene derfor kan variere på trinn og fag. Det er derfor viktig å fremover få bedre oversikt over hvilke trinn i grunnskolene på Agder hvor det vil være størst behov for lærere framover.

Bedriftsundersøkelsen fra NAV (2023) viser et behov for 75 grunnskolelærere i Agder, men ikke hvor i fylket og på hvilke trinn behovet er størst.

Kartleggingen utført av Avdeling for lærerutdanning viser at utfordringene med rekruttering er sammensatte og at små skoler i distriktene har store utfordringer med å tiltrekke seg kvalifiserte

grunnskolelærere med bred fagkompetanse. Fagområder som praktiske- og estetiske fag, spesialpedagogikk og språkfag er generelt utfordrende å dekke opp i hele fylket.

Oppsummert mener vi det er grunn til å si at rekrutteringsutfordringene til småskole- og mellomtrinn vil øke i regionen når antall uteksaminerte lærere faller.

Ungdomstrinn: [Kommunenes arbeidsgivermonitor 2023](#) oppgir ungdomstrinn som mindre utfordrende å rekruttere til sammenlignet med småskoletrinn. Det samme refereres i undersøkelsen «Rekruttering av lærere ved norske skoler» (2023).

[Opplæringsforskriften § 12-5](#) åpner for at kandidater med flere ulike utdanninger kan arbeide i ungdomsskolen: GLU 1-7, GLU 5-10, lektor 8-13 og PPU, noe som kan gjøre at utfordringene anses som mindre her fordi det kan rekrutteres fra en større kandidatgruppe.

Kartleggingen utført av Avdeling for lærerutdanning viser at på regionalt nivå opplever både Lister-regionen og Setesdal-regionen det som vanskelig å rekruttere kvalifiserte grunnskolelærere til aktuelle undervisningsstillinger på ungdomstrinnet. Det er altså regionale forskjeller og distriktskommuner opplever større rekrutteringsutfordringer enn bykommuner, men fellesnevneren er at det etterspørres grunnskolelærere med bredere fagkombinasjoner og at språkfagene, praktisk-estetiske fag, realfag og spesialpedagogikk er fagområder som pekes på som utfordrende å rekruttere til. Andelen som melder om rekrutteringsutfordringer på ungdomstrinnet, er høyere enn for småskole- og mellomtrinnene. Resultatene av den lokale kartleggingen viser med andre ord en annen tendens enn det som kommer frem i [SØF-rapport nr. 04/23, Rekruttering av lærere ved norske skoler](#), s. 49: «...det er relativt mer utfordrende å rekruttere lærere til 1.-4.trinn enn mellomtrinn, og at det er størst tilgang til lærere med undervisningskompetanse på ungdomsskolenivå.»

Anbefaling - Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å *ikke* sette i gang fleksibel grunnskolelærerutdanning høsten 2025. Kompleksiteten rundt denne utdanningen er stor, og fleksibilisering må sees i en større sammenheng. Arbeidet som gjøres nasjonalt med å vurdere grunnskolelærerutdanningene (NOKUT) og KDs vurdering av om alle lærerutdanninger bør ha én felles rammeplan, vil legge premisser for hvordan disse utdanningene kan modelleres.

Det anbefales derfor at det gjøres en grundigere utredning av grunnskolelærerutdanningene i tre faser:

Fase 1, våren 2025

ALU i samarbeid med «Analysenettverket» (omtales s. 21 i rapporten) må få et enda skarpere bilde av utfordringene knyttet til de ulike regionenes behov på ulike trinn og behov for fag. Dette vil være avgjørende med tanke på hva slags utdanning som eventuelt skal tilbys GLU 1-7, GLU 5-10 eller GLU 1-10² og hvilke fagvalg det bør legges opp til. ALU må i samarbeid med fagmiljøene se på ulike muligheter for fleksibilisering innenfor de ordinære campusutdanningene – og på den måten gjøre dem enda mer tilgjengelig og interessante for ulike studentgrupper – uten at det går på bekostning av kvaliteten og styrken ved disse utdanningene. Muligheter som bør undersøkes er:

- Samkjøringsmuligheter (mellom 1-7/5-10/8-13)
- Innpassingsmuligheter i ulike utdanninger

² Regjeringen har signalisert i Profesjonsmeldingen at de ønsker at institusjonene «...utforsker handlingsrommet for å tilpasse utdanningene til ulike studentgrupper og behova i barnehage og skule...» (s.55) og peker blant annet på at de ønsker å «...opne for forsøk med alternative organiseringar av grunnskulelærerutdanningane med mål om å auke rekrutteringa, til dømes grunnskulelærerutdanning for trinn 1-10...» (sst).

- Tilstedeværelse/obligatorikk
- Praksisopplæring (muligheter for differensiering)
- Opptakskrav

Fase 2, vår/høst 2025

Det må avklares om UiA skal søke dispensasjon til å tilby en GLU 1-10-utdanning som er innovativ og bedre tilpasset små distriktsskolars behov for større faglig bredde og fådelt skole (dvs. aldersblanding av elever på ulike trinn). Alternativt om UiA skal tilby GLU 1-7 og/eller GLU 5-10. Representanter for praksisfeltet må være involvert i utredning av hva slags trinninnretning som eventuelt bør velges. Et slikt arbeid innebærer å skissere mulige modeller og gjøre økonomiske beregninger av disse, fordi erfaringer (både lokalt med A-BLU og D-BLU og nasjonalt for institusjoner med nett- og samlingsbasert GLU) viser at det er meget kostbare utdanninger. Bærekraft i de ulike fagmiljøene (størrelse og kapasitet i personalet) må vurderes i tett dialog med fagmiljøene ved UiA.

Fase 3, høst 2025/vår 2026

Utarbeide programplan(-er) og emnebeskrivelser, søke akkreditering – dersom UiA bestemmer seg for å sette i gang et fleksibelt tilbud. Legge til rette for kompetanseheving i fagmiljø som skal bidra i gjennomføring av utdanningen.

Eventuelt sette i gang et målrettet rekrutteringsarbeid til «fleksibel GLU» i samarbeid med «Rekrutteringsgruppa». Det er avgjørende at antall studenter er høyt nok for å kunne starte et slikt tilbud, så her får regionene en svært viktig rekrutteringsoppgave.

Videregående: SSB LÆRERMOD 2020-2040 (2023) holder frem at det bare er for lærere med praktisk-pedagogisk utdanning innenfor yrkesfag (PPU-Y) at det framskrives et underskudd, altså en lavere tetthet framover i forhold til i dag (gitt forutsetningene som ligger til grunn for beregningene). [SØF-rapport nr. 04/23, Rekruttering av lærere ved norske skoler \(2023\)](#) peker på lærere i fremmedspråk og enkelte yrkesfag som mest utfordrende.

I kartleggingen utført av Avdeling for lærerutdanning rapporteres det om behov for lærere med kompetanse særlig i språkfagene engelsk, fransk, spansk og tysk og også til realfagene. Trendene er sammenfallende for ungdomskolene og videregående skoler.

Kartleggingen speiler altså trendene som [SØF-rapport nr. 04/23, Rekruttering av lærere ved norske skoler](#), (s. 24-25).

Anbefaling – Flexibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning.

I Styret for lærerutdanningene ble det vedtatt at Avdeling for lærerutdanning ikke skulle sende søknad om etablering av integrert master i PPU høsten 2024, se sak [39/24](#).

Forslaget ble nedstemt med 8 mot 3 stemmer og følgende begrunnelse: «Styret for lærerutdanningene berømmer arbeidet som er gjort med etableringssøknad for PPU-master og anerkjenner betydningen av at UiA kan tilby et slikt studium. Styret ønsker imidlertid at det avventes en søknad om etablering av PPU-master til den pågående utredningen om fleksible studietilbud er ferdig. Styret ønsker å innta utredningen som

kunnskapsgrunnlag for etableringssøknaden og ser også behov for mer tid til samarbeid med de enkelte fagmiljøene enn oppstart av studietilbudet høsten 2025 ville tillatt. Styret imøteser behandling av en etableringssøknad våren 2025.»

I bla. Programgruppemøte med fagkoordinatorer for lektor 8-13 og PPU ble det påpekt viktigheten av å legge til rette for at en ved en etablering av integrert master i PPU etablerte et studiedesign som speilet nettopp dette – en integrert lærerutdanning.

Det anbefales derfor at det jobbes videre med å utvikle en studiemodell for integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning som presenteres for Styret for lærerutdanningene i styremøte 27. mars, 2025. Det vil i forkant av styremøtet legges opp til prosess med fagmiljøene hvor en også vurderer etablering av nye emner i de ulike masterfagene slik at studiedesignet får et forsterket profesjonselement som kan bidra til å gjøre utdanningen mer integrert.

Videreutdanning – fagdidaktisk master i undervisningsfaget: Det er et stort rekrutteringsgrunnlag fordi en liten andel lærere har master i undervisningsfaget og økt søkning ved UiA de siste årene tyder på at interessen er økende blant lærere.

Anbefaling - Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å videreutvikle nåværende fagdidaktiske masterløp. Økt antall studenter på disse utdanningene vil gi mer bærekraft i de ulike fagmiljøene, spesielt de fagdidaktiske masterløpene i GLU som har rekruttert få studenter siden masterutdanningen startet i 2017.

Fagdidaktiske masterløp må ha et studiedesign som gjør at fagemner gjenbrukes fra GLU-utdanningen (år 4 og 5) eller andre nåværende (lærer)masterutdanninger. De fagdidaktiske masterløpene må gjøres fleksible, slik at lærere kan velge å ta dem på deltid. Fleksibilitet rundt tid og sted er sentralt, fordi lærere (oftest) tar utdanningen i tillegg til arbeid.

Arbeidet med å videreutvikle fagdidaktiske masterløp for lærere må gjøres i samarbeid med fagmiljøene, og med et mål om at masterløpene er gjort (mer) fleksible fra høsten 2025.

Grep som kan øke opptak og antall kandidater i Agderregionen

Utviklingstrenden i antall søkere til lærerutdanning og kandidatproduksjon ved UiA viser at det vil bli uteksaminert et betydelig færre antall kandidater framover på de ordinære campusstudiene.

Sammenholdt med behovene i regionen - så langt det har vært mulig å få et bilde av disse – betyr det at antall kvalifiserte lærere i barnehage og skole vil synke dersom ikke rekruttering og kandidatproduksjon økes. Dette sammenfaller med det som fremkommer i [Strategien for rekruttering til lærerutdanningene og læraryrket 2024-2030](#) som beskriver utfordringsbildet nasjonalt slik: «...Dersom den svake søkingen til lærerutdanningene vedvarer, vil rekrutteringsutfordringene bli gjeldende over hele landet og forsterke forskjellene i lærerdekningen og kvaliteten på barnehage- og opplæringstilbudet...» (s. 28).

I tillegg til å satse på fleksible utdanningsløp som kan rekruttere fra andre søkegrupper, mener vi det er svært viktig å løfte rekrutteringsarbeidet i samarbeid med regionen. Dette gjelder søkere til både campus- og fleksible utdanninger. Dette omtales derfor kort videre.

Systematisk rekrutteringsarbeid i samarbeid med regionen

[Strategien for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024-2030](#) peker på at partene må samarbeide om rekruttering (s.9).

Våren 2024 ble det nedsatt ei partssammensatt arbeidsgruppe som skal jobbe med rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket, omtalt som «Rekrutteringsgruppa». Med bakgrunn i anbefalingen fra den nasjonale strategien understreket Styret for lærerutdanningene i [sak 20/24](#) at «...regionen må være aktivt med i arbeidet» (se vedtak). Rekrutteringsgruppa består av representanter fra Agders fire hovedregioner, Region Østre Agder, Region Setesdal, Region Lister og Region Kristiansand, samt representanter fra Agder fylkeskommune, KS Agder og Utdanningsforbundet.

Dette samarbeidet må ses i sammenheng med arbeidet som må gjøres i Analysenettverket knyttet til behovsanalyser og en «pulsmåling» av behovene for de ulike kommunene på Agder knyttet til barnehage, småskole, ungdomsskole og videregående skole.

Ellers vil vi peke på prosjektet «[Lærer i Nord](#)» som et svært interessant arbeid med tanke på nye og innovative måter å arbeide med rekruttering i samarbeid mellom Universitetet i Nord og kommunene i nord. De har satset betydelige ressurser, og opplever god effekt av dette.

I kunnskapsoversikten «[Å rekruttere og beholde lærere i barnehage og skole – et kunnskapsgrunnlag](#)» (Kunnskapssenteret UiS, 2022) nevnes spesielt at det bør være mulig å rekruttere flere mannlige studenter og studenter med innvandrerbakgrunn (kap. 5, s. 51-63). Sistnevnte gruppe er underrepresentert på både fleksible og ordinære profesjonsutdanninger sammenlignet med det totale antall utenlandske statsborgere som er bosatt i Norge (jfr også NIFU 3/2024: kap. 3.3.1). Det er i denne sammenheng verdt å nevne at UiA er eneste institusjon i Norge som tilbyr «[Lærerutdanning for tospråklige lærere](#)» og planlegger å øke opptaket på denne utdanningen. I forbindelse med Universitetsstyresak 74/24 «[Budsjettforslag 2026 – satsninger utenfor rammen](#)» søker UiA departementet om 30 studieplasser til utdanningen «...for å styrke rekrutteringen, øke kvaliteten på utdanningen og å kunne tilby en mer regelmessig fagportefølje ønskes årlig opptak, mot dagens ordning med opptak av nye studenter hvert tredje år...»

Denne utdanningen har for øvrig et fleksibelt studiedesign (valg mellom heltid-deltid, praksis nær hjemsted/fleksibel tidspunkt for gjennomføring) og tar opp studenter fra hele landet.

Anbefaling – Rekruttering

Avdeling for LU anbefaler at det opprettes en prosjektstilling/koordinator i samarbeid mellom UiA og regionen som arbeider med å øke rekrutteringen til lærerutdanningene. Prosjektkoordinatoren blir deltaker i «Rekrutteringsgruppa» og «Analysenettverket». Det er viktig å dra veksler på erfaringer fra prosjektet «Lærer i Nord».

Tilsvarende og beslektede studier i regionen og nasjonalt

I Agders nabofylker, Rogaland og Telemark, tilbyr hhv. Universitetet i Stavanger (UiS) og Universitetet i Sørøst-Norge (USN) ulike lærerutdanninger både på heltid og deltid, og også nett- og samlingsbaserte utdanninger.

USN har det bredeste fleksible lærerutdanningstilbudet med flere nett- og samlingsbaserte lærerutdanninger, deriblant barnehagelærerutdanning og grunnskolelærerutdanning 1-7/5-10. USN har lang erfaring med å tilby slike utdanninger, og har en ledende nasjonal posisjon med å tilby nett- og samlingsbasert grunnskolelærerutdanning. USN tilbyr også PPU som et deltidsstudium, men tilbyr pr i dag ikke fleksibel integrert master i PPU. USN tilbyr ulike fagdidaktiske masterløp for lærere (deltid eller heltid, 120 studiepoeng).

UiS tilbyr nett- og samlingsbasert barnehagelærerutdanning (ikke ordinær campusutdanning). Når det gjelder grunnskolelærerutdanningene tilbyr ikke UiS nett- og samlingsbasert utdanning.

(I parentes bemerket er det ellers verdt å merke seg at UiS høsten 2024 vedtok å redusere antall studieplasser (50 plasser) på de ordinære campusutdanningene 1-7 og 5-10.) UiS tilbyr fra høsten 2025 fleksibel integrert master i PPU. De tilbyr også en erfaringsbasert master i fagdidaktikk for lærere (deltid over tre år, 90 studiepoeng).

Nasjonalt er det flere institusjoner som tilbyr lærerutdanninger på deltid og som benytter seg av sine flercampusmodeller i denne sammenhengen. Det er primært BLU og PPU som tilbys som deltidsutdanninger og også nett- og samlingsbasert. Universitetet i Oslo (UiO) tilbyr integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning.

Når det gjelder fleksible grunnskolelærerutdanninger (nett- og samlingsbasert) tilbys disse ved Nord Universitet (Nord), Høgskulen på Vestlandet (HVL), Universitet i Sørøst-Norge (USN), Universitetet i Innlandet (UINN) og Universitetet i Tromsø (UiT). Det er verdt å merke seg at samtlige institusjoner tilbyr grunnskolelærerutdanningene som heltids nett- og samlingsbaserte utdanninger over fem år.

Studieplan og modeller for undervisning

I dette kapitlet vil det først gjøres rede for overordnet organisering (studieplan) av fleksible studier. Den store utfordringen er å designe studieprogram som forener kvalitet og fleksibilitet på en god måte og som er økonomisk bærekraftige. Vi har sett nærmere på hvordan institusjoner som tilbyr fleksible lærerutdanninger i dag har løst dette og hvilke utfordringer som pekes på, og skisserer deretter mulige løsninger for fire av UiAs lærerutdanninger knyttet til noen av fleksibilitetsdimensjonene som er viktige.

Kunnskap om andre institusjoners studieplaner og modeller er fra institusjonenes nettsider, NIFUs rapport «[Kvalitet i fleksible og desentraliserte profesjonsutdanninger](#)» (NIFU 2024/3) og et seminar om «[Desentralisert og fleksibel grunnskolelærerutdanning. Hvor er vi og hvor går vi?](#)» -

Seminar med fokus på erfaringer, suksesskriterier og dilemmaer ved gjennomføring av desentralisert og fleksibel GLU» (UiT, 14.11.2024).

Studieplan – overordnet organisering

Studieplan for et studieprogram gir en overordnet beskrivelse av hvordan et studium er organisert og omtaler ulike kriterier som er bestemt i [nasjonale og lokale forskrifter](#) (for eksempel studiekvalitetsforskriften, studietilsynsforskriften, forskrift om studier og eksamen ved UiA og forskrift om opptak til studier og emner ved UiA).

Videre omtales ulike relevante sider ved studieprogram som er viktig å gjennomtenke når fleksible studieprogram skal etableres. Noen av punktene utdypes nærmere i lys av de fire utdanningene som nå utredes spesielt på UiA under overskriften «Modeller for fleksibel undervisning».

<p>Studiets navn og omtale av studiet</p>	<p>Fleksible studier navngis på ulike måter for eksempel: <i>nett- og samlingsbasert, samlingsbasert (heltid/deltid), deltidsutdanning, desentralisert, distriktsvennlig og fleksibel utdanning</i>. Dersom man studerer hvordan programmene er organisert og lagt opp rent praksis, blir forskjeller i de formelle betegnelsene mer utvasket (NIFU 3/2024:26) og da det viser seg at studier som for eksempel ikke bruker betegnelser som nettbasert eller desentralisert i selve navnet, likevel kan ha disse dimensjonene i studiet.</p> <p>Studenter som søker fleksible studier, har ofte høye forventninger om at program hvor begreper som desentralisert og deltid (sted og tid) blir benyttet, har stor grad av fleksibilitet. Det er derfor viktig at fleksible studieprogram gir en tydelig omtale og beskrivelse av studiet. Særlig er avklaringer rundt forventninger knyttet til fysisk oppmøte (tid og sted) viktig. Noen institusjoner har valgt å «...gå bort fra å bruke betegnelsen «fleksibelt» om sine utdanninger, da de opplever at dette gir studentene et feilaktig inntrykk av hva som skal til for å gjennomføre studieprogrammet.» (NIFU 3/2024:9)</p>
<p>Omfang</p>	<p>Studenter som søker seg til fleksible studier tenker i noen grad at de er «enklere» å gjennomføre enn ordinære campusstudier, og legger derfor opp til å jobbe (mye) ved siden av studiene (NIFU 3/2024:9,31). Studieprogrammet må derfor være tydelig på at omfang og forventning om tidsbruk totalt er likt som for ordinære studieprogram, eventuelt med en saktere studieprogresjon.</p> <p><i>Fleksible barnehage- og grunnskolelærerutdanninger</i> må utformes etter samme forskrift og nasjonale retningslinjer som de ordinærere campusstudiene. Det betyr at omfang i antall studiepoeng er lik:</p> <p>Barnehagelærerutdanning 180 studiepoeng Grunnskolelærerutdanning 300 studiepoeng</p>

	<p><i>Integrert master i PPU</i> er regulert av Forskrift om rammeplan om praktisk-pedagogisk utdanning og vil ved UiA ha et omfang på 120 studiepoeng.</p> <p><i>Fagdidaktisk master GLU</i> er et videreutdanningstilbud som UiA har laget med utgangspunkt i egen lokal forskrift om mastertilbud. Det vil være mulig å ha et omfang på 90 (erfaringsbasert master) eller 120 studiepoeng.</p>
Varighet og progresjon	<p><i>Barnehagelærerutdanning:</i> Det vanlige er at deltidsbaserte studieprogram utvides fra tre til fire år, noe som betyr ca. 75 % progresjon pr. studieår.</p> <p><i>Grunnskolelærerutdanning:</i> Alle institusjoner som tilbyr fleksibel grunnskolelærerutdanning har lagt opp til heltidsstudier med full progresjon og varighet på fem år. Det utelukkes av samtlige institusjoner å strekke utdanningen mer i tid, fordi faren for frafall oppfattes som stor ved å øke ut over normerte fem år.</p> <p><i>Integrert master i PPU</i> tilbys pt. kun ved UiO som et heltidsstudium, men fra høsten 2025 vil den også tilbys ved UiS som masterprogram på 120 studiepoeng.</p> <p><i>Fagdidaktisk master GLU:</i> Nåværende utdanning legger opp til at studentene kan velge progresjon/varighet selv, enten å gjennomføre på heltid (to år) eller deltid (tre/fire år).</p>
Undervisningssted	<p>Sted er en viktig fleksibilitetsdimensjon og flere institusjoner tilbyr desentraliserte samlinger nærmere der studentgruppa bor. Dette er særlig relevant i regioner der avstandene er store (for eksempel Nord-Norge og Vestlandet). Noen institusjoner varierer sted for samlinger i regionen (for eksempel UiT og USN), mens andre har samlinger på campus helt uavhengig av hvor studentene bor (USN).</p> <p>Institusjoner med erfaring peker på at det bør være et bærekraftig læringsmiljø (antall studenter) dersom studier skal tilbys desentralisert. Ved UiA har man erfaring med at tre studiesteder samtidig i DBLU ikke er bærekraftig.</p> <p>Det er også viktig å merke seg at desentralisering fører med seg økt reising for fagmiljøene, noe som utfordrer bærekraft i forhold til økonomi og menneskelige ressurser i tillegg til miljø, og må derfor vurderes i forbindelse med dimensjonering av studieporteføljen.</p>
Opptakskrav	<p>Det er et viktig strategisk spørsmål om et fleksibelt studium skal lyses ut med tanke på å rekruttere studenter fra hele Norge, eller om det skal legges til rette for et mer lokalt opptak som er geografisk betinget. Opptak fra hele Norge gir en betydelig økt søkergruppe, men skaper utfordringer med tanke på god oppfølging og kvalitet i utdanningen (særlig knyttet til alle forhold og oppgaver partnere har i fm. praksis) for studenter. Geografisk betinget opptak skaper utfordringer med at studentgruppene kan bli så små at de ikke er bærekraftige for et godt læringsmiljø.</p>

	<p>Det er verdt å merke seg at en høyere andel studenter som ønsker fleksible studier ikke alltid tilfredsstillende krav til generell studiekompetanse, og at realkompetansevurdering derfor kan være en vei inn i studiet for disse søkerne. Flexibilitet i opptakskrav vil derfor være viktig, dersom forskriften åpner for det.</p>
<p>Oppbygging/studiemodell</p>	<p><i>Studiemodell:</i> Flere institusjoner lager egne studiemodeller for de fleksible studieprogrammene, fordi utdanningene er deltidsstudier og samkjøring av undervisning med heltids campusprogram svært vanskelig lar seg gjennomføre uten å omorganisere heltidsprogrammet på en annen måte.</p> <p>Dersom heltids campusbaserte studieprogram skal kunne samkjøres med deltid/heltids desentraliserte/samlingsbaserte program – må begge programmene gjøres samlings- og nettbaserte.</p> <p>Nord Universitet har fra høsten laget en studiemodell som er nett- og samlingsbasert for alle studenter, hvor det legges opp til at (ofte unge) studenter som ønsker å møtes fysisk på campus deltar på samlinger/undervisning der, mens andre (ofte eldre) studenter møter på samlinger i distriktene. Begge gruppene deltar sammen på den nettbaserte undervisningen.</p> <p><i>Valgfag:</i> For at det skal være bærekraftig økonomisk må antall valgfag ofte reduseres i fleksible utdanninger. Andre varianter er å gjøre noen av valgfagene i ordinær campusutdanning nett- og samlingsbaserte og tilby dem til begge gruppene: campusstudenter og fleksible studenter.</p>
<p>Læringsutbytte</p>	<p>Det er samme krav til læringsutbytte og kvalitet i fleksible utdanninger som i ordinære heltids campusutdanninger, fordi begge skal bygge på nasjonal forskrift og nasjonale retningslinjer for utdanningene. Begge utdanningene fører til samme grad og sertifiserer for yrket.</p> <p>Det er viktig at den fleksible utdanningen ikke blir oppfattet som en «B-utdanning».</p> <p>For å oppnå lik kvalitet mellom fleksible utdanninger som i ordinære campusutdanninger og for å få god gjennomstrømming legger mange av institusjonene opp til langt tettere oppfølging av studenter i fleksible utdanninger sammenlignet med studenter på heltids campusutdanninger. NIFU peker i sin rapport på at dette særlig kommer til uttrykk «...i nivået av tilpasning og oppfølging som denne [fleksible] studentgruppen i mange tilfeller får. Noen av informantene uttrykte en eksplisitt bekymring for at det økte fokuset på å sikre kvaliteten på de fleksible og desentraliserte profesjonsutdanningene fører til at de campusbaserte utdanningene på heltid nedprioriteres, og at kvaliteten på disse utdanningstilbudene blir lavere som en konsekvens av dette.» (NIFU 3/2024:8).</p>

Undervisnings- og læringsformer	<p>Omtales i eget punkt nedenfor. Vi ser nærmere på hvordan fysiske samlinger, nettbasert undervisning, praksis, gruppe- og individuelt arbeid kan kombineres på ulike måter og med ulik vektning.</p> <p>Institusjoner som tilbyr nett- og samlingsbasert barnehage- og grunnskolelærerutdanning (UiT, Nord U., HVL og USN) erfarer i likhet med UiA (D-BLU) at slike utdanninger krever en ny og innovativ pedagogikk som må følges opp med tid til kompetanseheving i fagmiljøene.</p>
Praksis og skikkethetsvurdering	<p>Praksisorganisering og utfordringer knyttet til fleksibel praksis, omtales i eget punkt nedenfor.</p> <p>I NIFUs undersøkelse om Kvalitet i fleksible og desentraliserte utdanninger stiller noen av informantene seg kritisk til om skikkethetsvurdering blir ivaretatt på en god nok måte når kontakten med studentene er mindre som følge av digital undervisning og oppfølging. Andre mener at slik vurdering er enklere fordi studentgruppen ofte er mindre noe som gjør det enklere å bli kjent med hver enkelt student.</p> <p>Det er viktig at faglærere og praksislærere får god kunnskap om den løpende skikkethetsvurderingen og prosedyrene for å melde tvil om skikkethet. (NIFU 3/2024:8, 40-41).</p>
Vurderingsformer	<p>Fleksible studier har samme krav om varierte og eksemplariske vurderingsformer som ordinære campusstudier (beskrevet i nasjonale retningslinjer).</p> <p>Flere institusjoner har tatt i bruk nye og spennende nettbaserte muligheter og vurderingsformer som kombinerer tekst, lyd og bilde/film.</p> <p>Praksis skal være variert, veiledet og vurdert. Særskilte utfordringer knyttet til vurdering i praksis omtales i eget avsnitt nedenfor.</p>
Internasjonalisering	<p>Det må tilbys muligheter for utveksling i fleksible studieprogram, selv om majoriteten av studentgruppa går på fleksibelt studium nettopp fordi de <i>ikke</i> har mulighet for å studere hjemmefra (pga. livssituasjon, familie og jobb).</p> <p>Flere institusjoner erfarer at studentgruppa som ønsker fleksible studier er i endring, ved at flere yngre studenter søker seg til denne typen studieprogram. For denne gruppa kan grunnene være andre, og mulighetene og ønsket om utveksling annerledes (NIFU 3/2024:8).</p>
Progresjonskrav	<p>Vanligvis har det vært progresjonskrav i de ordinære campusbaserte lærerutdanningene. Dette er blant annet gjort for å sørge for at studentene opprettholder studieprogresjon og studiekvalitet og dermed øker sjansen for å fullføre studiet (på normert tid).</p> <p>I lærerutdanningene er det normalt progresjonskrav knyttet til praksis, slik at praksis må være bestått for å kunne avlegge eksamen i fagemnene.</p>

	I fleksible studier vil stramme progresjonskrav oppfattes som lite fleksibelt. Hensyn til progresjon og kvalitet må veies mot (nok) fleksibilitet for studentene med henblikk på progresjonskrav.
Yrkesmuligheter, fører til grad	Fleksible studier skal gi samme yrkesmuligheter og føre til samme grad som for ordinære campusstudier. Noen studieprogram som fører til mastergrad, vil på grunn av studiedesign (faglig og/eller fagdidaktisk vektning) kunne føre til at det er nødvendig med tilleggsemner for å gå videre med ph.d. (for eksempel fleksibel integrert PPU-master, fleksibel fagdidaktisk GLU).
Studentevaluering	Fleksible studier følger UiAs bestemmelser om evaluering, tillitsvalgt og studieråd i Kvalitetssystemet.
Egenbetaling	Egenbetalingsforskriften er endret slik at institusjonene har mulighet til å ta inntil 35 % egenbetaling for utdanningstilbud som er spesielt tilrettelagt for personer i arbeid. En eventuell egenbetaling vil fort kunne påvirke mulighet og motivasjon for å ta et studium og må derfor vektes mot andre faktorer som vil påvirke antallet som søker. Dersom det legges opp til egenbetaling for å skape økonomisk bærekraft, vil et samarbeid med barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeiere rundt stipendordninger være en mulighet som bør undersøkes.

I tillegg til disse punktene er det viktig å tenke gjennom noen andre sider ved studieprogrammet som normalt ikke er en del av studieplanen. Her vil vi kort nevne tre slike forhold:

Studentene	Hvem er studieprogrammet beregnet for og hvem vil være aktuell (hoved-)målgruppe? NIFU (3/2024) sier at studentgruppen som søker fleksible profesjonsutdanninger sammenlignet med ordinære campusstudier viser at det er eldre studenter, flere kvinner og en høyere andel som ikke har generell studiekompetanse og som derfor kommer inn på realkompetansevurdering. Videre har mange en livssituasjon (familie, jobb) som gjør at det er vanskeligere å studere på heltid ved utdanninger som er tradisjonelle campustilbud med mye fysisk undervisning. Studentene oppfattes ofte som en motivert og faglig givende studentgruppe å undervise. Mange av dem har relevant arbeidserfaring og erfaringer fra praksis som er viktig å bringe inn i undervisningen (NIFU 3/2024:52). Flere institusjoner rapporterer imidlertid at studentgruppen de siste årene har vært i endring og at en økende andel unge mennesker som ønsker å bo hjemme nå søker fleksibel desentralisert profesjonsutdanning (for å kunne jobbe, ikke ønsker å reise bort, dyrt osv.).
-------------------	--

	<p>(NIFU 2024:3 – kap. 3.3.1 En studentgruppe i endring). Dette kan føre til det som i debatten om fleksible utdanninger har blitt omtalt som å «stjele» campusstudenter eller «kannibalisering» (Studentveksten har skjedd på fleksible utdanninger, Fleksible studier kan gi noen utilsiktede konsekvenser).</p> <p>Samkjøring mellom ordinære campusprogram og fleksible studieprogram må vurderes pga. økonomi, og dersom det legges til rette for samkjøring bør måten det gjøres på være forankret i et kunnskapsgrunnlag fra institusjoner som har erfaring med dette (USN, UINN, UiT og NU).</p>
Forventningsavklaring	<p>UiA må være forberedt på at studenter som følger fleksible lærerutdanninger vil ha andre krav og forventning til bla. forutsigbarhet knyttet til organisering av undervisning og praksis. Hva som forventes av studentene må tydeliggjøres både i studieplan (bla. ved utlysning av studiet) og gjennom forventningssamtaler i fm. opptak (jf. ordning ved USN).</p> <p>NIFU slår fast at det «... må lages en tydelig «kjøreplan» for hele studiet (for eksempel fire år frem i tid) som utleveres ved studiestart. I planen angis tidspunkter for undervisning (dager og tidsrom), eventuelle samlingsuker, praksisperioder, større oppgaveinnleveringer, eksamener med mer, slik at studentene kan planlegge og koordinere med både arbeidsplassen og familien.» (NIFU 3/2024:35).</p>
Kvalitet vs. fleksibilitet	<p>I UH-sektoren går det for tiden en diskusjon knyttet til fleksibilisering av utdanninger. Det er en bekymring knyttet til at fleksibilisering går på bekostning av krav til kvalitet og utvikling av ulike kompetanser som den gode lærer trenger, spesielt relasjonskompetanse som er viktig i en utdanning som kvalifiserer for arbeid med mennesker (se for eksempel https://www.khrono.no/skolen-er-avhengig-av-ei-god-laererutdanning-pa-campus/901690, Me må våga å satsa på fleksible lærerutdanninger).</p>

Modeller for fleksibel undervisning

Fleksibel barnehagelærerutdanning

Omfang	180 studiepoeng (forskriftsbestemt)
Varighet og progresjon	Fire år (deltid) Ca. 75 % progresjon pr studieår
Undervisningssted	<p>Nett- og samlingsbasert undervisning.</p> <p>Erfaringer med DBLU viser at det ikke er bærekraftig å ha samlingsbasert undervisning på tre ulike steder samtidig. En slik modell krever veldig mye koordinering, fordi det er mange faglærere fra ulike fagmiljø som bidrar inn i tre ulike undervisningsgrupper hvor også undervisningsformen er ny og krevende for mange av dem. Fasilitetene for undervisning er ikke</p>

	<p>gode nok alle steder. Det har vært for få studenter i Østre Agder og Setesdal, noe som utfordrer muligheten til å lage et robust læringsmiljø.</p> <p>I en fleksibel barnehagelærerutdanning bør det legges opp til opptak hvert år, men med en rullering på lokasjon for undervisning for hvert kull.</p> <p>Rulleringsplan for opptak kommenteres i et senere avsnitt i rapporten.</p>
<p>Oppbygging/studie-modell</p>	<p>Selve studiemodellen for ABLU og BLU deltid foreslås noe endret i forhold til ordinær campusmodell med tanke på hvor i studieløpet kunnskapsområdene legges. Med bakgrunn i at BLU er en kompleks utdanning med mange fag involvert i hvert kunnskapsområde, anbefales det at kunnskapsområdene plasseres etter hverandre og ikke samtidig. Dette medfører at det blir noe ulik studiepoengfordeling i de ulike semestrene.</p> <p>Det er viktig at emneplaner har en tilnærmet lik utforming mellom alle programmene, noe som vil kunne føre til en effektivisering knyttet til koordinering, planlegging, studieveiledning osv.</p> <p>ABLU og BLU-deltid bør gjennomføres med felles undervisning mellom disse to studentgruppene.</p> <p>Noen av fordypningene bør fleksibiliseres og kan dermed brukes på tvers av heltids BLU og ABLU/BLU deltid.</p> <p>Bacheloroppgaven kan også organiseres fleksibelt, slik at den kan brukes av ulike studentgrupper samtidig.</p>
<p>Undervisnings- og læringsformer</p>	<p><i>Fysiske samlinger:</i> Tre-fire samlinger pr. semester med tre dager pr. samling. Samlingene gir rike muligheter til å arbeide med praksisnære tema og problemstillinger og utvikling av studentenes relasjonskompetanse og ferdigheter i tillegg til faglige tema fra kunnskapsområdene. Samlingene bør være obligatoriske.</p> <p><i>Nettbasert undervisning:</i> Det bør legges opp til faste dager i avklarte undervisningsperioder (1-2 pr. uke). Det er viktig å tenke gjennom om disse skal være obligatoriske. Det er også viktig å være bevisst på hvilke tema som egner seg for digital undervisning og hva som fordrer fysiske samlinger, jf. erfaringer fra USN.</p> <p><i>Stedlig koordinator:</i> Det er viktig at det legges opp til stedlig koordinator de årene samlingene har lokasjon i Lister. Her vises det til et godt erfarings- og kunnskapsgrunnlag om koordinatorrollen utarbeidet av Oxford Research høsten 2024.</p> <p><i>Gruppe- og individuelt arbeid:</i> Det må arbeides bevisst med å lage gode studiegrupper. For mange av studentene er det lenge siden de har studert og det vil derfor være lurt å bruke tid i starten av studiet på ulike tema knyttet til gode læringsstrategier og akademisk lesing og skriving. Det er også viktig å løfte frem erfaringene hos de som arbeider i barnehage som en ressurs i utdanningen.</p> <p><i>Forutsigbarhet:</i> Ovennevnte punkter må være klar for hele utdanningsløpet, slik NIFU slår fast at det «... må lages en tydelig «kjøreplan» for hele studiet (for eksempel fire år frem i tid) som utleveres ved studiestart. I planen angis tidspunkter for</p>

	<p>undervisning (dager og tidsrom), eventuelle samlingsuker, praksisperioder, større oppgaveinnleveringer, eksamener med mer, slik at studentene kan planlegge og koordinere med både arbeidsplassen og familien» (NIFU 3/2024:35).</p> <p>Faglærere som skal undervise i fleksible utdanningsprogram må få tid til kompetanseheving (nett- og samlingsbasert pedagogikk) og samarbeid. Dette påpekes i nasjonale rapporter og ble tydelig adressert som en suksessfaktor på et UH-seminar i november 2024 hvor erfaringer og suksessfaktorer ble delt.</p> <p>Se for øvrig styresak 48/24: Programplan og emnebeskrivelser for ABLU og BLU-deltid som utdyper punktet nærmere.</p>
--	---

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Omfang	300 studiepoeng (forskriftsbestemt)
Varighet og progresjon	<p>Alle institusjoner som tilbyr samlingsbasert GLU i dag, tilbyr den som en femårig utdanning med 100% progresjon (fulltid) pr studieår, noe også UiA bør gjøre dersom en fleksibel GLU skal tilbys.</p> <p>Fleksibilitet rundt dimensjonen TID vil være viktig å vurdere med tanke på: faste undervisnings- og samlingsdager, praksis, tidspunkt på dagen for synkron undervisning og andre læringsaktiviteter med krav om tilstedeværelse.</p>
Undervisningssted	<p>Nett- og samlingsbasert undervisning.</p> <p>Det må vurderes om og i tilfelle hvor stor andel samlinger som kan legges på et studiested utenfor UiA. Erfaringer med DBLU viser at det er for ressurskrevende å tenke flere desentrale studiesteder samtidig.</p>
Oppbygging/studiemodell	<p>Det må avgjøres hvilken utdanning UiA eventuelt skal tilby: GLU 1-7, GLU 5-10, GLU 1-10.</p> <p>Syklus 1 og syklus 2 må vurderes hver for seg og samlet – det er mulig å velge ulike løsninger for de ulike syklusene. Det må vurderes om det vil være mulig (for noen av fagene) å gjøre hele/store deler av syklus 1/syklus 2 nett- og samlingsbasert, men hvor det er et utvidet antall samlinger på campus Gimlemoen for «campusstudenter» og hvor denne gruppa får en undervisningssituasjon som er mer lik ordinær campusutdanning.</p> <p>I utredningsarbeidet er det gjort simulering av tre ulike studiemodeller for GLU 1-7, med tanke på fagvalgsmuligheter: en «kostnadseffektiv modell» som gir få fagvalg, en «mellommodell» som gir noe flere valg og en «fullvalgsmodell» som tilbyr samme antall fagvalg som campusutdanningen. Det vil være svært kostnadskrevende å legge opp til studiemodell med flere fagvalg for studentene, noe som omtales kort nedenfor i avsnittet om økonomi.</p> <p>Ved oppbygging av studiemodell vil det være viktig å kartlegge hvilke av fagmiljøene som har kapasitet til å tilby nett- og samlingsbasert utdanning og om mulighetene for samkjøring av</p>

	fag med ordinær utdanning. Sistnevnte er viktig med tanke på økonomi.
Undervisnings- og læringsformer	Se punktene som er skissert for fleksibel BLU over. Disse vil være relevante for en eventuell fleksibel GLU, og fagmiljøene må være tett på en modellering av utdanningen og få mulighet til kompetanseheving med tanke på gjennomføring i lys av en didaktikk spesielt utformet for nett og samlinger.

Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Omfang	120 studiepoeng (forskriftsbestemt)
Varighet og progresjon	Utdanningen bør kunne gjøres fleksibel rundt dimensjonen tid gjennom å la studenten kunne velge om de vil gjennomføre studiet på to (heltid), tre (hybrid: heltid og deltid/deltid og heltid) eller 4 år (deltid). De første 60 stp. i studiet er PPU. Dette kan enten tas deltid over to år, alternativt kan det tas som heltidsstudium over ett år. De siste 60 stp. er knyttet til masterfaget og også dette kan tilrettelegges som deltidstudium.
Undervisningssted	Undervisningen første studieår kan være samlingsbasert på campus og legges til faste ukedager for å skape forutsigbarhet for studentgruppen. Dette kan gjennomføres ved at studenter som følger integrert master i PPU kan utgjøre en egen klasse i pedagogikk-faget første studieår og at de følger fagdidaktikk sammen med PPU-studenter. De ulike masterfagene kan ha (mulighet for å velge mellom) fysisk fremmøte og/eller følge digitalt på deler av studiet (synkron/asynkron). Det vil uansett være krav om fremmøte til fysiske samlinger i semester 1 og 2.
Oppbygging/ studiemodell	En bør vurdere å etablere nye emner i de ulike masterfagene slik at de ulike fagene som er tenkt tilbudt, også på masternivå, får et innhold og design som imøtekommer behovet for integrasjon samt fleksibiliseringsdimensjonene. Det er viktig at fagmiljøene er koblet på en modellering av utdanningens andre studieår for å kunne designe emner som styrker det integrerende profesjonselementet i utdanningen. Som i ovennevnte utdanninger er det også viktig å sørge for mulighet til kompetanseheving med tanke på gjennomføring av undervisning som didaktisk bør være skreddersydd dersom emnene også skal være spesielt utformet for nettstøttet undervisning.
Undervisnings- og læringsformer	Det vil det være viktig å kartlegge hvilke av fagmiljøene som i studentenes 3. og 4. semester har kapasitet til å tilby undervisning som er nett- og samlingsbasert utdanning. Undervisningen og veiledning kan enten gis fysisk eller digitalt (synkron el. asynkront).

	<p>Det kan/bør tilrettelegges for noe digital og asynkron og/eller synkron undervisning i studentenes 3. semester for å gjøre utdanningen mer fleksibel.</p> <p>Veiledning knyttet til masteroppgaven kan tilpasses studentens behov enten ved å gjennomføre den fysisk på campus eller digital for studenter som er bosatt utenfor Kristiansandsregionen.</p>
--	--

Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Som nevnt tidligere i rapporten må denne utdanningen utformes i samarbeid med fagmiljøene. Videre pekes det på noen fleksibilitetsdimensjoner som må ses nærmere på og det gis innspill til punkter som må drøftes.

Progresjon	<p>Det er viktig å tenke på at de fleste lærere tar den i tillegg til lærerjobb (og familie) og derfor trenger de fleste fleksibilitet på TID (deltid). Kan utdanningen utformes slik at lærerne kan velge om de vil gjennomføre på to (heltid) eller tre år (deltid)?</p>
Omfang	<p>Det må avgjøres om utdanningsløpet skal være 120 stp. eller 90 stp. erfaringsbasert master.</p>
Studiemodell(er)	<p>Det må avklares om UiA skal videreføre fagdidaktiske mastere hvor Avdeling for lærerutdanning har programansvar, eller om det skal designes nye erfaringsbaserte masterløp hvor fakultetene har programansvar.</p> <p>Det må avklares om UiA skal videreføre <i>to</i> fagdidaktiske mastere, 1-7 og 5-10, eller om det bør opprettes <i>ett</i> felles fagdidaktisk masterløp for 1-10 (differensiering innenfor masterløpet: pensum, fagdidaktiske oppgaver, studentgrupper osv.)</p> <p>Hvis det blir bestemt at masterløpet skal utformes som en erfaringsbasert master på 90 studiepoeng betyr dette at PEL-faget ikke lenger blir en del utdanningen. Det skaper behov for å erstatte 15 stp. (bortfall av et PEL-emne) med et 15 stp. fagdidaktisk emne. Det vil ikke være økonomisk bærekraftig å legge opp til å søke om fast tildeling av økonomi til nye fagemner. Masterløpet må basere seg på samkjøring og gjenbruk av eksisterende emner.</p> <p>Det må vurderes om det skal åpnes opp for tverrfaglige masterløp hvor to fagmiljø samarbeider om å gjennomføre masterløpet.</p>
Modell for undervisning	<p>Fellesdelen (5 stp.) av vitenskapsteori og metode for lærere må tilbys som nett- og samlingsbasert modul for videreutdanningsstudentene. Dette krever 5 stp. fast tildeling i emnemodulen. Avdeling for lærerutdanning foreslår at fagmiljøet som gir fellesemnet i GLU også gir dette fellesemnet til videreutdanningsstudentene.</p>

	<p>Masterløpene må fleksibiliseres med tanke på at lærerne er i jobb. Det kan gjøres ved å legge opp til noen fysiske samlinger kombinert med læringsaktiviteter digitalt og veiledet selvstudie/gruppearbeid (faste studiegrupper etableres).</p> <p>Det må avklares om alle fagene som tilbyr masterløp skal ha felles modell for undervisning, for eksempel tre samlinger hvert semester.</p> <p>Samlinger må legges til faste ukedager for å skape forutsigbarhet.</p> <p>Samlingene kan være undervisningsdager i grunnstudiet som gjøres obligatoriske for videreutdanningsstudentene.</p>
Praksis	I stedet for praksis gjennomfører studentene en fagdidaktisk oppgave. Dette er et svært viktig grep som skaper fleksibilitet.
Veiledning og oppfølging	Det må arrangeres informasjonsmøte (evt. veiledning) <i>før</i> sommeren for denne gruppen, slik at de kan tilrettelegge studiet og tilpasse det livssituasjon (jobb, familie osv.). Ved oppstart arrangeres nytt møte bare for denne gruppen (evt. veiledning). Forventningsavklaringer er svært viktig (se rapport NIFU:2024:3).
Masteroppgaven	Flere av lærerne har lite erfaring med å skrive akademiske tekster, og det bør derfor tilbys et nettbasert kurs for denne gruppen. (Gjenbruk av kurset som er laget for grunnskolelærerstudentene?)
Opptaksgrunnlag	Det må gjøres vurderinger rundt opptaksgrunnlaget for utdanningen: Skal det være karakterkrav? Antall studiepoeng i masterfag? Krav om at søkere har arbeid i skole?

Modeller for praksis

Praksis i lærerutdanningene er en vesentlig del av profesjonsutdanningene, den er obligatorisk og skal både være veiledet og vurdert. Samarbeid om praksis er regulert gjennom avtaler mellom lærerutdanningene, eiersiden og den enkelte enhet, i tillegg til en sentralt fastsatt [Øvingslæreravtale for den enkelte utdanning](#). Øvingslæreravtalen regulerer bla. tid til veiledning ved gjennomføring av praksis i barnehage og skole. Veiledningsansvaret ligger hos lærerutdannere både på campus og i barnehage, grunnskole eller videregående skole. Majoriteten av lærerutdanningene ved UiA er heltidsstudier og praksis ligger som en planlagt og forutsigbar modul for partene i praksissamarbeidet, inkludert studentene.

I rapporten «*Kvalitet i fleksible og desentraliserte utdanninger*» ([NIFU 2024:7, 29-30](#)) pekes det på at praksis i mange tilfeller ikke er fleksibel og «plasseringen av praksis i studieløpet ligger fast, og at praksis som oftest gjennomføres på fulltid, også selv om den er en del av en deltidsutdanning» (ibid). Undersøkelser peker på at kravene til praksis gjør at studieprogramansvarlige opplever det som utfordrende å fleksibilisere på akkurat dette og det betyr at studentene ikke kan velge hvilken progresjon de ønsker i praksis. Flere gir derimot uttrykk for at de vurderer en deltidsmodell også for praksis, men er bekymret for «utfordringer knyttet til kontinuitet, læringstrykk og studentenes inkludering i

praksisfellesskapet». Å gjennomføre praksis på heltid kan for studenter som følger fleksible studieprogram være utfordrende da mange oppgir å være avhengig av en deltidsjobb.

I tillegg tilkjennegir rapporten «*Kvalitet i fleksible og desentraliserte utdanninger*» i kap. 5.1.2. at en møter flere utfordringer når en skal tilby praksis i fleksible profesjonsutdanninger. Det blir pekt på følgende:

«...selv om lærestedene arrangerer kurs og opplæring for fremtidige praksisveiledere, er det ofte vanskelig å sikre at de som skal fungere som veiledere møter opp på tilbudene som blir gitt. Det kan derfor være vanskelig å garantere kvaliteten på veiledningen som studentene får når de er i desentralisert praksis. Flere beskrev hvordan dette står i kontrast til de campusbaserte heltidsutdanningene, hvor lærestedene i stor grad benytter seg av virksomheter de har hatt et etablert samarbeid med over lengre tid for gjennomføring av praksis for disse studentene.»

For å oppnå høy kvalitet i praksis, også for studenter i fleksible lærerutdanninger, er det derfor av stor betydning at det legges godt til rette for et samarbeid om praksis, både med hensyn til planlegging, tilrettelegging og oppfølging av både studenter og praksisveiledere i barnehager og skoler. En må sikre skolering av aktuelle samarbeidspartnere og en må bruke tid på dialog med både barnehage- og skoleledere og praksislærere for å skape en felles forståelse for oppdraget. Det må prioriteres høyt at den enkelte lærerutdanning får ressurser som er tilstrekkelige for å best mulig kunne berede grunnen for samarbeid både med veiledere fra campus og med aktuelle samarbeidsbarnehager- og samarbeidsskoler og praksislærere for å sikre høy kvalitet i praksis i barnehage og skole.

Det er også en forutsetning at studenten selv tar eierskap til planleggingen og gjennomføringen av praksis slik at den kan gjennomføres så fleksibelt som overhodet mulig. Å legge til rette for informasjonssamlinger i god tid før praksis er vesentlig slik at studentene er orientert om opplegget rundt praksis, samt mulighetsrom og også ansvaret den enkelte selv har i forbindelse med obligatorisk praksis.

En fleksibel organisering av praksis i lærerutdanningene vil altså kreve noe mer tilrettelegging fra både fagmiljø og Avdeling for lærerutdanning og fra praksisbarnehager og praksisskoler og vil i så måte være mer kostnadsdrivende.

For å sikre tilstrekkelig forutsigbarhet mht. veiledning både fra praksisfeltet og faglærere ved UiA vil det være formelle rammer som partene i praksissamarbeidet må forholde seg til bla. for å sikre gjennomføring av praksis ettersom det er viktig for å trygge studentenes studieprogresjon. I rapporten «*Kvalitet i fleksible og desentraliserte utdanninger*» NIFU, 2024:3, s. 45 blir det bla. pekt på følgende problemstilling:

«Noen beskrev hvordan studenter blir «beordret tilbake» til arbeidsplassen når de er praksis i tilfeller hvor arbeidsplassen sliter med å finne tilstrekkelig personale. Dette gjaldt selv i tilfeller hvor arbeidsgiver i utgangspunktet var positive til at deres ansatte skulle ta høyere utdanning, men hvor konkrete situasjoner oppsto hvor de trengte den ansatte tilbake på jobb på kort varsel. Flere beskrev hvordan en del frafallet ved deres studieprogram skjer nettopp i de lengre praksisperiodene, hvor studentene ikke klarer å forene jobb med studier og ender opp med å prioritere førstnevnte.»

Det er med andre ord vesentlig å investere tid og ressurser i det å berede grunnen for samarbeid om praksis særlig i fleksible lærerutdanninger. Gjennom å tilby fleksible

lærerutdanninger og bla. tilrettelegge for praksis der studentene bor oppnår man følgende (s. 43):

«Som beskrevet av en informant fra en lærerutdanning: «[Den største fordel er at] vi får søkere. Vi får utdannet [profesjonsutøvere] til dagens arbeidsmarked. Vi oppnår den regionale kontakten og samfunnsoppdraget vårt som utdanningsinstitusjon.»

Praksis i de campusbaserte lærerutdanningene gjennomføres ofte i par eller grupper på inntil 4 studenter. For å imøtekomme behovet for fleksibel praksis i fleksible lærerutdanninger vil det trolig være behov for økt grad av individuell praksis og det i seg selv er kostnadsdrivende.

I tillegg til at lærerstudenter blir vurdert i praksis er de også under kontinuerlig skikkethetsvurdering, [Forskrift til universitets- og høyskoleloven](#). Formålet er å avgjøre om studenten kan utgjøre en fare for barnehagebarn eller elever under praksis eller fremtidig yrkesutøvelse. Å skulle tilrettelegge for praksis i en students hjemkommune kan derfor potensielt utfordre praksislæreres habilitet og også skikkethetsvurdering. En del av kvalitetsarbeidet som må sikres før praksis er å sørge for at både barnehageledere, skoleledere og praksislærere i aktuelle enheter er godt orienterte om viktigheten av arbeidet de er del av og har delt ansvar for.

For å sikre fleksibel praksis med høy kvalitet er det derfor viktig at det inngås samarbeidsavtaler hvor partene forplikter seg gjensidig til samarbeidet og for å sikre at studentene får tilrettelagt praksis og ikke minst den oppfølgingen og veiledningen de har krav på. Samarbeidsavtalene inkluderer også avtaler om avlønning av lærerutdannere i barnehage og skole som er forankret i bla. [Avtale om arbeidsvilkår for øvingslærere av 2005](#). I november 2024 ble det [kunngjort at det skal gjennomføres en utredning om finansiering av praksis i profesjonsutdanningene](#) for å vurdere om finansieringen av praksis i profesjonsutdanningene bør endres. Utfallet av arbeidet er åpent og vil potensielt kunne påvirke lærerutdannere i praksisfeltet sine rammer for arbeidet de påtar seg med tanke på tid og avlønning.

Fleksibel barnehagelærerutdanning

Praksis gjennomføres i samarbeid med partnerbarnehager på Agder. Det er viktig at ansatte i disse barnehagene (leder og praksislærere) får kompetanseheving, slik at dette arbeidet kan gjøres med god nok kvalitet. Dersom vi har studenter som kommer fra andre fylker enn Agder, må disse ha praksis i Agder. Dette må skrives inn i programplanene, og være tydelig når utdanningene markedsføres på ulike plattformer.

Studentene har praksis parvis – fordi dette er mer bærekraftig (økonomisk og medfører færre faglærere til oppfølging). Omfanget av praksisoppfølging er en utfordring for pedagogikk som ikke er inne i alle kunnskapsområdene, og de andre kunnskapsområdene må derfor få mer ansvar enn slik det er i ordinær campusutdanning. Det legges opp til at pedagogikk alltid gjennomfører fysisk oppfølging, noe som kan gi mulighet for de andre kunnskapsområdene å ha digital praksisoppfølging.

Mulighetene for fleksibilisering av gjennomføring må utvikles for eksempel noen dager pr uke i stedet for sammenhengende praksisperioder.

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Hvis det skal tilbys fleksibel grunnskolelærerutdanning må det utredes nærmere hvordan praksis kan gjennomføres på en fleksibel måte. Videre må det lages et kvalitativt godt kompetansehevingsprogram for praksislærere/ledere ved distriksskoler som pr. i dag ikke er partnerskoler ved UiA. Det må også gjøres økonomiske beregninger som vurderer om praksis skal tilbys individuelt, parvis eller i gruppe. Tilbud om individuell praksis på skole nærmest mulig studentens hjemsted vil oppleves som fleksibelt og attraktivt av studentene, men vil være dobbelt så kostbar som parpraksis og firedobbel så kostbar som gruppepraksis (fire studenter). En slik tilrettelegging av praksis vil også øke antallet praksislærere/praksisskoler og medføre økte kostnader og tidsbruk i forhold til kompetanseheving og oppfølging av lærere og studenter.

Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Praksis i integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning er obligatorisk, men det kan og bør legges opp til at studentene kan gjennomføre praksis nært sitt bosted i de tilfellene der det er mest hensiktsmessig. Det kan legges opp til individuell praksis fordelt over to semestre. Inntil 50% av praksis kan evt. også gjennomføres ved egen arbeidsplass (ref. [Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning](#)). Avhengig av studentens geografiske tilknytning vil det også være mulighet for studenter å gjennomføre praksis i samme løp som ordinær PPU dersom de bor nære campus.

I en modell for integrert master med PPU på deltid kan det legges opp som reell deltid hvor man fordeler antall praksisdager utover ett eller to semestre.

Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Det legges ikke opp til praksis i fagdidaktisk master i GLU. stedet for praksis gjennomfører studentene en fagdidaktisk oppgave. Dette er et svært viktig grep som skaper fleksibilitet.

Muligheter for oppstart høsten 2025 for ett eller flere tilbud

Som en del av utredningsarbeidet har det vært vurdert mulighet for oppstart høsten 2025 for fleksibel barnehagelærerutdanning, grunnskolelærerutdanning 1-7/5-10, fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning og fleksibel fagdidaktisk master (videreutdanning for lærere).

Disse studiene omtales videre.

Fleksibel barnehagelærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel barnehagelærerutdanning. Underveis i arbeidet med utredningen fikk UiA tildelt økonomi i statsbudsjettet til 20 studieplasser på arbeidsplassbasert lærerutdanning (ABLU). I tillegg anbefales det å starte opp en deltidsbasert barnehagelærerutdanning (BLU-deltid, 20 studieplasser) fordi disse utdanningene vil kunne samkjøres, og rekruttere studenter fra ulike søkergrupper.

De to fleksible deltidsutdanningene er utarbeidet i samarbeid med fagmiljøene ved UiA og representanter fra praksisfeltet. De tar opp i seg og bygger videre på erfaringer med gjennomføring av A-BLU og D-BLU ved UiA (se vedlegg 2). I tillegg har økonomiavdelingen og utdanningsavdelingen blitt involvert med tanke på viktige avgjørelser rundt økonomi og akkreditering av de to utdanningene.

Styret for lærerutdanningene har blitt orientert om prosessen underveis, og i styremøtet 13. desember 2024 ble følgende sak behandlet: [48/24 Godkjenning av programplan for barnehagelærerutdanning deltid og arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning](#).

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som viktig og nødvendig å utrede fleksible grunnskolelærerutdanninger grundigere enn det har vært rom for i denne omgangen. Fagmiljø og praksisfelt må være tett koblet på i et eventuelt videre utredningsarbeid, slik som anbefalt tidligere i kunnskapsgrunnlaget.

Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Avdeling for lærerutdanning vurderer det som strategisk riktig å sette i gang en fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning med oppstart høsten 2026. Det ble i november 2024 sendt etableringssøknad for studiet med oppstart høsten 2025. Denne ble avvist i Styret for lærerutdanningene, 6. november 2024, se sak [39/24 Etablering av PPU-master](#) i påvente av utredning om fleksible lærerutdanninger på Agder.

Fagmiljøene må være tett koblet på utviklingen av en integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning som anbefalt tidligere i kunnskapsgrunnlaget.

Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Det arbeides med å gi de to fagdidaktiske masterløpene en ny og mer fleksibel organisering. Arbeidet gjøres i tett samarbeid med fagmiljøene, og med tanke på å kunne tilby mer fleksible masterløp allerede fra høsten 2025.

Alternativer for opptak, opptakskrav og plan for opptak

I det videre beskrives opptak, opptakskrav og plan for opptak i de ulike lærerutdanningene.

Fleksibel barnehagelærerutdanning - deltid

Det planlegges for årlige opptak gjennom lokalt opptak og opptakskravet vil være generell studiekompetanse. Opptaket vil være åpent og ikke knyttet til noen spesifikk region, men i lys av behovet i regionene på Agder er det planlagt rullering på lokasjon for undervisning i hht. følgende plan:

- Høst 2025: Campus Kristiansand
- Høst 2026: Campus Grimstad
- Høst 2027: Lyngdal, ved Lister studiesenter
- Høst 2028: Campus Kristiansand

Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning

Det planlegges for årlige opptak gjennom lokalt opptak. Opptakskravet skiller seg fra fleksible barnehagelærerutdanning, bla. ved at søkere må ha et ansettelsesforhold i en barnehage.

Opptakskravet blir derfor som følger:

- Generell studiekompetanse
- Minst 2 års relevant yrkespraksis
- Dokumentert ansettelsesforhold i barnehage i minimum 40% stilling
- Bekreftelse fra arbeidsgiver om samarbeid om gjennomføring av arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning

Undervisningslokasjon vil følge samme rulleringsplan som for fleksibel barnehagelærerutdanning.

Fleksibel grunnskolelærerutdanning trinn 1-7/5-10

Dersom UiA velger å tilby en fleksibel nett- og samlingsbasert grunnskolelærerutdanning må det utredes nærmere hvilke opptakskrav som skal legges til grunn. Det er åpnet for å søke om å avvike fra nåværende opptakskrav. Som en del av videre utredningsarbeid må det vurderes opptakshyppighet, hvor årlige opptak neppe vil være realistisk. Studiet må lyses ut via Samordna opptak, men med samme presisering som for fleksibel BLU – studenter følger samlinger og må ta praksis i Agder.

Fleksibel integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning

Det planlegges for årlige opptak gjennom lokalt opptak og første opptaksår for integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning foreslås gjennomført i 2026 for oppstart høsten 2026.

Opptakskravet for integrert master i praktisk-pedagogisk utdanning er regulert i [§6 i forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning](#). Søkere må ha samme faglig grunnlag som krav for opptak til aktuelt masterprogram, inkludert faglig minstekrav (karakterkrav). I tillegg må de faglige kravene for opptak til PPU være dekket. Aktuelle søkere vil bli rangert i hht. [§18 i forskrift om opptak til studier og emner ved Universitetet i Agder](#). Det vil ikke bli gitt betinget opptak til studiet.

Fleksibel fagdidaktisk masterutdanning (videreutdanning for lærere)

Det planlegges for årlige opptak gjennom lokalt opptak. Nåværende opptakskrav vil vurderes med tanke på om det er fleksibelt nok, samtidig som det sikrer den nødvendige inntakskvaliteten på søkerne. Dette gjøres som en del av arbeidet med å fleksibilisere dette utdanningsløpet (omtalt tidligere).

Plan for opptak

Under følger en oversikt over plan for opptak per utdanning, inkludert hyppighet, antall studieplasser, undervisningssted og opptaksgrunnlag.

Utdanning	Hyppighet og opptaks-område	Studieplasser	Sted for fysisk undervisning	Opptaks-grunnlag

Fleksibel ABLU og BLU-deltid	Årlig Første opptak H-2025 Samordna opptak	40 (20+20)	Rullering 2025: Gimlemoen 2026: Grimstad 2027: Lyngdal 2028: Gimlemoen 2029: Gimlemoen 2030:Grimstad 2031:Lyngdal	GSK Realkompetanse -vurdering ABLU: Jobb i barnehage, minimum 40% Minimum to års yrkespraksis
Fleksibel GLU 1-7 og 5-10	Må utredes videre med tanke på mulig oppstart høsten 2026.			
Fleksibel integrert master i PPU	Årlig Første opptak H-2026 Lokalt opptak	35	Gimlemoen	Bachelor
Fleksibel fagdidaktisk master	Årlig Opptak H-2025 Lokalt opptak	Fagmiljøene setter antall ut fra hvordan studentene på GLU1-7/5-10 velger sine fordypninger	Gimlemoen	Fullført lærerutdanning Jobb i skole

Økonomiske beregninger

I denne delen peker vi først på noen overordnede perspektiver som er viktig med tanke på økonomi og fleksible utdanninger, både på nasjonalt og institusjonelt nivå (UiA). Deretter viser vi hvilke inntekts- og kostnadsområder som må beregnes når vi skal vurdere økonomi og bærekraft knyttet til fleksible utdanninger. Denne beregningen er gjort med utgangspunkt i fleksibel barnehagelærerutdanning (ABLU og BLU deltid) med tanke på at disse to utdanningene skal tilbys høsten 2025.

Når det gjelder de andre utdanningene som er omtalt i denne rapporten (fleksibel GLU, fleksibel master PPU og fleksibel fagdidaktisk master) er disse fortsatt under utarbeiding, og økonomiske beregninger må gjøres som en del av dette arbeidet.

Fleksible studier kostbare?

I NIFU-rapporten «Kvalitet i fleksible og desentraliserte studier» peker noen av informantene i undersøkelsen på at fleksible og desentraliserte tilbud er «...billigere for dem i drift enn de campusbaserte profesjonsutdanningene – fordi de aktuelle kommunene dekket kostnader til desentralisert lokale og støttetjenestene der...» (3/2024:47).

De fleste fremhever imidlertid «...hvordan fleksible og desentraliserte tilbud er dyrere og generelt mer ressurskrevende å drifte...» (ibid). Årsaker til dette er:

- Grep for å sørge for god kvalitet i studiene (for eksempel stedlige koordinatore, kompetanseheving og samarbeidstid for faglærere)
- Fleksibilisering som gjør det mulig for studentene å ta studiet og fullføre (for eksempel tilrettelagt praksis nært hjemsted, mye bruk av tid på oppfølging av studenter for å tilpasse undervisning og læringsaktiviteter)
- Reisevirksomhet for faglærere og administrativt ansatte

Flere av informantene uttrykker en bekymring for at mer stramme økonomiske rammer framover vil føre til at fleksibiliteten blir mindre, eventuelt at «...de må gå på akkord med det de mener er det beste pedagogiske opplegget for fleksible og desentraliserte studietilbud...» (ibid). Det pekes på at økonomiske besparelser «...ofte resulterte i omlegging til mer digital aktivitet og mindre fysisk kontakt og reisevirksomhet for ansatte...» (3/2024:48).

Det uttrykkes også bekymring for ansattes arbeidshverdag dersom rammene blir for stramme. Særlig beskrives utdanningene med desentralisert eller samlingsbasert organisering som krevende «...i tilfeller der de ansatte må reise til et sted eller en campus hvor de vanligvis ikke jobber for å gjennomføre undervisningen...» (ibid). På flere av de desentraliserte utdanningene som tilbys (nord og vest) i landet er reisevei lang og det er behov for overnatting.)

UiA har som tidligere nevnt en «Utviklingsavtale» med Kunnskapsdepartementet hvor mål 3 er knyttet til å tilby flere fleksible utdanninger. I denne sammenheng kan vi merke oss at det i avtalen kort slås fast at: «Fleksible studier er kostbare, og det blir viktig å treffe behovet.»

Det er også verdt å merke seg at i tildelingsbrevene som følger KDs årlige tildeling av økonomiske ressurser har det de siste årene blitt pekt på viktigheten av at UiA satser på lærerutdanningene. I [tildelingsbrevet for 2025](#) står det blant annet (vår utheving):

...Regjeringen forventer at universiteter og høyskoler følger opp langtidsplanen for forskning og høyere utdanning i sin dimensjonering. **Regjeringen forventer videre at institusjonene prioriterer helsefag, IT og områder som er særlig viktige for det grønne skiftet og lærerutdanningene, jf. utsynsmeldingen og profesjonsmeldingen.** Dette er særlig viktig i en situasjon fremover med store demografiendringer og hvor Norge vil mangle arbeidskraft, jf. perspektivmeldingen. Prioritering av kapasiteten til disse fagområdene innebærer samtidig at institusjonene må prioritere ned kapasitet på andre fagområder, under forutsetning av at samfunnsbehovene ivaretas...(s. 8)

Finansiering av fleksible studier på UiA

I forbindelse med saken «[Fleksible og distriktsvennlige utdanninger ved UiA](#)» (58/24) i Utdanningsutvalget vises det til [Universitetsstyresak 125/20](#) hvor det ble vedtatt

«...en modell for finansiering av distriktsvennlig studietilbud der slike studietilbud skal finansieres med halv fast tildeling i emnemodul, dvs. at det tildeles 90 SP med fast tildeling i emnemodulen for et bachelorprogram på 180 SP i tillegg til tildelingen til campusstudiet...»

Deretter pekes det på at «...det skal gjøres en gjennomgang av UiAs budsjettmodell våren 2025, og i den anledning vil det settes ned et budsjettutvalg høst 2024. Finansiering av fleksible utdanninger vil bli en del av dette arbeidet...» (ibid)

Avdeling for lærerutdanning var tydelig i sine innspill til saken i Utdanningsutvalget, og understrekte at ovennevnte finansieringsmodell ikke er bærekraftig for lærerutdanningenes del. Følgende tekst ble en del av saksgrunnlaget:

Økonomi: Nåværende modell med 50% tillegg i emnemodulen (fast tildeling), er ikke bærekraftig. Samkjøring av undervisning mellom ordinær BLU og DBLU har ikke latt seg gjøre. Det har vært brukt restmidler fra tidligere A-BLU for å få nok økonomi til å gjennomføre DBLU. Forutsetningene rundt økonomi ved oppstart var et spleiselag mellom UiA og regionen. Regionen hadde utfordringer med å skaffe nok midler for å innfri deres del av finansiering som lå i samarbeidsavtalen. Det er en utfordring å drive studieprogram med uforutsigbar og kortsiktig og tidsbegrenset finansiering. Fast tildeling i emnemodulen bør økes (fra nåværende 50%).

Utdanningsdirektøren sier i sine merknader blant annet:

«...I tilbakemeldingene fra både Fakultet for helse- og idrettsvitenskap og Avdeling for lærerutdanning er det tatt opp ulike problemstillinger knyttet til finansiering av fleksible profesjonsutdanninger. Dette er viktige spørsmål som imidlertid ikke kan løses i Utdanningsutvalget. Diskusjoner og beslutninger omkring framtidig finansiering vil foregå på andre arenaer og gjennom andre prosesser, bl.a. gjennom den tidligere omtalte budsjettutvalgsprosessen...»

I forbindelse med at Avdeling for lærerutdanning som en del av utredningsoppdraget skulle vurdere eventuelle opptak høsten 2025, var det nødvendig å gjøre økonomiske beregninger. I samarbeid med Økonomiavdelingen ble det derfor beregnet «inntekter» (fra KD) og «kostnader» (emnemodulen og særkostnader) ut fra en del premisser som ble lagt til grunn for fleksibel barnehagelærerutdanning. Utrekningen vises nedenfor i sin helhet.

Disse beregningene ble spilt inn som saksinformasjon til Universitetsstyresak 85/24 «[Internfordeling 2025 og Plan 2025-2028](#)», og også i denne saken argumenterte Avdeling for lærerutdanning tydelig med at det må legges til grunn *full tildeling i emnemodulen og dekning av andre reelle kostnader* i sitt høringsinnspill og at Styret for lærerutdanningene antakelig ikke ville anbefale oppstart av utdanningen dersom økonomien ikke blir bærekraftig (se vedlagte høringsinnspill, vedlegg 3).

Universitetsdirektørens skriver i sine merknader til budsjettsaken blant annet (vår utheving):

«Etter høringsrunden erkjenner Universitetsdirektøren at lærerutdanningen, som gis i matrisen, er spesiell, og at fakultetene har reduserte muligheter for samkjøring og effektivisering. Innsparinger vil til en viss grad kunne hentes ut på universitetsnivå, og ikke nødvendigvis direkte på fakultetsnivå. Universitetsdirektøren mener det er viktig at studentene gis likt tilbud og møter god kvalitet i lærerutdanningene på tvers av fakultetene. **Fakultetene står ikke like fritt til å foreta tilpasninger med bakgrunn i tilgjengelige ressurser.**

Universitetsdirektøren foreslår med bakgrunn i dette full fast tildeling i emnemodulen for fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, totalt 135 studiepoeng med fast tildeling fullt innfaset. Universitetsdirektøren foreslår 15 studiepoeng tildelt i budsjett for 2025 som en tildeling til første halvår. For fleksibel barnehagelærerutdanning (deltid) vil det være samkjøring av undervisning mellom de to utdanningene, og programmet tildeles ikke studiepoeng med fast tildeling.

I tillegg til studiepoeng og praksiskostnader knyttet til studiene ønsker Avdeling for lærerutdanning midler til dekning av kostnader til blant annet kompetanseheving og oppfølging av praksislærere, interne lønnsmidler for koordinering av praksis og studie og reiseutgifter. Universitetsdirektøren peker på at det i departementets tildeling ligger en forventning om at det allerede ligger midler i institusjonenes rammer til dekning av arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det vises også til en nedgang i studenter på både barnehagelærerutdanningen og grunnskolelærerutdanningen hvilket burde tilsi en nedgang i avdelingens ressursbehov hva gjelder de samme områdene. Universitetsdirektøren mener at det fremdeles er knyttet usikkerhet til ressursbehovet til kompetanseheving og koordinering. Ressursbehovet samlet sett for lærerutdanningene bør derfor gjennomgås...» (se vedlegg 4).

Et budsjettmodellutvalg skal våren 2025 se nærmere på UiAs nåværende budsjettmodell og vurdere om deler av denne bør endres. I den forbindelse er det viktig å peke på de to forholdene nevnt over knyttet til lærerutdanning og økonomi, når utdanningene er matriseorganisert:

- Reduserte muligheter for samkjøring og effektivisering
- Nødvendig å gi samme kvalitet på tvers av fakultetene, noe som innebærer at fakultetene ikke står like fritt i å foreta tilpasninger med bakgrunn i tilgjengelige ressurser

I denne sammenheng er det viktig å understreke at det er en utfordring når fakultetene/instituttene har ulike budsjettmodeller og praksis knyttet til tildeling av ressurser til gjennomføring av lærerutdanningsemner. Det prinsipielle spørsmålet er hvor vidt fakultetene bør følge en felles norm som gjelder tildeling til lærerutdanningsemner på tvers i matrisen, eller om de står helt fritt til å tildele ressurser ved å vektlegge andre faktorer for eksempel hvordan andre av fakultetets emner (disiplin) tildeles ressurser.

Anbefaling - økonomi

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at det gis full tildeling i emnemodulen og at reelle særkostnader dekkes fullt ut ved opprettelse av fleksible studier.

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at Forum for lærerutdanning (arena for instituttledere, studieledere, dekan og direktør ved Avd. LU) drøfter videre punktene som gjelder økonomi for lærerutdanninger i matrise og ser dem i sammenheng med [styresak 22/22: Ressursbruk i lærerutdanningene](#) (Styret for lærerutdanningene) og [styresak 82/23: Fastsetting av prinsipper for tildeling av tid til undervisning](#) (Universitetsstyret).

Avdeling for lærerutdanning anbefaler at Styret for lærerutdanningene gir en grundig høringsuttalelse når budsjettmodellutvalget presenterer sine forslag til ny budsjettmodell.

Fleksibel barnehagelærerutdanning – økonomiske beregninger

Videre vises økonomiske beregninger for ABLU og BLU deltid som bygger på en «omgjøring» av 35 plasser i heltids BLU Kristiansand, samt studieplasstildeling av 20 varige ABLU-plasser fra Kunnskapsdepartementet høsten 2024 i forbindelse med statsbudsjettet.

Avdeling for lærerutdanning har i samarbeid med Økonomiavdelingen gjort økonomiske beregninger som viser hva disse to studiene vil gi av inntekter og kostnader ved fullt innfaset

studie (årlige opptak). Det er de samme beregningene knyttet til inntekter og kostnader som må legges til grunn for andre utdanninger som UiA tenker å tilby fleksibelt.

1. Beregning av inntekter

Universitetet i Agder fikk høsten 2024 studieplasstildeling fra Kunnskapsdepartementet til 20 studieplasser ABLU, hvor hver plass tildeles kr 51 950 NOK per. år. I tillegg får UiA inntekter som resultat av studiepoengproduksjon (antall studiepoeng studentene gjennomfører).

Inntekt fra Kunnskapsdepartementet til UiA	Ved fullt innfaset studie
Studieplasstildeling ABLU 20 studieplasser	4,156 mill. NOK
Resultatbasert uttelling, studiepoeng ABLU og BLU-D	8,150 mill. NOK
Inntekt totalt	12 306 000

Ved fullt innfaset studie vil UiA få inntekter i rammen fra KD i størrelsesorden 12,3 mill. NOK.

2. Beregning av kostnader

Ved gjennomføring av de to fleksible studiene vil det påløpe ulike kostnader som oversikten nedenfor viser. En stor del er kostnader knyttet til gjennomføring av undervisning og praksisopplæring.

Kostnader – emnemodulen		
Undervisning	Per år ved fullt innfaset studie	Høst 2025
Fast tildeling emner ABLU (*0,5) Fast tildeling emner ABLU (*1,0)	1,1 mill. NOK 2,2 mill. NOK	122 218,-
Variabel tildeling fagemner ABLU og BLU-D	3,875 mill. NOK	264 058,-
Variabel tildeling oppgaveemne	Inngår i den over	I.a
Resultatbasert tildeling fagemner	2,642 mill. NOK	I.a
Resultatbasert tildeling oppgaveemne	Inngår i den over	I.a
Kostnader emnemodulen totalt Kostnader emnemodulen totalt	Kr 7 617 000 Kr 8 717 000	
Særkostnader	Per år ved fullt innfaset studie	Høst 2025
Praksis		
Eksterne lønnskostnader praksislærere	Kr 1 920 000,-	Kr 400 000,-
Kostnader kompetanseheving og oppfølging av praksislærere	Kr 80 000,-	Kr 10 000,-
Interne lønnskostnader koordinering (20% stilling ALU)	Kr 165 000,-	Kr 82 500,-
Reiseutgifter – oppfølging av praksislærere/studenter	Kr 40 000,-	Kr 5 000,-
Praksisveileder Pedagogikk	Kr 390 000,-	Kr 48 750,-
Administrasjon		

Interne kostnader studiekoordinering/veiledning (40% stilling ALU)	Kr 330 000,-	Kr 165 000,-
Reiseutgifter – oppfølging studiested Lister	Kr 15 000,-	Kr 0,-
Lokaler og reiseutgifter for faglærere		
Kostnader lokaler (Lister)	Kr 0,-	Kr 0,-
Reiseutgifter for faglærere – samlinger Lister	Kr 187 200,-	Kr 0,-
Særkostnader totalt:	Kr 3 127 200,-	
Totalt kostnader emner og særkostnader	Kr 10 744 200	
Totalt kostnader emner og særkostnader	Kr 11 844 200	

Premissene for beregningene er som følger:

	ABLU/DBLU
Omfang på studiene	180 studiepoeng (deltid over fire år)
Antall studenter	40 (20 ABLU og 20 BLU-deltid)
Antall dager i praksis (forskriftsbestemt)	100
Kunnskapsområder – antall studiepoeng fast tildeling	135
Bacheloroppgave – vekting (3,5)	15
Antall studiepoeng som samkjøres mellom ABLU/BLU- deltid og ordinær heltids BLU	30

Kostnader emnemodulen - kommentarer

Fakultetene vil få fast tildeling, variabel tildeling og resultattdeling ved gjennomføring av emner. Alle beregninger knyttet til kostnader i emnemodulen er gjort av Økonomiavdelingen ved UiA. Premissene for beregningene er utarbeidet av Avdeling for lærerutdanning og gjennomgått i møter med Økonomiavdelingen.

Fast tildeling til fakultetene beregnes ut fra antall studiepoeng med fagemner som undervises, noe som innebærer 165 studiepoeng for ABLU/BLU-deltid. (15 studiepoeng er bacheloroppgave (oppgaveemne) som ikke gis fast tildeling).

Det er totalt åtte fordypninger på 30 studiepoeng som kan velges i ordinær BLU. Noen av disse vil gjøres samlingsbasert, og dermed bli valgmuligheter i ABLU/BLU-deltid som da vil få felles undervisning med ordinær BLU Kristiansand. Fordypningsemnet på 30 studiepoeng som alle studenter skal gjennomføre, er dermed ikke tatt med i beregningen for fast tildeling. Våre beregninger er gjort med full fast tildeling. Effektivisering er gjort ved å trekke ut 30 studiepoeng, for fordypninger. Vi regner ikke halv fast (*0,5) på disse.

Variabel tildeling og resultattdeling

Variabel tildeling og resultattdeling er beregnet i henhold til UiAs budsjettmodell.

Særkostnader – kommentarer

Praksis

Eksterne lønnskostnader til praksislærere: Forskrift for barnehagelærerutdanning har krav om 100 dager praksis, og avlønning av praksislærere reguleres i henhold til «Øvingslæreravtalen». Ut fra bestemmelsene i denne avtalen, er praksiskostnader beregnet til ca. 60.000 NOK pr. student for all praksis gjennom studiet. I beregningen er praksiskostnadene fordelt med 20.000 NOK pr. student de tre første årene av den fireårige utdanningen. Det er lagt til grunn et frafall av studenter underveis i studiet.

Kompetanseheving og oppfølging av nye praksislærere: Det legges opp til at studenter på de to utdanningsløpene får praksis nært hjemsted. Det betyr at nye praksisbarnehager/praksislærere må engasjeres. Det vil påløpe en kostnad for nødvendig kompetanseheving og oppfølging som er anslått til 20.000 NOK, delvis basert på tidligere ABLU og pågående D-BLU-utdanning.

Interne lønnskostnader til praksiskoordinering: Det kreves et betydelig arbeid med å inngå nye partnerbarnehageavtaler, gi kompetanseheving og følge opp nye lærere, koordinere og følge opp tre kull med ca. 40 studenter (totalt over 100 studenter), være med i vurderings- og skikkehetsarbeid osv. Det er foreslått en ressurs på 20 % stilling knyttet til Avdeling for lærerutdanning.

Reiseutgifter: Ved større geografisk spredning på praksisplassene, vil det påløpe økte reiseutgifter for å følge opp praksislærere og/eller studenter. Denne kostnaden anslås til 10.000 NOK pr. år.

Praksisveileder Pedagogikk: Forskrift og øvingslæreravtale har bestemmelser om at det skal være «Praksisveiledere» fra pedagogikkmiljøet som følger opp studenter i praksis, i tillegg til faglærere fra de ulike fagmiljøene i kunnskapsområdene. Det er stipulert 150 timer pr. kull for å ivareta denne lovbestemte funksjonen.

Administrasjon

Studiekoordinering og studieveiledning: Fullt innfasert vil de to fleksible studiene ABLU og BLU deltid ha mellom 100-150 aktive studenter. Erfaringer har vist at det er behov for mye studiekoordinering og studieveiledning for å følge opp faglærere og studenter, slik at kvaliteten på studiet og gjennomføringsgraden av studenter blir høyest mulig. Det er derfor anslått en 40% stilling knyttet til Avdeling for lærerutdanning, basert på erfaringer med gjennomføring av tidligere ABLU og nåværende DBLU.

Reiseutgifter – desentralisert studiested: Det året undervisning gis eventuelt gis med desentraliserte samlinger i Lister, vil det være behov for litt reising for koordinator/studieveileder. Dette er anslått til 5000 NOK pr. år.

Lokaler og reiseutgifter for faglærere

Lokaler: I forbindelse med desentraliserte samlinger i Lister, er det tatt høyde for at det ikke påløper utgifter til lokaler, men at lokaler knyttet til Lister kompetanse- og studiesenter benyttes.

Reiseutgifter for faglærere: Det legges opp til fire samlinger av tre dager hvert semester. Hvis det blir desentraliserte samlinger i distrikt, må faglærere pendle disse dagene. Det er

kalkulert med to timer reisevei, som faglærere får avsatt i arbeidsplanen. Kjøregodtgjørelse følger UiAs vanlige regler.

Kostnadsbesparelser/innsparinger

I den foreslåtte modellen for to fleksible barnehagelærerutdanninger er det gjort ulike grep for å redusere kostnadene og skape bærekraftige utdanninger. Kostnadsbesparelsene vil være betydelige, selv om resultatbaserte inntekter fra KD vil reduseres på grunn av at ett kull BLU-heltid i Grimstad ikke starter opp i henhold til rulleringsplan. Her nevnes de viktigste innsparingene:

- Bortfall undervisning og praksis for ett kull - heltidsutdanning i Grimstad: Det er tenkt å rullere mellom studiested for samlinger knyttet til ABLU/BLU-deltid. Det året samlingene legges til Grimstad, tas det ikke opp studenter på det ordinære BLU-heltidsstudiet i Grimstad med 35 studieplasser. Det vil gi økonomiske innsparinger for kostnadene til undervisning og praksis et helt kull med ordinære heltidsstudenter.
- Reduksjon praksisplasser – ordinær BLU Kristiansand: Når BLU heltid Kristiansand skaleres ned med 35 plasser, vil praksiskostnadene kunne reduseres med omtrent 2 millioner NOK (35*60.000) og overføres til ABLU/BLU deltid. Det blir derfor ikke «nye» praksiskostnader knyttet til opprettelse av de fleksible studiene.
- Gjenbruk fordypninger ordinær BLU: Studenter har ett semester (30 stp.) hvor de velger et fagområde som de fordyper seg i. Ved å gjøre noen av fordypningene samlingsbasert, vil det åpne for samkjøring med ABLU/BLU deltid, noe som vil gi innsparinger i størrelsesorden 0,5 mill. NOK pr. fordypning hvis alternativet var å dublere emnet.
- Samkjøring bacheloroppgaven: Undervisning som gis knyttet til bacheloroppgaven i ordinær BLU (Kristiansand) kan gis som nett- og/eller samlinger og dermed samkjøres mellom de ulike programmene.
- Studie- og emneplaner: Det legges opp til at studie- og emneplaner får et så likt design som mulig. Det vil åpne for samkjøring av undervisning mellom ABLU og BLU deltid. Videre vil det effektivisere arbeidet for både faglærere, praksislærere og andre fagpersoner som er involvert i utdanningen (koordinator, studieveileder).

Oppsummering

Inntekt totalt per år	Kr 12 306 000
Totalt kostnader emner og særkostnader per år (*0,5)	Kr 10 744 200
Totalt kostnader emner og særkostnader per år (*1,0)	Kr 11 844 200
Innsparinger per år	Forventet betydelige, men vil kreve bearbeiding og bistand fra økonomiavdelingen.

Veien videre med fleksible studier i lærerutdanningene

I utredningsarbeidet har ulike sider ved fleksibilisering av lærerutdanningene blitt gjort rede for og drøftet. Det er et omfattende sakskompleks, og flere av punktene som er omtalt må følges opp videre.

I tillegg til anbefalingene som foreslås knyttet til noen av punktene, vil vi kort peke på noen tema som bør følges nøye og arbeides videre med i tiden som kommer. Det er viktig for at UiA skal kunne fortsette å tilby attraktive og relevante utdanninger med høy kvalitet som best mulig svarer på de kompetansebehovene regionen har.

- **Utforske mulighetsrommet som en felles rammeplan vil gi:** KD arbeider med å samle rammeplaner for de ulike lærerutdanningene i én felles rammeplan. Det vil antakelig gi institusjonene større autonomi og mulighetsrom til å utforme utdanninger på innovative måter, hvor en for eksempel kombinerer deler av utdanninger (BLU/GLU 1-7, GLU 1-7/5-10/8-13) og eventuelt utformer nye (fleksible) studiedesign. Slike grep kan være nødvendige for å bevare et bredt fagvalgstilbud og robuste fagmiljø.
- **Kvalitet vs fleksibilitet:** Det er viktig å evaluere og følge opp ulike sider ved fleksible utdanninger hvor vi vet at det er utfordrende å opprettholde høy kvalitet samtidig som utdanningene fleksibiliseres: for eksempel praksisopplæring, skikkethetsvurdering, utvikling av kompetanser som krever fysisk tilstedeværelse.
- **Kannibalisering:** Flere institusjoner med erfaringer fra nett- og samlingsbaserte studier peker på utfordringen med at de ordinære campusstudiene kan «lekke» studenter til fleksible studier og over tid utfordre bærekraften til campusstudiene.
- **Studentene:** Det bør arbeides videre med å få god kunnskap om studentene som søker fleksible (og ordinære) utdanninger: kjønn, alder, geografi, gjennomstrømming og frafall, overgang fra utdanning til yrke (blir de værende i hjemstedskommunen) osv.
- **Faglærere i fleksible utdanninger:** Det kan være krevende for faglærere å undervise i fleksible utdanninger fordi det krever en ny måte å tilrettelegge undervisningen på. Det er derfor svært viktig at faglærere gis god tid til kompetanseheving og samarbeid. Det må også settes av god tid til reising, slik at dette ikke «sliter ut» personalet (jf. HK-dir. 2024/3:48).
- **Fagtilbud:** Lærerutdanningene har en viktig strategisk betydning for regionen. Det bør derfor være et tett samarbeid og partnerskap om fagtilbud og rekruttering både for grunnutdanning og etter- og videreutdanning. Det vil være alvorlig for regionen dersom UiA ikke kan tilby skolens fagområder i sine utdanninger.

Referanser

Agder fylkeskommune. (2018). *Kompetansestrategi Agder 2030 – for bedre balanse mellom tilbud og etterspørsel etter kompetanse i det regionale arbeidsmarkedet*. <https://agderfk.no/oversikt-over-planer-og-rapporter/planer-og-strategier/kompetansestrategi-agder-2030/>

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2023). *Dimensjonering av høyere utdanning. Kartlegging av kunnskapsbehov og vurdering av tiltak (Rapport nr. 7/2023)*. <https://hkdir.no/rapporter-undersokelser-og-statistikk/dimensjonering-av-hoyere-utdanning-kartlegging-av-kunnskapsbehov-og-anbefalinger-for-dimensjonering>

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse. (2024). *Får skolene den fagkompetansen de trenger? En kartlegging av de skolerettede lærerutdanningene*. <https://hkdir.no/rapporter-undersokelser-og-statistikk/far-skolene-den-fagkompetansen-de-trenger-en-kartlegging-av-de-skolerettede-laererutdanningene>

Finansdepartementet. (2024). *Meld. St. 31 (2023-2024) Perspektivmeldingen 2024*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-31-20232024/id3049290/>

Iversen, J. M. V., m. fl. (2023). *Rekruttering av lærere ved norske skole (SØF-rapport nr. 04/23)*. NTNU, Samfunnsforskning, Senter for økonomisk forskning. <https://samforsk.no/publikasjoner/nr-4-23-rekruttering-av-laerere-ved-norske-skoler>

KS Kommunesektorens arbeidsgivermonitor. (2023). *Arbeidsgivermonitoren 2023: Status og trender for arbeidslivet i kommunesektoren*. <https://www.ks.no/fagomrader/statistikk-og-analyse/arbeidsgivermonitoren/arbeidsgivermonitoren-2023-status-og-trender-for-arbeidslivet-i-kommunesektoren/>

Kommunal og distriktsdepartementet (2023) *Meld. St. 27 (2022 – 2023). Eit godt liv i heile Noreg – distriktspolitikk for framtida*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-27-20222023/id2985545/>

Kunnskapsdepartementet. (2005) *F-04-05: Nye avtaler for øvingslærere*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/rundskriv-f-04-05/id109530/>

Kunnskapsdepartementet. (2021). *Desentralisert og fleksibel utdanning ved fagskoler, høyskoler og universiteter*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/desentralisert-og-fleksibel-utdanning-ved-fagskoler-hoyskoler-og-universiteter/id2861368/>

Kunnskapsdepartementet. (2024a). *Flere lærere i barnehage og skole. Strategi for rekruttering til lærerutdanningene og læreryrket 2024-2030*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/strategi-for-larerrekruttering/id3025152/?ch=1>

Kunnskapsdepartementet. (2024b). *Meld. St. 19 (2023-2024) Profesjonsnære utdanninger over heile landet*. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-19-20232024/id3032273/>

NAV. (2024). *Bedriftsundersøkelsen i Agder: Kartlegging av arbeidsmarkedet i Agder*. <https://www.nav.no/no/lokalt/agder/statistikk-og-presse/bedriftsundersokelsen-i-agder>

Nasjonale forskrifter og retningslinjer for lærerutdanningene,
<https://www.uhr.no/temasider/nasjonale-retningslinjer/nasjonale-retningslinjer-for-larerutdanningene/>

Statistisk sentralbyrå. (2023a). *Lærerkompetanse i grunnskolen*. <https://www.ssb.no/utdanning/grunnskoler/artikler/laererkompetanse-i-grunnskolen.hovedresultater-2021-2022>

Statistisk sentralbyrå. (2023b). *LÆRERMOD 2020-2024*. <https://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/sysselsetting/artikler/laererm-2020-2040>

Universitetet i Agder, Universitetsstyret, sak 125/20, Distriktsvennlige utdanninger
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/441483?agendaltemId=212124>

Universitetet i Agder, Universitetsstyret, sak 82/23, Fastsetting av prinsipper for undervisning ved UiA
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/624646?agendaltemId=218573>

Universitetet i Agder, Universitetsstyret, sak 74/24, Budsjettforslag 2026 – satsinger utenfor rammen fra Universitetet i Agder
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/678871?agendaltemId=221213>

Universitetet i Agder, Universitetsstyret, sak 85/24, Internfordeling 2025 og Plan 2025-2028
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/678873?agendaltemId=221413>

Universitetet i Agder, Styret for lærerutdanningene, sak 22/22, Fakultetenes ressursbruk i lærerutdanningene
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/570647?agendaltemId=216339>

Universitetet i Agder, Styret for lærerutdanningene, sak 20/24, Utredning av fleksible studietilbud innenfor lærerutdanningene
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/690007?agendaltemId=220569>

Universitetet i Agder, Styret for lærerutdanningene, sak 39/24, Etablering av PPU-master
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/717623?agendaltemId=221336>

Universitetet i Agder, Styret for lærerutdanningene, sak 48/24, Godkjenning av programplan for barnehagelærerutdanning deltid og arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning
<https://opengov.360online.com/Meetings/UIA/Meetings/Details/717624?agendaltemId=221573>

Utdanningsdirektoratet. (2024). *Fakta om barnehager 2023*. <https://www.udir.no/tall-og-forskning/statistikk/statistikk-barnehage/analyser/2024/fakta-om-barnehager-2023/>

Wollscheid, S., m. fl. (2020). *Fleksibel opplæring for voksne: En kunnskapsoppsummering* (NIFU Rapport 2020:29). <https://nifu.brage.unit.no/nifu-xmlui/handle/11250/2728210>

Lover og forskrifter

Egenbetalingsforskriften (2023). *Forskrift om endring i forskrift om egenbetaling ved universiteter og høyskoler* (FOR-2023-06-22-1020). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/forskrift/2023-06-22-1020>

Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder. (2024). *Forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Agder*. (FOR-2024-09-11-2022). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-06-22-833?q=forskrift%20om%20studier%20og%20eksamen>

Forskrift om opptak til studier og emner ved Universitetet i Agder. (2024). *Forskrift om opptak til studier og emner ved Universitetet i Agder*. (FOR-2024-0131-185). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2021-11-24-3370?q=forskrift%20om%20opptak%20til%20studier>

Opplæringsforskriften (2024) *Forskrift om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringsforskrifta)* (FOR-2024-11-01-2626). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2024-06-03-900>

Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanningen (2023) *Forskrift om rammeplan for barnehagelærerutdanning* (FOR-2023-06-30-1200). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2012-06-04-475>

Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7. (2023). *Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 1-7* (FOR-2023-06-30-1218). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-06-07-860?q=forskrift%20om%20rammeplan%20for%20grunnskole>

Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 5-10. (2023). *Forskrift om rammeplan for grunnskolelærerutdanning for trinn 5-10* (FOR-2023-06-30-1202). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2016-06-07-861?q=Forskrift%20om%20rammeplan%20for%20grunnskolel%C3%A6rerutdannin>

Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning. *Forskrift om rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning* (FOR-2024-06-28-1394). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2015-12-21-1771?q=forskrift%20om%20rammeplan%20for%20ppu>

Studiekvalitetsforskriften (2024). *Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning* (FOR-2024-12-09-3006). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2010-02-01-96?q=studiekvalitetsforskriften>

Studietilsynsforskriften (2024). *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning (studietilsynsforskriften)* (FOR-2024-12-09-3006). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2017-02-07-137?q=studietilsynsforskriften>

Vedlegg

Vedlegg 1 Utredning av modeller for fleksible lærerutdanninger

I løpet av høsten -24 skal det legges fram en langsiktig plan for fleksibel og distriktsvennlig utdanning for universitetsstyret. Som del av grunnlaget for denne planen er det behov for en utredning om hvordan en framtidig, økonomisk bærekraftig modell for fleksible profesjonsutdanninger kan se ut. Avdeling for lærerutdanning får i denne sammenheng i oppdrag fra viserektor for utdanning å utrede fleksible lærerutdanninger. Dette notatet er en konkretisering av dette oppdraget.

UiA har i flere år tilbudt distriktsvennlige profesjonsutdanninger (sykepleie, vernepleie og barnehagelærer) der deler av undervisningen er gitt fysisk i Lister, Setesdal og Østre Agder, og der også praksis har vært gjennomført i de aktuelle regionene, så langt det har vært mulig. Hensikten har vært å gi utdanningstilbud til personer som ikke har mulighet til å følge et ordinært studium på campus. Det er forventninger i regionene om at UiA opprettholder og helst utvider tilbudet om distriktsvennlige utdanninger. Blant annet er det etterspørsel etter femårig lærerutdanning. Det har også nylig kommet føringer fra Kunnskapsdepartementet knyttet til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (ABLU) og PPU-utdanningene. Fleksible utdanningstilbud vil kunne være utfordrende for fakultetene, blant annet med tanke på ressursbruk, å dublere deler av undervisningen og å gi studenter i distriktene like god oppfølging som studentene på campusutdanningene.

Universitetsstyret har tidligere fastsatt en modell for finansiering av distriktsvennlige studier som innebærer at det gis 50% tillegg i antall studiepoeng med fast tildeling i emnemodulen. Finansieringsmodellen vil også bli vurdert i utredningen.

Kompetanse Norge (2021) definerer fleksibel utdanning slik: "Utdanning som setter den lærende i sentrum ved å tilby et pedagogisk opplegg med flere alternativer for hvordan læringsaktivitetene kan gjennomføres". Denne definisjonen tar utgangspunkt i åtte ulike dimensjoner ved fleksibilitet. Dimensjonene er tid, sted, omfang, progresjon, samhandling, innhold og fleksibilitet i vurdering og formalisering. Det må ikke være fleksibilitet på alle disse dimensjonene, men noen av dem må være oppfylt for å definere tilbudet som fleksibelt. Både gradsstudier og kortere studietilbud, herunder EVU-emner, kan tilbys som fleksible utdanninger.

«Distriktsvennlig» er et begrep som kun brukes ved UiA. I de distriktsvennlige utdanningene er det først og fremst dimensjonen sted som er ivaretatt. Fleksible utdanningstilbud kan også gjelde campusbaserte utdanninger, for eksempel ved å tilrettelegge undervisning for studenter som er i jobb.

Utredningen av fleksible lærerutdanninger vil omfatte:

- **5-årig grunnskolelærerutdanning**, fortrinnsvis heltid, der målgruppen primært er personer som ikke kan eller ønsker følge et ordinært campusstudium
- **barnehagelærerutdanning**, fortrinnsvis deltid og sett i sammenheng med etablering av ABLU
- **PPU**: jf forslag om å etablere master i PPU (120 SP) og/eller Erfaringsbasert master i PPU (90 – 120 SP for de som har minst to års relevant erfaring fra arbeid i skolen). Vurdere bachelorgrad som inneholder minst ett relevant fag som gir kompetanse til å undervise og minst to års relevant arbeidserfaring fra skolen som opptaksgrunnlag til PPU (midlertidig unntak frem til 2030). Eventuelt også vurdere en modell for samarbeid mellom fagskolen og PPU-Y (yrkesteori). Beskrive studienes strategiske betydning for UiA og regionen

Utredningen vil inkludere:

- Kartlegge rekrutteringsgrunnlaget, behov og etterspørsel

- Kartlegge tilsvarende og beslektede studier i regionen og nasjonalt
- Foreslå mulig(e) modell(er) for studieplan, herunder hvilke valgfag som kan tilbys og konsekvenser av dette
- Beskrive mulige modeller for fleksibel undervisning, inklusive plan for praktisk gjennomføring på ett eller flere studiesteder utenfor campus og/eller samlingsbasert på campus
- Foreslå modell for praksis, herunder hvor praksis kan gjennomføres
- Vurdere alternativer for opptak med eller uten geografisk begrensning
- Vurdere muligheter for oppstart H-25 for ett eller flere tilbud.
- Skissere en plan for opptak de nærmeste 6-8 årene.
- Beregning av kostnader med utgangspunkt i skisserte modeller for gjennomføring av undervisning og praksis.

Utredningen vil gjennomføres i to faser:

Fase 1 med frist 20. september: en redegjørelse for status for utredningen hvor grunnleggende dimensjoner knyttet til etablering av fleksible utdanningstilbud (som rekrutteringsgrunnlag og kostnadsberegninger) blir gjort rede for. Grove skisser til mulige modeller for fleksible utdanningstilbud vil bli presentert. Det tas sikte på at dette vil kunne gi tilstrekkelig grunnlag for at UiA-styret kan fastsette opptakstall i fht eventuelt studentopptak høsten 2025 og som grunnlag for langtidsplan for fleksibel og distriktsvennlig utdanning.

Fase 2 med frist 15. desember: rapport om fleksible utdanningstilbud for BLU, GLU og PPU. Arbeidet gjennomføres i samarbeid med fakultetene og Utdanningsavdelingen, og baseres blant annet på tilgjengelige data om kompetansebehov i Agder og andre institusjoners tilbud av fleksible lærerutdanninger. Utredningen gjennomføres i dialog med regionen. Det oppnevnes en prosjektleder for utredningen knyttet til BLU og GLU og en for utredning knyttet til PPU. Det etableres arbeidsgruppe(r) for utredningen med representanter fra fagmiljøene, Utdanningsavdelingen og Økonomiavdelingen. Forum for lærerutdanning, som består av instituttledere ved institutt som tilbyr emner i lærerutdanningene, vil være referansegruppe for utredningen. Viserektor for utdanning holdes orientert underveis. Utredningen gjennomføres i lys av ekspertgruppen for overordnet styring av lærerutdanningene sin rapport, den nasjonale strategien for rekruttering til læreryrket og andre styrende dokumenter, samt NOKUT-evalueringen av grunnskolelærerutdanningene og andre programevalueringer.

Kostnader:

2 månedersverk til Avdeling for lærerutdanning. Hovedvekten av arbeidet vil gjennomføres i tilsvarende 50% stilling i august – november.

Frikjøp av faglærere i arbeidsgruppen beregnes anslagsvis til inntil ca et halvt månedersverk

Totalt: inntil 2,5 månedersverk.

Vedlegg 2 Erfaringer fra ABLU og DBLU

Opptakstall, gjennomføring/frafall, noen fakta om studentene (kjønn, alder og geografi)

A-BLU:

ABLU har vært gjennomført med 3 kull ved UiA; (Antall menn i parentes)

Kull 2015 med 38 (8) studenter som startet og 30 (7) studenter som fullførte

Kull 2016 med 19 (3) studenter som startet og 17 (1) som fullførte

Kull 2019 med 29 (4) studenter som startet og 23 (3) som fullførte

Den geografiske fordelingen var mest knyttet til Agder med 1 student fra Oslo i Kull 2015 og 2016. Opptaket var åpent uten krav om geografisk tilknytning, og studentene kom fra både by og distrikt.

Opptakskriteriene var minst 2 års relevant yrkespraksis, dokumentert ansettelsesforhold i barnehage i 40-60 prosent stilling gjennom hele studietiden og at de dokumenterte forpliktende samarbeidsavtale mellom UiA og barnehageeier.

Kull 2015 ble startet opp i et samarbeid med daværende Universitet i Nordland (UiN) der undervisningen ble fordelt mellom institusjonene. Denne samarbeidsavtalen ble avsluttet før kull 2016 og 2019.

D-BLU:

Det er 35 plasser. Opptak knyttes til distriktskommunene og det er kun søkere herifra som kunne søke på utdanningen.

Opptak høsten 22: 38 studenter (Lister: 21, Østre Agder: 8, Setesdal: 8)

Studenttall høsten 24: 26 studenter (Lister: 16, Østre Agder: 5, Setesdal: 5)

Organisering – modeller

ABLU:

	Høst	Praksis	Vår	Praksis
1.år	NHB 20 sp BULL 10	3 uker i egen BHG	NHB KKK 15 sp	3 uker
2.år	BULL 10 KKK 15 sp	3 uker	BULL 2,5 stp STM 20 sp	4 uker
3.år	BULL 10 sp SRLE 20 sp	2 uker	LSU 15 sp SRLE	3 uker i egen BHG
4.år	Fordypning 30 sp	2 uker	Bacheloroppgave 15 sp	0 uker

Kommentarer til studiemodellen:

- 75% studie med 22,5 studiepoeng pr semester
- Praksis: 70% i ekstern barnehage og 30% (1. og 6. semester) i egen barnehage
- Praksisfordeling mellom studentenes barnehager
- Relativt korte praksisperioder
- 1 uke grunnskolepraksis i 4. semester etter 3 uker i barnehage
- Fordypningen i 7. semester går over til 8. semester og avslutter med sin eksamen i uke 8-9. Dette pga. antall studiepoeng på 22,5 pr semester i en deltidsutdanning

Undervisning/samlinger

Undervisningen foregår ukentlig digitalt to dager i uken (litt ulikt fra kull til kull) i tillegg til 3-4 samlinger i semesteret på Campus Kristiansand.

DBLU:

Studiemodell DBLU:

År	Høst	Praksis	Vår	Praksis	Studiepoeng
1.	BULL STM	2 uker	BULL STM	4 uker	20 25
2.	STM (eksamen i uke 40-41) NHB SRLE	1 uke Grunnsk	NHB SRLE	5 uker	5 20 20
3.	KKK	3 uker	KKK LSU	3 uker	30 15
4.	Fordypning (eksamen i uke 8-9)	2 uker	Fordypning til uke 8-9 Bachelor	0	30 15
					180

Kommentar til studiemodellen:

- Praksis i første og andre semester gjennomføres i samme barnehage for å ivareta progresjon og minske ulempen med en kort periode på to uker i første semester.
- Praksis i 3. semester skal gjennomføres i skolen.
- I 2. semester avsluttes STM i uke 40-41 med eksamen etter en gjennomført praksisperiode i grunnskolen. SRLE starter derfor med undervisningen etter at STM har hatt sin eksamen.
- Pga. fokus på overgang barnehage-skole i første del av 3. semester (i STM) må pedagogikk (i STM) legge til rette for at arbeidskravet med samme tema tilpasses og legges i tilknytning til dette tidspunktet.
- Fordypningen i 7. semester går over til 8. semester og avslutter med sin eksamen i uke 8-9. Dette pga. antall studiepoeng på 22,5 pr semester i en deltidsutdanning.

Undervisning/samlinger:

Undervisning torsdag og fredag. Onsdag torsdag og fredag når det er samlinger.

Det er 4 samlinger i semesteret:

1 samling Campus

1 samling i distriktene hvor faglærer er fysisk til stede

2 samlinger der faglærer er digitalt til stede

Koordinatorene er til stede på alle samlinger i distriktene, de har ansvar for oppfølging av studenter utover dette, samt at de deltar på planlegging med faglærere. Det er laget retningslinjer for deres arbeid.

Mellom samlingene er det ukentlig nettbasert undervisning der studentene kan sitte hjemme hos seg selv.

Økonomi:

ABLU:

I sin helhet finansiert gjennom øremerkede midler fra KD

Statsforvalter tildelte kr. 50 000 pr. barnehage som hadde studenter i DBLU

(tilretteleggingsmidler)

Vi husker ikke kostnader pr. studieplass, men når KD lyste ut muligheten for å starte opp nye ABLU plasser aug.24, ville det bli overført en finansiering på kr. 100 100 pr år pr.

Studieplass. (Beløpet tilsvarer standardsatsen for studieplasstildeling i det nye finansieringssystemet for universiteter og høyskoler.)

DBLU:

Finansiering fra ulike kilder

Fast tildeling: 50% studiepoengfinansiering

Variable tillegg: Ordinært

Resultattildeling: Ordinært

Man har i tillegg brukt gamle ABLU midler for å dekke opp studiepoengene samt ressurser til studie og praksisledelse, praksisveiledning (pedagogikk) og diverse utgifter knyttet til særskilt tilrettelegging i noen kunnskapsområder.

Praksis finansieres av midler tildelt av fylkesutvalget (Agder fylkeskommune)

Regionale koordinatører, reiseutgifter og studieveiledning finansieres av prosjektmidler fra HK-dir.

Samarbeid med praksisfeltet

ABLU:

Studentene i ABLU har hatt praksis hverandres barnehager gjennom studiet så langt det har latt seg gjøre. Ved opptak dokumenterte studentene at barnehagen sa seg villig til å legge til

rette for studiet gjennom 4 år med 40-60% stilling i barnehagen som opptakskriterier. Barnehagene måtte også stille en mentor tilgjengelig for studenten i tillegg til praksislærere som tok imot studenter fra studiet i praksisperiodene. Mentorene skulle tilby studenten veiledning minimum 1 time per mnd. (betalt veiledning). Det ble lagt opp til 2 dagers (lunsj til lunsj) samlinger for mentorene hver vår i tillegg til et par felles samlinger på campus for styrerne gjennom studiet.

Samarbeidet foregikk på samme måte som i ordinær BLU med tanke på krav til praksislærer, oppfølging av og forberedelse til praksis. Samhandling med barnehagen var derimot tettere i forhold til veiledning og oppfølging av enkeltstudenter og barnehagen som lærende organisasjon. Gjennom praksisperiodene ble det også lagt opp til studiesamlinger der praksisgrupper samlet seg i barnehagene etter tur med faglige opplegg der faglærer var til stede. Dette kunne være ulikt fra KO til KO.

DBLU:

Det er inngått nye partneravtaler og holdt kurs for styrere og praksislærere i disse barnehagene. Det har også vært en dialog med eier/myndighet i denne prosessen.

Samarbeidet foregår på samme måte som i ordinær BLU. Det er behov for å se på om vi må løse opp på reglene for at du ikke skal ha noen relasjoner i barnehagen du har praksis da forholdene i distriktene er tettere enn i storbyene.

Vedlegg 3, Internfordeling 2025

Internfordeling 2025 - Høringsinnspill fra Avdeling for lærerutdanning

Avdeling for lærerutdanning takker for tilsendt høringsforslag og ber om at høringsinnspillene under tas med i det videre arbeidet.

Punkt 2.1.1 Fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (BACABLUdeltid) og fleksibel barnehagelærerutdanning (BACBLU-DELTID)

Budsjettinnspillet og initiativet fra Avdeling for lærerutdanning (ALU) som gjelder fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (BACABLU-DELTID) og fleksibel barnehagelærerutdanning (BACBLU-DELTID) er et forsøk på å øke søkertallene til barnehagelærerutdanningene i lys av den senere tids nedgang til dette studiet. Vi oppfatter dette som et innovativt og økonomisk bærekraftig initiativ – men at økonomiavdelingens budsjettforslag ikke i tilstrekkelig grad understøtter initiativet. Årsakene til det er følgende:

- Halv fast tildeling er ikke tilstrekkelig til å gjennomføre emnene i utdanningen. Vi oppfatter at det vil være nødvendig med full fast tildeling til de studiepoengene som er lagt inn i beregningene. Vi gjør oppmerksom på at der det er sambruk av emner (fordypninger og bachelor), er det ikke lagt inn kostnader knyttet til fast tildeling.
- I budsjettinnspillet fra ALU er det beregnet særkostnader knyttet til administrasjon og møter/reiser. Dette er ikke inntatt i økonomiavdelingens budsjettforslag og omtales på en måte som gir usikkerhet på om det vil inntas på et senere tidspunkt. Samlet sett gir ikke det tilstrekkelig og nødvendig økonomisk forutsigbarhet for å kunne starte opp studieprogrammene fra høsten 2025. Forutsigbare ressurser til administrasjon og koordinering vil være nødvendig for å utvikle disse studieprogrammene i matrisen og for å ivareta samarbeidet med nye partnerbarnehager.
- Budsjettinnspillet fra ALU søker å vise et totalt økonomisk bilde, herunder innsparinger. Vi oppfatter at budsjettforslaget ikke i tilstrekkelig grad viser til helheten, herunder innsparingsmulighetene.
- Budsjettforslaget fra økonomiavdelingen er utarbeidet med utgangspunkt i dagens modell for desentraliserte utdanninger. Denne modellen ivaretar ikke kompleksiteten i initiativet fra ALU.

Vår vurdering er at budsjettforslaget slik det foreligger per i dag, ikke gir tilstrekkelige rammer for oppstart av studieprogrammene høsten 2025. Styret for lærerutdanningene skal behandle studieplan for ABLU/BLU-D i desember. Med budsjettforslagets nåværende rammer antas det at studieprogrammene ikke vil få nødvendig tilslutning fra Styret for lærerutdanningene.

Punkt 5. Fullbudsjetterte særkostnader, PPU-master

Vi viser til vårt budsjettinnspill og budsjettforslagets punkt 5 som omhandler praksiskostnader i lærerutdanningene. Som en følge av vedtak i styret for

lærerutdanning 6. november 2024, vil ikke PPU-master starte opp høsten 2025. Vi ber derfor om at sum praksiskostnader PPUlektor justeres ned med kr 600 000 NOK, fra kr 10 742 000 NOK til kr 10 142 000 NOK.

Punkt 5. Fullbudsjetterte særkostnader, BLU Vi viser til vårt budsjettinnspill og budsjettforslagets punkt 5 som omhandler praksiskostnader i lærerutdanningene. Ny beregning av praksiskostnader ABLU/BLU-D viser behov for å justere sum med kr 163 000 NOK. Vi ber derfor om at sum praksiskostnader BLU justeres fra kr 7 915 000 til kr 8 078 000 NOK.

Vedlegg 4, Fleksibel BACABLU-DELTID og BACBLU-DELTID

Fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (BACABLU-DELTID) og fleksibel barnehagelærerutdanning (BACBLU-DELTID)

Søkertall og opptak til ordinær barnehagelærerutdanning (heltid) i Kristiansand har vist en nedgang på ca. 35-40 studenter de siste årene. Det arbeides derfor med å skalere ned antall studieplasser på denne utdanningen, og i stedet tilby to fleksible barnehagelærerstudier: Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning (20 studieplasser) og deltidsbasert barnehagelærerutdanning (20 studieplasser). Studie- og emneplaner vil være tilnærmet lik ordinær barnehagelærerutdanning på heltid, men organisering (deltid) og modell for undervisning vil være annerledes. Samkjøring av undervisning mellom de to fleksible studiene, rulleringsplan for studiested-samlinger, og andre viktige spørsmål utvikles og avklares i samarbeid med fagmiljø og region med ønske om å få til oppstart høsten 2025, og deretter årlige opptak.

I regjeringens forslag til statsbudsjett for 2025 fikk UiA omgjort 20 plasser fra ordinær barnehagelærerutdanning til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning som følge av ledig kapasitet. Studieplassene ble gitt fra KD med halv sats for basis, opptrapping over 4 år, og opptak hvert år. Dette etter innsendt søknad til departementet mai 2024 (S-sak 44/24 (V)).

I S-sak 75/24 (V) «Planlagt studentopptak 2025-2026» la Avdeling for lærerutdanning frem ønske om å tilby fleksibel barnehagelærerutdanning høsten 2025 med forbehold om finansiering og godkjenning. Med bakgrunn i KDs omgjøring av 20 varige studieplasser til arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning vil UiA være rigget for opptak i fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning fra høsten 2025. Organisering av programmene vil medføre innsparinger for universitetet ved samkjøring av bacheloroppgave, gjenbruk av fordypningsemner, samt bortfall av undervisning for et kull i barnehagelærerutdanningen i Grimstad. I tillegg legges det opp til at studie- og emneplaner i begge de nye programmene får et så likt design som mulig og dermed kan samkjøres. Det vil effektivisere arbeidet for både faglærere, praksislærere og andre fagpersoner som er involvert i utdanningen (koordinator, studieveileder). Normalt vil det være naturlig å tildele 50% fast finansiering til disse studiene.

Etter høringsrunden erkjenner Universitetsdirektøren at lærerutdanningen, som gis i matrisen, er spesiell, og at fakultetene har reduserte muligheter for samkjøring og effektivisering. Innsparinger vil til en viss grad kunne hentes ut på universitetsnivå, og ikke nødvendigvis direkte på fakultetsnivå. Universitetsdirektøren mener det er viktig at studentene gis likt tilbud og møter god kvalitet i lærerutdanningene på tvers av fakultetene. Fakultetene står ikke like fritt til å foreta tilpasninger med bakgrunn i tilgjengelige ressurser. Universitetsdirektøren foreslår med bakgrunn i dette full fast tildeling i emnemodulen for fleksibel arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning, totalt 135 studiepoeng med fast tildeling fullt innfaset. Universitetsdirektøren foreslår 15 studiepoeng tildelt i budsjett for 2025 som en tildeling til første halvår. For fleksibel barnehagelærerutdanning (deltid) vil det være samkjøring av undervisning mellom de to utdanningene, og programmet tildeles ikke studiepoeng med fast tildeling.

I tillegg til studiepoeng og praksiskostnader knyttet til studiene ønsker Avdeling for lærerutdanning midler til dekning av kostnader til blant annet kompetanseheving og oppfølging av praksislærere, interne lønnsmidler for koordinering av praksis og studie og reiseutgifter. Universitetsdirektøren peker på at det i departementets tildeling ligger en forventning om at det allerede ligger midler i institusjonenes rammer til dekning av arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning. Det vises også til en nedgang i studenter på både barnehagelærerutdanningen og grunnskolelærerutdanningen hvilket burde tilsi en nedgang i avdelingens ressursbehov hva gjelder de samme områdene. Universitetsdirektøren mener at det fremdeles er knyttet usikkerhet til ressursbehovet til kompetanseheving og koordinering. Ressursbehovet samlet sett for lærerutdanningene bør derfor gjennomgås, og Universitetsdirektøren foreslår at det settes av **0,25 mill** kr hos ledelsen inntil videre.

Vedlegg 5, Spørreskjema for kartlegging av kompetansebehov og rekrutteringsgrunnlag i Agder-regionen

Spørreskjema for kartlegging av kompetansebehovene i barnehage og skole, og om rekrutteringsgrunnlaget i Agder-regionen.

Enhetsnivå

Bakgrunnsspørsmål

Hvilken type enhet besvarer du undersøkelsen på vegne av?

Barnehage

Skole 1 – 4

Skole 1 – 7

Skole 8 – 10

Skole 1 – 10

Oppvekstsenter

Videregående skole

Annet

Kommenter hvis "Annet":

Er det privat eller offentlig enhet?

Offentlig

Privat

Oppgi fullt navn til enheten du besvarer undersøkelsen på vegne av:

Hvilken kommune tilhører din enhet?

Arendal kommune

Birkenes kommune

Bygland kommune

Bykle kommune

Evje og Hornnes kommune

Farsund kommune

Flekkefjord kommune

Froland kommune

Gjerstad kommune

Grimstad kommune

Hægebostad kommune

Iveland kommune

Kristiansand kommune

Kvinesdal kommune

Lillesand kommune

Lindesnes kommune

Lyngdal kommune

Risør kommune

Sirdal kommune

Tvedestrand kommune

Valle kommune

Vegårshei kommune

Vennesla kommune

Åmli kommune

Åseral kommune

Annet

Kommenter hvis "Annet":

Velkommen til spørreundersøkelsen om kompetansebehovene i barnehage og skole, og om rekrutteringsgrunnlaget i Agder-regionen!

Besvarelsen vil ta 6-10 minutter.

Du kan ta pauser mens du svarer på spørsmål, men vennligst ikke avslutt nettleseren hvor du har spørreskjemaet åpent før du trykker på knappen "Avslutt".

Du kan navigere i undersøkelsen ved å trykke på knappene "Forrige" og "Neste" om du har behov for det.

Frist for å besvare undersøkelsen er 14. november 2024.

Rekruttering

I hvilken grad er du enig i følgende påstand?

Rekruttering av kvalifiserte barnehagelærere til din enhet (barnehage) er vanskelig.

(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt

I hvilken grad er du enig i følgende påstand?

Rekruttering av kvalifiserte lærere til din enhet (småskoletrinn i grunnskolen, 1-7) er vanskelig.

(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt

I hvilken grad er du enig i følgende påstand?

Rekruttering av kvalifiserte lærere til din enhet (ungdomstrinn i grunnskolen, 8-10) er vanskelig.

(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt

I hvilken grad er du enig i følgende påstand?

Rekruttering av kvalifiserte lærere til din enhet (videregående skole) er vanskelig.

(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt

Beskriv kort rekrutteringssituasjonen i enheten du er ansvarlig for:

Er det spesielle fag/fagområder du opplever som mer krevende å rekruttere til enn andre?

Fleksible barnehagelærerutdanninger

Hvor mange ansatte uten formell kompetanse i din barnehage kan være interessert i å ta barnehagelærerutdanning dersom denne gjøres fleksibel?

Oppgi antall:

Fleksible barnehagelærerutdanninger

Fleksibilisering kan gjøres langs ulike dimensjoner, for eksempel: sted, tid, progresjon og annet.

Hvilke dimensjoner er det viktig å gjøre fleksible for potensielle studenter i din enhet?

UiA har tidligere tilbudt ABLU (Arbeidsplassbasert barnehagelærerutdanning), der arbeidsstedet forpliktet seg på to viktige vilkår.

Er dette vilkår det er aktuelt for din barnehage å forplikte seg på?

	Ja	Nei	Ikke aktuelt
Barnehagen stiller en mentor til disposisjon gjennom hele studietiden	(1) m	(2) m	(3) m
Barnehagen er tilgjengelig som praksissted for egen ansatt, samt andre studenter i ABLU	(1) m	(2) m	(3) m

Takk for besvarelsen!

Vi kontakter deg om noe er uklart.

Med vennlig hilsen

Gunn Bjørnsen

Dekan for lærerutdanningene ved UiA

Spørreskjema for kartlegging av kompetansebehovene i barnehage og skole, og om rekrutteringsgrunnlaget i Agder-regionen.

Eiernivå (skole- og barnehageeier og barnehagemyndighet)

Bakgrunnsspørsmål

Vennligst oppgi din e-postadresse for kontakt ved eventuelle spørsmål etter gjennomgang av besvarelse:

Oppgi navn til geografisk område du har ansvar for (velg fra nedtrekksmeny):

Agder fylkeskommune

Arendal kommune

Birkenes kommune

Bygland kommune

Bykle kommune

Evje og Hornnes kommune

Farsund kommune

Flekkefjord kommune

Froland kommune

Gjerstad kommune

Grimstad kommune

Hægebostad kommune

Iveland kommune

Kristiansand kommune

Kvinesdal kommune

Lillesand kommune

Lindesnes kommune

Lyngdal kommune

Risør kommune

Sirdal kommune

Tvedestrand kommune

Valle kommune

Vegårshei kommune

Vennesla kommune

Åmli kommune

Åseral kommune

Annet

Kommenter hvis "Annet":

Oppgi antall enheter i kommunen:
(skriv "0" hvis ikke aktuelt)

Offentlige barnehager -

Private barnehager -

Offentlige grunnskoler -

Private grunnskoler -

Offentlige videregående skoler (med geografisk tilhørighet til kommunen) -

Private videregående skoler (med geografisk tilhørighet til kommunen) -

Annet –

Kommenter hvis "Annet":

Velkommen til spørreundersøkelsen om kompetansebehovene i barnehage og skole, og om rekrutteringsgrunnlaget i Agder-regionen!

Besvarelsen vil ta ca 15 minutter.

Du kan ta pauser mens du svarer på spørsmål, men vennligst ikke avslutt nettleseren hvor du har spørreskjemaet åpent før du trykker på knappen "Avslutt".

Du kan navigere i undersøkelsen ved å trykke på knappene "Forrige" og "Neste" om du har behov for det.

Frist for å besvare undersøkelsen er 14. november 2024.

Rekruttering

Hvordan opplever du arbeidet med å rekruttere kvalifiserte barnehagelærere/lærere til stillinger i barnehage og skole?

I hvilken grad er du enig i følgende påstander?

	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt
Rekruttering av kvalifiserte barnehagelærere til barnehager i kommunen er vanskelig	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Rekruttering av kvalifiserte lærere til småskoletrinn i grunnskolen (1-7) i kommunen er vanskelig	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Rekruttering av kvalifiserte lærere til ungdomstrinn i	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m

grunnskolen (8-10)
i kommunen er
vanskelig

Rekruttering av (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
kvalifiserte lærere
til videregående
skole er vanskelig

Beskriv kort rekrutteringssituasjonen i området du er ansvarlig for:

Er det spesielle fag/fagområder du opplever som mer krevende å rekruttere til enn andre?

Hva er behovet for barnehagelærere/lærere de neste ti årene i forhold til barnehage, grunnskole og videregående skole?
Beskriv behovet i ditt ansvarsområde.

Fleksible lærerutdanninger

Fleksibilisering kan gjøres langs ulike dimensjoner, for eksempel: sted, tid, progresjon.

Hvilke dimensjoner mener barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeier er de viktigste å fleksibilisere for å få flest mulig søkere? Begrunn svaret kort.

Fleksible lærerutdanninger

Hensikten med fleksible lærerutdanninger er at personer som ikke har mulighet eller ikke ønsker å følge ordinære utdanningsløp som er campusbaserte, kan få utdanningstilbud som gjør det mulig å bo hjemme og eventuelt være delvis i jobb samtidig som utdanningen gjennomføres.

I hvilken grad er du enig i følgende påstander?

	Svært uenig	Uenig	Verken enig eller uenig	Enig	Svært enig	Ikke aktuelt
Behovet for å tilrettelegge for en fleksibel barnehagelærerutdanning er stort	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Behovet for å tilrettelegge for en fleksibel lærerutdanning for trinn 1-7 er stort	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m
Behovet for å tilrettelegge for en	(1) m	(2) m	(3) m	(4) m	(5) m	(6) m

fleksibel
lærerutdanning for
trinn 5-10 er stort

Behovet for å (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
tilrettelegge for en
fleksibel
lærerutdanning for
trinn 8-13 er stort

Grunnlag for rekruttering

Hvilket grunnlag opplever barnehagemyndighet, barnehage- og skoleeier at det er for rekruttering til fleksible lærerutdanninger i gruppene under?

I hvilken grad er du enig i følgende påstander?

Svært uenig Uenig Verken enig eller uenig Enig Svært enig Ikke aktuelt

Det er godt (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
rekrutteringsgrunnl
ag blant unge
voksne (18-23 år)

Det er godt (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
rekrutteringsgrunnl
ag blant voksne
som er knyttet til
hjemsted (for
eksempel som
følge av

omsorgsansvar,
arbeid osv.)

Det er godt (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
rekrutteringsgrunnl
ag blant personer
med flerkulturell
bakgrunn
(flerspråklige)

Det er godt (1) m (2) m (3) m (4) m (5) m (6) m
rekrutteringsgrunnl
ag blant ufaglærte
som jobber i
oppvekstsektoren

Hvordan vurderer du kommunens økonomiske muligheter og begrensninger når det gjelder å gjennomføre kompetanseheving av personalet i barnehage og skole?
Besvar i stikkordsform.

_____

Takk for besvarelsen!

Vi kontakter deg på e-post om noe er uklart.

Med vennlig hilsen
Gunn Bjørnsen
Dekan for lærerutdanningene ved UiA